

LIETUVOS RESPUBLIKOS UŽIMTUMO ĮSTATYMO NR. XII-2470 2, 4, 5¹, 16, 17, 20, 24, 25, 30¹, 30², 32, 35, 38, 39³, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 47, 48, 48¹, 50 STRAIPSNIŲ IR IV SKYRIAUS PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS CIVILINIO PROCESO KODEKSO 627, 663 IR 736 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ KODEKSO 95, 362¹, 589 STRAIPSNIŲ IR PRIEDO PAKEITIMO BEI 96¹ STRAIPSNIO PRIPAŽINIMO NETEKUSIU GALIOS ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS STATYBOS ĮSTATYMO NR. I-1240 KETVIRTOJO SKIRSNIO PAVADINIMO IR 22¹ STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS MOKESČIŲ ADMINISTRAVIMO ĮSTATYMO NR. IX-2112 40¹ STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS ĮMONĖS IGNALINOS ATOMINĖS ELEKTRINĖS DARBUOTOJŲ PAPILDOMŲ UŽIMTUMO IR SOCIALINIŲ GARANTIJŲ ĮSTATYMO NR. IX-1541 4 IR 5 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS GARANTIJŲ DARBUOTOJAMS JŲ DARBDAVIUI TAPUS NEMOKIAM IR ILGALAIKIO DARBO IŠMOKŲ ĮSTATYMO NR. XII-2604 1 IR 3¹ STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 9² STRAIPSNIU ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINĖS DARBO INSPEKCIJOS ĮSTATYMO NR. IX-1768 PAPILDYMO 13² STRAIPSNIU ĮSTATYMO PROJEKTŲ DERINIMO PAŽYMA

Eil. Nr.	Institucijos pavadinimas (rašto data ir Nr.)	Pastabos ir pasiūlymai	Argumentai dėl pastabų, į kurias neatsižvelgta arba atsižvelgta iš dalies
1.	Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija 2023 m. rugpjūčio 4 d. raštu Nr. 2R-4543 (3.2.Mr)	Įstatymų projektų aiškinamajame rašte nurodoma, kad asmenys, siekiantys įsidarbinti pas tam tikrą darbdavį, negali viešai pasitikrinti, ar konkretus darbdavys nėra baustas už nelaimingų atsitikimų darbe, darbuotojų saugos ir sveikatos, norminių darbo teisės aktų pažeidimus. Tokia informacija nėra prieinama ir viešojo intereso tikslu. Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo (toliau – MAĮ) 401 straipsnyje pateikti minimalūs patikimo mokesčių mokėtojo kriterijai. Todėl asmuo tik turi teisę pasitikrinti, ar tam tikras fizinis ar juridinis asmuo atitinka minimalius patikimo mokesčių mokėtojo kriterijus, tačiau viešai Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos interneto svetainėje nėra galimybės patikslinti, už kurį konkretų pažeidimą yra baustas fizinis ar juridinis asmuo (pvz., nurodyti 47 atskiri Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso (toliau – ANK) straipsniai) ir neatitinka minimalių patikimo mokesčių mokėtojo kriterijų. Minėtame rašte taip pat nurodoma, kad	Neatsižvelgta. Aiškinamajame rašte nurodyta, kad asmenys, siekiantys įsidarbinti pas tam tikrą darbdavį, negali viešai pasitikrinti, ar konkretus darbdavys nėra baustas už nelaimingų atsitikimų darbe, darbuotojų saugos ir sveikatos, norminių darbo teisės aktų pažeidimus. Tokia informacija nėra prieinama ir viešojo intereso tikslu. Kitų priemonių, kurios parodytų, ar darbdavys laikosi nelaimingų atsitikimų darbe, darbuotojų saugos ir sveikatos, norminių darbo teisės aktų (įskaitant nelegalaus darbo ir nedeklaruoto darbo netaikymą) reikalavimų, nėra. Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo (toliau – MAĮ) 40 ¹ str. pateikti minimalūs patikimo mokesčių mokėtojo kriterijai. Todėl asmuo tik turi teisę pasitikrinti, ar tam tikras

		<p>Prancūzijoje, Slovakijoje ir Vengrijoje galiojantis teisinis reglamentavimas yra artimiausias siūlomam Lietuvoje.</p> <p>Pirmiausiai, atsižvelgiant į ESTT praktiką „jei galima nustatyta tikslą pasiekti institucine kontrole, kurios veiksmingumą valstybės privalo užtikrinti, reikėtų rinktis tokią priemonę . Nagrinėjimu atveju, atkreiptinas dėmesys į tai, kad įstatymų projektų aiškinamajame rašte nėra pateikta argumentų apie jau esamas priemones ir kodėl jos yra neefektyvios (netinkamos ir (ar) nepakankamos)).</p> <p>Pirmiausiai, atsižvelgiant į ESTT praktiką „jei galima nustatyta tikslą pasiekti institucine kontrole, kurios veiksmingumą valstybės privalo užtikrinti, reikėtų rinktis tokią priemonę . Nagrinėjimu atveju, atkreiptinas dėmesys į tai, kad įstatymų projektų aiškinamajame rašte nėra pateikta argumentų apie jau esamas priemones ir kodėl jos yra neefektyvios (netinkamos ir (ar) nepakankamos)).</p>	<p>fizinis ar juridinis asmuo atitinka minimalius patikimo mokesčių mokėtojo kriterijus, tačiau viešai Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos interneto svetainėje nėra galimybės pasitikslinti, už kurį konkretų pažeidimą yra baustas fizinis ar juridinis asmuo (pvz., nurodyti 47 atskiri Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso (toliau – ANK) straipsniai) ir neatitinka minimalių patikimo mokesčių mokėtojo kriterijų.</p>
		<p>Atsižvelgiant į tai, kas aukščiau išdėstyta, siūlytina Valstybinės darbo inspekcijos įstatymo projekto 1 straipsnį, papildantį Valstybinės darbo inspekcijos įstatymo 13² straipsnio 1 dalies 1 punktą, tikslinti, pavyzdžiui, nustatant <i>konkrečius kriterijus</i>, kuomet fizinio asmens duomenys būtų viešai skelbiami už padarytus aptariamus administracinius nusižengimus.</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies.</p> <p>Patikslinta, kad bus viešinami fizinio asmens vardas, pavardė, gimimo metai ir padaryto teisės pažeidimo pavadinimas, jei darbdavys fizinis asmuo bus baustas už padarytą administracinį nusižengimą, numatytą ANK 95, 99 ir 100 straipsniuose. Mūsų nuomone, būtent šių pažeidimų, kai juos padarė fizinis asmuo, viešinimas atitiktų keliamą tikslą – norminių darbo teisės aktų pažeidimų, nelegalaus ir nedeklaruoto darbo prevencija, svarstančių įsidarbinti pas pažeidimą padariusį darbdavį, kandidatų ir darbuotojų informavimas ir jų teisėtų interesų apsaugos užtikrinimas.</p>
2.	Policijos departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos 2023 m. rugpjūčio	<p>Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo 56 straipsnio 4 dalies 1 punkte numatoma reglamentuoti, kad „Darbdavys, padaręs šio straipsnio 1 dalyje nurodytą pažeidimą, neatsižvelgiant į formalią nelegaliai dirbančio ir (ar) nelegalų darbą leidusio dirbti asmens veiklos išraišką, privalo pranešti Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos teritorinei įstaigai apie priėmimą į darbą ir</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Šiuo metu galiojančiame Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo (toliau – UĮ) 56 straipsnio 4 dalies 1 punkte numatyta, kad UĮ 55 straipsnyje nurodyta institucija, jeigu darbo santykiai nėra pasibaigę, įpareigoja darbdavį sudaryti rašytinę</p>

9 d. raštu Nr. 5-S-18754	<p>sumokėti nelegaliai dirbusiam asmeniui sulygta atlyginimą už darbą, bet ne mažiau kaip 3 Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintos minimaliosios mėnesinės algos dydžių, taip pat, jeigu nelegaliai dirbo trečiosios šalies pilietis, apie priėmimą į darbą ir darbo sutarties pasibaigimą bei sumokėti visas šiame punkte numatytų sumų pervedimo į šalį, į kurią grįžo ar buvo grąžintas trečiosios šalies pilietis, išlaidas ir trečiosios šalies piliečio grąžinimo išlaidas“. Sutiktina, kad siūloma papildoma paskata nelegaliai dirbusiam darbuotojui, kai darbdavys privalėtų sumokėti jam sulygta arba ne mažesnę kaip 3 Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintos minimaliosios mėnesinės algos dydžių (toliau – MMA) atlyginimą už darbą, galėtų skatinti nelegaliai dirbančius asmenis pranešti institucijoms, vykdančioms nelegalaus darbo kontrolę, nelegalaus darbo faktą, tačiau atkreiptinas dėmesys, kad imperatyvus įpareigojimas vienai šaliai (darbdaviui) priimti į darbą (sudaryti darbo sutartį) nelegaliai dirbantį asmenį gali turėti riziką. Pavyzdžiui, jei nelegaliai dirbantis asmuo atsisako sudaryti darbo sutartį, neturi reikiamos kvalifikacijos, leidimų, neatitinka keliamų reikalavimų konkrečiam darbui ir kt. Siūlytina svarstyti atitinkamas analogiškas prievoles (įsidarbinti) ir nelegaliai dirbančiam asmeniui ar tam tikrų darbo santykių fiksavimą nenustatant pareigos priimti į darbą ir sudaryti darbo sutartį. Be to, pagal numatomą teisinį reglamentavimą nėra aišku, kokiam terminui turėtų būti įdarbinamas nelegaliai dirbęs asmuo (jei nustatoma sąlyga, kad turėtų būti sumokama ne mažiau kaip 3 MMA), taip pat ar tokia pati apmokėjimo tvarka būtų taikoma ir nelegaliai dirbančiam trečiosios šalies piliečiui, kurio priėmimas į darbą ir darbo sutarties pasibaigimas sutampa.</p> <p>3. Dėl Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 627, 628, 663 ir 736 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto. Siūlomais pakeitimais sudaromos galimybės švelninti priverstinio</p>	<p>darbo sutartį su nelegaliai dirbusiu asmeniu ir pranešti Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos teritorinei įstaigai, kad darbo sutartis sudaryta ir darbuotojas priimtas į darbą. O keičiamame UĮ 56 straipsnio 4 dalies 1 punkte numatoma pareiga darbdaviui pranešti Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos teritorinei įstaigai apie priėmimą į darbą ir sumokėti nelegaliai dirbusiam asmeniui sulygta atlyginimą už darbą, bet ne mažiau kaip 3 Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintos minimaliosios mėnesinės algos (toliau – MMA) dydžių, taip pat, jeigu nelegaliai dirbo trečiosios šalies pilietis, apie priėmimą į darbą ir darbo sutarties pasibaigimą bei sumokėti visas šiame punkte numatytų sumų pervedimo į šalį, į kurią grįžo ar buvo grąžintas trečiosios šalies pilietis, išlaidas ir trečiosios šalies piliečio grąžinimo išlaidas. Abiejų teisės normų turinys yra panašus. Abiem atvejais siekiama nelegaliai dirbusio asmens legalaus įdarbinimo, tačiau nenurodoma, kad įdarbinama tam tikros profesijos, specialybės, kvalifikacijos darbui. Gali būti įdarbinama ir nekvalifikuotam darbui. Taip pat pabrėžtina, kad tik įdarbinus (pateikus pranešimą apie asmens priėmimą į darbą) gali būti sumokėtas darbo užmokestis, socialinio draudimo įmokos ir mokesčiai. Jeigu nelegaliai dirbęs asmuo nesutinka tęsti darbo santykių jau teisėtu pagrindu (nenumatome, kokiam terminui), jis po priėmimo gali teikti prašymą dėl darbo sutarties nutraukimo savo iniciatyva. Pažymime, kad ir nelegaliai dirbusiam trečiosios šalies piliečiui taikoma tokia pati mokėjimo tvarka.</p> <p>Neatsižvelgta. Skolininkai nedirba (beveik 7 iš 10) arba dirba nelegaliai, nes dėl didelių išskaitų nelieka iš ko</p>
--------------------------	--	---

		<p>skolų išieškojimo sąlygas. Atkreipiame dėmesį, kad tai darys tiesioginę įtaką ir baudų, paskirtų už administracinius nusižengimus, išieškojimo procesui. ANK 675 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad nutarimus išieškoti baudą vykdo antstoliai Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso nustatyta tvarka. Dėl siūlomo reguliavimo tam tikrais atvejais būtų papildomai apribotos galimybės nukreipti išieškojimą į nusižengimą padariusio asmens lėšas, o tai neabejotinai turėtų įtakos ANK 22 straipsnio 2 dalyje numatytiems administracinių nuobaudų tikslams, kas sustiprintų nebaudžiamumo efektą ir neigiamai atsilieptų viešajai tvarkai bei visuomenės saugumui, todėl šiuo atveju, siekiant nepadaryti žalos kitiems įstatymų saugomiems gėriams, baudų išieškojimui užtikrinti turėtų būti numatyti kiti kompensaciniai mechanizmai (alternatyvos), pavyzdžiui, plečiamas valstybės paslaugų, kurios neteikiamos asmenims, nesumokėjusiems paskirtų baudų už administracinius nusižengimus, sąrašas.</p>	<p>pragyventi net dirbant (per dieną lieka mažiau nei 15 Eur). Skolos yra viena iš nusikalstamumo priežasčių. Daugiau skolininkų pradėjus dirbti ir grąžinti skolas, tai gali turėti netgi teigiamos įtakos kriminogeninei situacijai. Atitinkamai, asmenims, iškritusiems iš darbo rinkos dėl skolų, dar papildomai apribojus valstybes paslaugas, gali tik pabloginti kriminogeninę situaciją, o ne pagerinti.</p>
3.	<p>Lietuvos statybininkų asociacija 2023 m. rugpjūčio 9 d. raštu Nr. 12-VYR-022</p>	<p><u>1. Dėl Statybos įstatymo pakeitimo</u></p> <p>Nėra aiškus Statybos įstatymo keitimo tikslas, atskiriant statybos darbus atliekančius asmenis nuo statybvietėje esančių asmenų.</p> <p>Atkreiptinas dėmesys, kad statybvieta laikytina bet kuri vieta, kurioje atliekami statybos darbai. Todėl statybos darbus atliekantis asmuo darbų atlikimo metu visuomet yra statybvietėje. Kita vertus, statybvietėje be rangovo gali būti ir kitų asmenų, t.y. kurie neatlieka statybos darbų (pvz. užsakovas, projektuotojas, medžiagų tiekėjas, techninis prižiūrėtojas, apsauga ir kt.). Nelegalaus darbo kontrolės tikslu visi statybvietėje esantys asmenys identifikuojami: statybos darbus atliekantis asmenys - kodo pagalba, o kiti statybvietėje esantys asmenys - kitomis priemonėmis. Tačiau visi jie yra, statybvietėje esantys asmenys". Statybvietės sąvoką apibrėžia Statybos įstatymo 2 straipsnio 98 dalis. Kadangi statybvietės sąvoka seniai nekeista, todėl LSA nuomone galėtų būti tikslinama, atsižvelgiant į praktiką.</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies.</p> <p>Patikslinta atsakomybė statytojams (užsakovams) fiziniams asmenims. Valstybinė darbo inspekcija, vykdydama skaidriai dirbančio asmens identifikavimo kodo (toliau – Kodas) kontrolę, pastebėjo atvejus, kuomet asmuo, atliekantis statybos darbus objekte, nepatenkančiame į Lietuvos Respublikos statybos įstatymo (toliau – STĮ) 2 str. 98 p. nustatyto statybvietės apibrėžimą, neprivalo turėti Kodo. Tokiu būdu, įregistravus statinį su daline vidaus apdaila ar be jos, po įregistravimo atsiranda galimybė vykdyti visus kitus darbus be Kodo, atsakomybė negali būti taikoma nei statybos darbus vykdančiam asmeniui, nei kitiems susijusiems asmenims (statytojui (užsakovui), rangovui, darbdaviui). Tokia pat situacija susiklosto vykdant privačių namų ar butų remontą ir/ar renovaciją. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija pagal</p>

			kompetenciją negali pateikti pozicijos dėl sąvokos „statybviētē“ tikslinimo atsižvelgiant į praktiką, todėl siūlo šį klausimą adresuoti Aplinkos ministerijai tiesiogiai.
		<p><u>2. Dėl atsakomybės už nelegalų darbą</u></p> <p>Užimtumo įstatymo 56 ir 56¹ straipsnių pakeitimas, numatantis 2,5 procentų baudą nuo darbdavio metinių pajamų už kiekvieną nelegaliai dirbantį asmenį, LSA nuomone nustato neteisingą ir neproporcingą atsakomybę dėl šių priežasčių:</p> <p>1) bauda procentais nuo pajamų paprastai taikoma, kai verslo subjekto neteisėti veiksmai daro įtaką ekonominei aplinkai, vartotojams ar viešosioms vertybėms, o tokios verslo subjekto veiklos mastas logiškai susijęs su daromos įtakos dydžiu. Nelegalaus darbo atžvilgiu taikytinas kitoks baudų nustatymo mechanizmas;</p> <p>2) statybos rangovų metinės pajamos gali siekti milijonines sumas, kadangi statybos sąmatas ženkliai išdidina statybinės medžiagos, nors rangovai dažniausiai medžiagų negamina, o tik nuperka jas tiekėjų. Jei medžiagas nupirktų tiesiogiai pats užsakovas, tokiu atveju rangovo sąmata ženkliai sumažėtų. Priklausomai nuo statomo objekto specifikos, statybinės medžiagos sudaro 40-70 procentų visos sąmatos. Tokiu būdu statybinės medžiagos ženkliai padidina formalias rangovų pajamas, nors ekonomine prasme tai nėra jų sukurta „prekė“. Todėl procentinė bauda nuo metinių pajamų statyboje nėra teisinga;</p> <p>3) generalinių rangovų pajamas sudaro visų objekto subrangovų atliktų darbų vertė kartu su visomis subrangovų panaudotomis statybinėmis medžiagomis ir įrenginiais (pvz. elektrinių katilais ir reaktoriais). Priklausomai nuo statomo objekto specifikos, subrangovai atlieka net iki 90 procentų visų darbų. Tokiu būdu už nelegaliai dirbantį pvz. pagalbinį darbuotoją 2,5 procentų bauda generaliniam rangovui bus skaičiuojama nuo milijoninių metinių pajamų, kurios didele dalimi susideda iš</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Veiksmingos ir atgrasančios finansinės sankcijos už nelegalų darbą yra svarbios siekiant sumažinti darbdavių paskatas asmenis įdarbinti neteisėtai. Sankcijų taikymas yra veiksmingas ir turi atgrasantį poveikį, kai aptikimo ir sankcijų taikymo rizika nusveria ekonominius neteisėto įdarbinimo privalumus. Atkreipiamo dėmesį, jog UĮ projekte taip pat siūloma įvesti išimtį, kuri nurodo, kad šio įstatymo 55 straipsnyje nurodyta institucija, skirdama šio įstatymo 56 straipsnio 4 dalies 2 punkte numatytą baudą, įvertina, ar iki nutarimo priėmimo dienos juridinis asmuo įvykdė šio įstatymo 56 straipsnio 4 dalies 1 punkte ar 56¹ straipsnio 2 dalies 1 punkte numatytas pareigas. Jeigu pareigos įvykdytos, skiriama 3 MMA dydžių bauda už kiekvieną nelegaliai dirbusį asmenį, o juridiniam asmeniui, jau baustam už šį pažeidimą už tuos pačius veiksmus per pastaruosius 2 metus, skiriama 6 MMA dydžių bauda už kiekvieną nelegaliai dirbusį asmenį.</p> <p>Kodo tikrinimas palengvino darbą kontroliuojant nelegalų darbą statybos sektoriuje ir turėjo įtakos dirbančių nelegaliai asmenų statybų sektoriuje skaičiaus mažėjimui. Tikrinimo priemonės pagalba, Kodą ir jo veikimą lengvai gali patikrinti ne tik kontroliuojančios institucijos, bet ir rangovai, statytojai (užsakovai), kurie privalo užtikrinti, kad visi statybos darbus statybvietėse atliekantys asmenys turėtų Kodus. Įtvirtinus, kad tikrinant tik Kodo turėjimo faktą, nebereikėtų įrodinėti nelegalaus darbo požymių, numatytų UĮ 56 straipsnio 1 dalyje ir išplėtotų teismų praktikoje, nelegalaus darbo patikrinimai</p>

	<p>subrangovų atliktų darbų vertės.</p> <p>Todėl procentinė bauda nuo metinių pajamų statyboje nėra teisinga;</p> <p>4) 56¹ straipsnyje numatyta, kad statyboje nelegaliu darbu laikytinas darbas neturintis skaidriai dirbančio asmens identifikavimo kodo. Tokiu būdu iš principo legaliai dirbantis asmuo (t.y. turintis darbo sutartį), tačiau dėl kažkokių priežasčių neturintis identifikavimo kodo, gali inspiruoti darbdaviui iki 0,5 mln. eur baudą (pakartotinio pažeidimo atveju - iki 1 mln. eur baudą).</p> <p>Pažymėtina, kad identifikavimo kodas savo prigimtimi yra tik pagalbinė priemonė inspektoriams gauti informaciją. Kodas pats savaime nesukuria ir nepanaikina darbo santykių, o yra išvestinė priemonė šiems santykiams identifikuoti. Todėl kodo neturėjimas negali būti prilyginamas nelegaliam darbui, jeigu darbo sutartis yra sudaryta. Už kodo neturėjimą negali būti baudžiama tokia pat bauda, kaip už tikrąjį nelegalų darbą nesant darbo sutarties - tai iš principo neteisinga ir neproporcinga;</p> <p>5) pažymėtina, kad statyboje nelegalios (neapskaitytos) pajamos sudaro ženklų privačių užsakymų apyvartos dalį.</p> <p>Todėl, nustatius baudą procentais nuo metinių pajamų, sukuriamas paradoksali situacija, kuomet baudos dydis bus didesnis toms įmonėms, kurios skaidriai dirba ir sąžiningai parodo savo pajamas. Ir atitinkamai priešingai - kuo mažiau skaidri įmonė ir kuo daugiau pajamų neapskaito, tuo baudos dydis bus mažesnis, o tai savo ruožtu dar labiau skatins pajamų slėpimą ir nelegalų darbą.</p> <p>Todėl procentinė bauda nuo metinių pajamų statyboje nėra teisinga;</p> <p>5) procentinė bauda numatyta ir tiems rangovams, kurie subsidiariai atsakingi už trečiųjų šalių piliečių darbą Lietuvoje.</p> <p>Greta aukščiau paminėtų argumentų, papildomai pažymėtina, kad nėra vienareikšmiškai aišku, už ką tokiam rangovui bus taikoma bauda, kadangi 56 straipsnio 9 dalis pateikia nuorodą į 7 dalį, o iš pastarosios nėra aišku, už ką rangovui bus skiriama bauda (iki 0,5</p>	<p>bus atliekami du kartus greičiau.</p>
--	--	--

		<p>mln. eur; pakartotinio pažeidimo atveju - iki 1 mln. eur).</p> <p>Apibendrinant aukščiau paminėtą: keltinas klausimas, ar šios neteisingos ir neproporcingos baudos iš principo neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijai.</p> <p>Asociacija pritaria tikslui kovoti su nelegaliu darbu, tačiau taikomų baudų dydis turi būti adekvatus padarytam pažeidimui ir jo sukeltai žalai.</p>	
4.	<p>Finansinių įmonių paslaugų asociacija</p> <p>2023 m. rugpjūčio 8 d. raštu</p>	<p>Finansinių įmonių paslaugų asociacija (FINCO) palaiko ministerijos siekį skatinti skolininkus grįžti į darbo rinką. Visgi reiškiamo abejones dėl konkrečių siūlomų priemonių ir Pataisų pakeite siūlomų reguliavimo pakeitimų, nes manome, kad jie nebus naudingi nei vartotojams, nei kreditoriams dėl žemiau nurodytų priežasčių. Norime pabrėžti, kad šiuo metu galiojantis Vartojimo kreditų teisinis reguliavimas, kurį sudaro Vartojimo kredito įstatymas ir Lietuvos Banko poįstatyminiai teisės aktai numato griežtą ir efektyviai veikiančią atsakingo skolinimo praktiką. Vartojimo kredito davėjai (VKD) privalo laikytis skirtingų reguliavimo nuostatų, kurios kartu garantuoja kredito siekiančio asmens galimybių grąžinti naują kreditą vertinimą, asmeniui liekančių pajamų vertinimą ir kitas priemones. Be to, esamas Vartojimo kredito įstatymas numato ir trijų mėnesių „kredito atostogas“. Eilę metų vartojimo kreditų rinkoje vyraujantis blogų paskolų, dėl kurių grąžinimo asmenys turi ilgalaikių problemų, lygis yra žemas. FINCO narių bei mums žinoma Lietuvos banko statistika nerodo ir neindikuoja reikšmingų problemų, susijusių su vartojimo kreditų grąžinimu. Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 627, 628, 663 ir 736 straipsnių pakeitimo įstatymo projektu (CPK) siūloma numatyti „skolininko atostogas“. Mums nėra suprantama, kodėl norima tokią išimtinę priemonę leisti naudotis visiems, kurie paskutinius 6 mėn. buvo registruoti Užimtumo tarnyboje bedarbio ar darbo rinkai besirengiančio asmens statusu. Mūsų įsitikinimu, 6 mėn. laikotarpis yra per trumpas ir turėtų būti bent 12 mėn., jei</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>„Skolų atostogų“ tikslas, kad asmuo dar netapęs ilgalaikiu bedarbiu, turėtų paskatą grįžti ir įsitvirtinti darbo rinkoje. Atitinkamai, siekiant užkirsti kelią asmeniui tapti ilgalaikiu bedarbiu, nustatyta, jog bent 6 mėn. nedirbęs turi teisę atsikvėpti nuo skolų.</p>

	<p>ši priemonė yra orientuota į tikrai ilgalaikius bedarbius, kurie susivokė ir dabar jau nori pradėti dirbti bei grąžinti savo skolas. Taip pat nėra suprantama, kodėl siūloma suteikti net 12 mėn. laikotarpio „skolininko atostogas“.</p>	
	<p>Mūsų vertinimu, jeigu šis siūlymas yra skirtas naujai įsidarbinusio ilgai nedirbusio asmens integracijai, skolų mokėjimo sustabdymas iki 12 mėn. yra per ilgas. Jeigu tokia lengvata yra skirta nurodytu tikslu ir jeigu ji būtų nustatyta, tai skolų mokėjimas turėtų būti stabdomas ne daugiau kaip 3 mėnesiams. Šis laiko tarpas atitiktų laikotarpį, siejamą su darbo išbandymu ir kuris pagal savo trukmę yra pakankamas asmeniui įsilieti į darbo rinką. Taip pat atitiktų esamą „kreditų atostogų“ praktiką.</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Numatyta, jog gali būti suteikiamos „skolų atostogos“ iki 12 mėn. per 5 metus Užimtumo tarnybos prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Užimtumo tarnyba) prašymu. Tai reiškia, jog Užimtumo tarnyba vykdys atvejo vadybą, padės vengti piktnaudžiavimo atvejų ir nustatys koks „skolų atostogų“ laikotarpis yra reikalingas kiekvienu konkrečiu atveju. Vieniems skolininkams gali prireikti trumpesnių, o kitiems ilgesnių „skolų atostogų“ tam, kad integruotųsi į darbo rinką ir ilgainiui pakeistų savo elgseną. Toks laikotarpis gali būti nuo 0 iki 12 mėn., įskaitant ir 3 mėn. laikotarpį. Ilgalaikiai bedarbiai gali nespėti įsitvirtinti darbo rinkoje pirmos darbo patirties metu ar per 3 mėn. laikotarpį, kadangi gali būti praradę darbo įgūdžius. Be to, asmuo gali būti atleistas bandomojo laikotarpio metu, todėl turės ieškoti kito darbo, kol įsitvirtins. Atitinkamai, iki 12 mėn. „skolų atostogų“ galimybė labiau užtikrintų galimybę skolininkams sugrįžti į darbo rinką, įsitvirtinti bei grąžinti skolas.</p>
	<p>CPK pakeitimais taip pat siūloma iš esmės keisti išieškojimo iš turto reguliavimą ir siūloma suderinti tam tikras nuostatas su Lietuvos Respublikos fizinių asmenų bankroto įstatymo nuostatomis. FINCO įsitikinimu paskutinis būstas, kuriame asmuo gyvena yra saugoma vertybė ir suprantama kodėl esamas reguliavimas numato specialiąsias apsaugos priemones.</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Aiškinamajame rašte numatytos pokių susijusių su paskutiniu būstu priežastys:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) pagal Europos žmogaus teisių teismo praktiką – jeigu išieškoma iš būsto, kai skola sudaro tik nedidelę būsto vertės

	<p>Visgi iš aiškinamojo rašto nėra aišku kodėl siūloma keisti esamą reguliavimą ir kodėl siūlomi tokie dideli pokyčiai, net ir tie, kurie apima ne paskutinį būstą. Esame įsitikinę, kad siūlomi CPK 736 straipsnio pakeitimai sukurs priešingą rezultatą nei deklaruojami Pataisų paketo siekliai. Manome, kad pasiūlytas sprendimas neskatins skolininkų ieškoti būdų grąžinti skolą ir priėmus siūlomas pataisas virs „patogia paskola“. Siūlomais pakeitimais bus suteiktas užtikrinimas skolininkams, kad jų nelaukia neigiamos pasekmės ir jie savo skolas gali grąžinti per laikotarpį, kuris priklauso nuo jų pasirengimo ir noro dirbti legaliai ar daugiau uždirbti. Be to, siūlomi reguliavimo pakeitimai turės įtakos kreditavimui ne tik esamų ilgalaikių bedarbių, kurie turi skolų, bet visų asmenų, kurių pajamos šiuo metu yra mažos. Vartojimo kredito davėjai bus priversti įvertinti naują reguliavimą, jei jis bus priimtas ir atitinkamai riboti finansinės paslaugos prieinamumą visiems asmenimis patenkantiems į pataisose numatytą pajamų lygį. Taip pat norime pabrėžti, kad MMA nėra skurdo ar kita minimalių pajamų riba. Būtinąjį asmens pajamų dydį atspindi Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos skelbiamas ir kasmet kintantis minimalių vartojimo poreikių dydis (MVPD). MVPD jau šiuo metu yra taikomas ir naudojamas vertinant vartojimo kreditų išdavimą. Vadovaujantis Lietuvos banko reguliavimu VKD prieš suteikdami naują vartojimo kreditą turi įsitikinti, kad asmeniui liktų MVPD. Apibendrinant, manome, kad siūlomi CPK pakeitimai nepasieks deklaruojamų tikslų, turės esminės neigiamos įtakos visiems vartojimo kredito paslaugos gavėjams ir sudarys neteisingas paskatas skolų grąžinti nenorintiems asmenims. Siūlome atsisakyti CPK 736 straipsnio pakeitimų ir trumpinti „skolininko atostogas“ iki 3 mėn. bei siaurinti ratą asmenų, kurie galės pasinaudoti šia priemone.</p>	<p>dalį, tai gali būti neteisėta tarptautinės teisės požiūriu¹;</p> <ol style="list-style-type: none"> 2) suma indeksuojama, todėl išvengiama teisėkūros ateityje; 3) būtų buvę išvengiama situacijos, kuomet nemokus skolininkas gali prarasti paskutinį būstą, bet neturėtų teisės bankrutuoti. <p>Beveik 7 iš 10 skolininkų nedarba, todėl nėra iš ko išieškoti skolas. Dabar dirbančiam skolininkui lieka mažiau nei 15 Eur per dieną – siūlome mažinti išskaitas (liktų 21 Eur per dieną). Išskaitų iš darbo užmokesčio sumažinimas bedarbiams skolininkams bus paskata pradėti dirbti ir grąžinti skolas. Nauji išskaitų dydžiai būtų taikomi ir jau dirbantiems, kad nesudaryti blogesnių sąlygų tiems, kurie šiandien sąžiningai grąžina skolas. Teisėkūros tyrimas nustatė², kad daugelyje ES šalių skolos nėra išskaitomos iš MMA. Po pirminių diskusijų, Lietuvoje siūlome išskaitas palikti, bet mažinti.</p>
--	--	---

¹ <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-123422>; <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-173102> ; <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-164681>

² https://www.lrs.lt/sip/getFile3?p_fid=54648

5.	Lietuvos prekybos įmonių asociacija 2023 m. rugpjūčio 9 d. raštu Nr. 7-16	<p><u>Dėl Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo Nr. XII-2470 („Įstatymas“) 2, 4, 16, 20, 24, 25, 30-1, 30-2, 32, 35, 38, 39-2, 41, 42, 43, 44, 45, 47, 48, 48-1, 50 straipsnių ir IV skyriaus pakeitimo įstatymo projekto („Projektas 1“)</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Pritartina Projekto 1 tikslui – Įstatyme numatyti veiksmingas ir atgrasančias sankcijas už nelegalų darbą, nedeklaruotą darbą. Taip pat visiškai sutinkame su Projekto 1 aiškinamojo rašto („AR“) teiginiu, kad sankcijų taikymas yra veiksmingas ir turi atgrasantį poveikį, <u>kai aptikimo ir sankcijų taikymo rizika nusveria ekonominius neteisėto įdarbinimo privalumus.</u> 2. Kartu atkreiptinas dėmesys, jog Konstitucinis Teismas, aiškindamas Konstitucijoje įtvirtintą teisinės valstybės principą yra konstatavęs, kad šis principas suponuoja įvairius reikalavimus įstatymų leidėjui, kitiems teisėkūros subjektams, <i>inter alia</i>: <...> jeigu šios teisinės priemonės yra susijusios su sankcijomis už teisės pažeidimą, tai minėtos sankcijos <u>turi būti proporcingos padarytam teisės pažeidimui</u>; teisiškai reguliuojant visuomeninius santykius privalu paisyti prigimtinio teisingumo reikalavimų, apimančių <i>inter alia</i> būtinumą užtikrinti asmenų lygybę įstatymui, teismui ir valstybės institucijoms ar pareigūnams³. Konstituciniai teisingumo ir teisinės valstybės principai neleidžia nustatyti už teisės pažeidimus tokių nuobaudų, taip pat ir tokio dydžio baudų, <u>kurios būtų akivaizdžiai neproporcingos (neadekvačios) teisės pažeidimui bei siekiamam tikslui</u>⁴. Įstatymuose nustatomos baudos už įstatymų pažeidimus <u>turi būti tokio dydžio, koks yra būtinas siekiant teisėto ir visuotinai svarbaus tikslo – užtikrinti įstatymų laikymąsi, nustatytų pareigų vykdymą</u>⁵. 3. Taigi, sankcijų atgrasomasis efektas būtų pasiektas, Įstatyme 	<p>Atsižvelgta iš dalies.</p> <p>Pakoreguota bauda įvedant baudos intervalą nuo 2 iki 3 % už pirmąjį pažeidimą, o už pakartotinumą nuo 4 iki 6 % nuo darbdavio bendrųjų metinių pasaulinių pajamų praėjusiais finansiniais metais atsižvelgiant į tai, kad būtų galima taikyti lengvinančias ir sunkinančias aplinkybes. Veiksmingos ir atgrasančios finansinės sankcijos už nelegalų darbą yra svarbios siekiant sumažinti darbdavių paskatas asmenis įdarbinti neteisėtai. Sankcijų taikymas yra veiksmingas ir turi atgrasantį poveikį, kai aptikimo ir sankcijų taikymo rizika nusveria ekonominius neteisėto įdarbinimo privalumus. Atkreipiame dėmesį, jog UĮ projekte taip pat siūloma įvesti išimtį, kuri nurodo, kad šio įstatymo 55 straipsnyje nurodyta institucija, skirdama šio įstatymo 56 straipsnio 4 dalies 2 punkte numatytą baudą, įvertina, ar iki nutarimo priėmimo dienos juridinis asmuo įvykdė šio įstatymo 56 straipsnio 4 dalies 1 punkte ar 56¹ straipsnio 2 dalies 1 punkte numatytas pareigas. Jeigu pareigos įvykdytos, skiriama 3 MMA dydžių bauda už kiekvieną nelegaliai dirbusį asmenį, o juridiniam asmeniui, jau baustam už šį pažeidimą už tuos pačius veiksmus per pastaruosius 2 metus, skiriama 6 MMA dydžių bauda už kiekvieną nelegaliai dirbusį asmenį.</p>
----	---	---	--

³ Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimas

⁴ Konstitucinio Teismo 2000 m. gruodžio 6 d., 2001 m. spalio 2 d., 2004 m. sausio 26 d. nutarimai

⁵ Konstitucinio Teismo 2004 m. sausio 26 d. nutarimas

		<p>įtvirtinus tokias baudas už nelegalų darbą, kurios nusvertų ekonominius neteisėto įdarbinimo privalumus. Tuo pačiu, atsižvelgiant į cituotą Konstitucinio Teismo jurisprudenciją, tokios baudos negali būti drakoniškos, t.y. akivaizdžiai neproporcingos (neadekvačios) teisės pažeidimui ir atskirais atvejais lemiančios darbdavio nemokumą.</p> <p>4. Mūsų vertinimu, kuris grindžiamas toliau dėstomais argumentais, bauda už nelegalų darbą, siekianti net 2,5 procentus (už pakartotinį pažeidimą - 5 procentus) darbdavio bendrųjų metinių pasaulinių pajamų praėjusiais finansiniais metais dydžio (maks. 500 000 eurų, o už pakartotinį pažeidimą - maks. 1 mln.), yra akivaizdžiai neproporcinga pažeidimui.</p> <p>5. AR būtinumas didinti baudas už nelegalų darbą grindžiamas šiuo metu galiojančios baudos dydžio (kuris daug metų nekito) ir MMA (kuris nuolat didėja) santykiu (šiuo santykiu grindžiama ir kitų ES valstybių baudos dydžių už nelegalų darbą analizė). Tačiau AR tikslingumas baudos dydį skaičiuoti nuo darbdavio bendrųjų metinių pasaulinių pajamų nėra pakankamai motyvuotas ir nėra pagrįstas kitų ES valstybių praktika.</p> <p>6. AR pateiktas argumentas, jog baudos dydis atsižvelgiant į bendrąsias metines pasaulines pajamas praėjusiais finansiniais metais numatytas Reglamente (ES) 2016/679 bei Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatyme, yra klaidinantis.</p> <p>7. Visų pirma, atsakomybė už nelegalų darbą yra nacionalinės teisės dalykas, o Projektu 1 nėra perkeliama ES teisės aktai. Taigi, nuorodos į tiesioginio taikymo Reglamentą (ES) 2016/679, kuris reglamentuoja asmens duomenų tvarkymą, ir į Konkurencijos įstatymą, kuris reglamentuoja konkurencijos santykius, bei kuriame 10 procentų bendrųjų metinių pasaulinių pajamų baudos maksimali riba įtvirtinta atsižvelgiant į 2002 m. gruodžio 16 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1/2003 dėl konkurencijos taisyklių, nustatytą</p>	
--	--	--	--

		<p>Sutarties 81 ir 82 straipsniuose, įgyvendinimo nuostatas, yra visiškai netinkamos.</p> <p>8. Antra, minėti teisės aktai, skirtingai nei Projektu 1 keičiamo Įstatymo 56 straipsnio 4 dalies 2 punktas, nenumato, kad bauda skaičiuojama nuo bendrųjų metinių pasaulinių pajamų.</p> <p>9. Reglamente (ES) 2016/679 numatyta bauda iki 2 % jos ankstesnių finansinių metų bendros metinės pasaulinės apyvartos, o ne lygi 2 % šios apyvartos⁶. Reglamente įtvirtinti konkretūs baudos dydžio nustatymo kriterijai: pažeidimo pobūdis, sunkumas ir trukmė, aprėptis ar tikslas, nukentėjusių duomenų subjektų skaičius ir jų patirtos žalos dydis, kaltės forma ir pan.</p> <p>10. Konkurencijos įstatyme 10 procentų bendrųjų metinių pasaulinių pajamų taip pat yra baudos maksimali riba⁷, tuo tarpu pats baudos dydis nustatomas atsižvelgiant į ūkio subjekto <u>prekių, tiesiogiai ir netiesiogiai susijusių su pažeidimu, pardavimų vertę</u>⁸.</p> <p>11. Akcentuotina, jog kituose Lietuvos teisės aktuose, kuriuose baudos dydis siejamas su bendrųjų metinių pajamų suma, pastaroji naudojama, visų pirma, maksimaliai baudos sumai apibrėžti, o ne baudos dydžiui skaičiuoti⁹. Taigi, Projekto 1 rengėjai iš esmės bando Lietuvos teisės sistemoje įtvirtinti visiškai naują ekonominės sankcijos už teisės pažeidimą modelį – baudą, mechaniškai skaičiuojamą nuo bendrųjų</p>	
--	--	---	--

⁶ Reglamento (ES) 2016/679 83 straipsnio 4 dalis

⁷ Konkurencijos įstatymo 36 straipsnio 1 dalis

⁸ Konkurencijos įstatymo 37 straipsnio 1 dalies 5 punktas. Baudų, skiriamų už Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo pažeidimus, dydžio nustatymo tvarkos aprašo („Baudų už konkurencijos įstatymo pažeidimus aprašas“), patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. sausio 18 d. nutarimu Nr. 64, 5 punktas eksplicitiškai nurodo, kad: „Pardavimo vertei nustatyti yra naudojamos paskutinių vieno ūkio subjekto dalyvavimo darant pažeidimą ūkinių metų pardavimo pajamos, gautos iš tiesiogiai ir netiesiogiai su pažeidimu susijusių prekių pardavimo“.

⁹ Žr., pavyzdžiui, Reglamento (ES) 2016/679 83 straipsnio 4 dalį, Konkurencijos įstatymo 36 straipsnio 1 dalį, Lietuvos Respublikos mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymo 12 straipsnio 1,2 dalis, Lietuvos Respublikos nesąžiningos prekybos praktikos žemės ūkio ir maisto produktų tiekimo grandinėje draudimo įstatymo 21 straipsnio 3,4 dalis, Lietuvos Respublikos nesąžiningos komercinės veiklos vartotojams draudimo įstatymo 13 straipsnio 1 dalį, Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 24 straipsnio 1 dalį.

		<p>metinių pasaulinių pajamų. Tačiau tokio visiškai naujo modelio taikymo būtinumas AR nėra motyvuotas. Be to, itin didelių abejonių kelia siūlymas baudos dydį skaičiuoti nuo darbdavio bendrųjų metinių <u>pasaulinių</u> pajamų (AR nėra pagrindžiama, kaip juridinio asmens pasaulinės pajamos didina nelegalaus darbo Lietuvoje, kaip teisės pažeidimo, pavojingumą).</p> <p>12. Taip pat pažymėtina, jog siūlymas baudos dydį mechanškai skaičiuoti nuo darbdavio bendrųjų metinių pasaulinių pajamų, neįtvirtinant konkrečių baudos skaičiavimo taisyklių (tokių, kokios įtvirtintos kituose Lietuvos teisės aktuose, kuriuose baudos dydis siejamas su bendrųjų metinių pasaulinių pajamų suma) ir kriterijų, tokių kaip, bet neapsiribojant, pažeidimo pobūdis, trukmė ir mastas, prieštarauja aukščiau cituotai Konstitucinio Teismo jurisprudencijai.</p> <p>13. Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad Įstatymo 56 str. 1 d. 1 p. įtvirtintos nelegalaus darbo sąvokos apibrėžtį atitinka ir situacija, kai su darbuotoju žodžiu sutarimos visos būtinios darbo sutarties sąlygos, apie įdarbinimą tinkamai pranešta VSDFV (taigi, nesiekama išvengti mokesčių mokėjimo), tačiau dėl žmogiškosios klaidos darbo sutartis <u>raštu</u> nėra sudaryta. Nors, akivaizdu, kad, tokios veikos pavojingumas negali būti prilyginamas situacijai, kai apie įdarbinimą nepranešta VSDFV, Įstatyme į šią aplinkybę bei kaltės formą, kaip atsakomybės dydį įtakojančias aplinkybes, neatsižvelgiama.</p> <p>14. Reizumuojant išdėstytus argumentus, teigtina, jog Projektu 1 visiškai nepagrįstai siūloma Įstatymo 56 straipsnio 4 dalies 2 punkte baudos dydį skaičiuoti nuo darbdavio bendrųjų metinių pasaulinių pajamų. Iš AR nėra aišku, kodėl sankcijos atgrasomojo poveikio negalima pasiekti tiesiog didinant minimalią ir maksimalią baudos sumas eurai.</p> <p>15. Aukščiau išdėstytų argumentų pagrindu pritartina tokiam teisiniam reguliavimui, pagal kurį baudos už nelegalų darbą dydis būtų siejamas su MMA, bet neatsižvelgiant į</p>	
--	--	---	--

	<p>darbdavio bendrąsias metines pasaulines pajamas. Toks baudos dydžio skaičiavimo mechanizmas iš dalies ir yra siūlomas Projektu 1 keičiamo Įstatymo 56 straipsnio 4 dalies 2 punkte, kai, tuo atveju, kai nėra atsižvelgiama į darbdavio bendrąsias metines pasaulines pajamas, baudos dydis sudaro nuo 3 iki 12 MMA, o už pakartotinį pažeidimą - nuo 6 iki 24 MMA.</p> <p>16. Todėl, siekiant kad sankcija už nelegalų darbą turėtų atgrasomąjį poveikį, bet kartu nebūtų drakoniška, akivaizdžiai neproporcinga (neadekvati) teisės pažeidimui, <u>siūlytumėm Įstatymo 56 straipsnio 4 dalies 2 punkte atsisakyti baudos skaičiavimo atsižvelgiant į darbdavio bendrąsias metines pasaulines pajamas, nustatant, kad baudos dydis už kiekvieną nelegaliai įdarbintą asmenį sudaro nuo 3 iki 24 MMA, o už pakartotinį pažeidimą - nuo 6 iki 48 MMA. Tokio dydžio bauda, mūsų nuomone, visiškai nusvertų ekonominius neteisėto įdarbinimo privalumus ir tuo pačiu nebūtų neproporcinga pažeidimui.</u></p>	
	<p>Dėl Lietuvos Respublikos valstybinės darbo inspekcijos įstatymo Nr. IX-1768 papildymo 13-2 straipsniu įstatymo projekto („Projektas 2“)</p> <p>17. Projektu 2 siūloma nustatyti, kad Valstybinė darbo inspekcija savo interneto svetainėje viešina informaciją apie visus juridinių ir fizinių asmenų padarytus teisės pažeidimus, už kuriuos administracinę atsakomybę traukia Valstybinės darbo inspekcijos pareigūnai¹⁰, nurodant, be kita ko, juridinio asmens vadovo ar kito atsakingo fizinio asmens vardą, pavardę, gimimo metus.</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies.</p> <p>Patikslinta, kad bus viešinami fizinio asmens vardas, pavardė, gimimo metai ir padaryto teisės pažeidimo pavadinimas, jei darbdavys fizinis asmuo bus baustas už padarytą administracinį nusižengimą, numatytą ANK 95, 99 ir 100 straipsniuose. Mūsų nuomone, būtent šių pažeidimų, kai juos padarė fizinis asmuo, viešinimas atitiktų keliamą tikslą – norminių darbo teisės aktų pažeidimų, nelegalaus ir nedeklaruoto darbo prevencija, svarstančių įsidarbinti pas pažeidimą padariusį darbdavį,</p>

¹⁰ T.y. nurodytus Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 47¹ straipsnyje, 72 straipsnio 3 dalyje, 95, 96, 96¹, 97, 98, 98¹, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 127, 150, 224 straipsniuose, 234 straipsnio 4 dalyje, 308 straipsnio 1, 2, 11, 16, 19, 20, 21, 22 dalyse, 308¹ straipsnio 4, 6, 7 dalyse, 362¹ straipsnyje, 453 straipsnio 10, 11 dalyse, 455, 505, 507 straipsniuose, 542 straipsnio 2, 3 dalyse

		<p>18. Asociacija Projektui 2 nepritaria dėl šių motyvų.</p> <p>19. <u>Pirma</u>, siūlymas viešinti už administracinį pažeidimą bausto juridinio asmens vadovo ar kito atsakingo fizinio asmens vardą, pavardę, gimimo metus prieštarauja 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentui (ES 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB („BDAR“).</p> <p>20. Fizinių asmenų, pažeidusių norminius darbo teisės aktus, duomenų viešinimo teisėtumas negali būti grindžiamas BDAR 6 straipsnio 1 dalies f punkte įtvirtintu teisiniu pagrindu, numatančiu būtinumą tvarkyti duomenis siekiant teisėtų duomenų valdytojo arba trečiosios šalies interesų, išskyrus atvejus, kai tokie duomenų subjekto interesai arba pagrindinės teisės ir laisvės, dėl kurių būtina užtikrinti asmens duomenų apsaugą, yra už juos viršesni.</p> <p>21. BDAR kelia reikalavimus teisės aktams, kuriais siekiama įtvirtinti tam tikrus apribojimus, pvz., kai numatomas asmens duomenų viešinimas. Visų pirma teisės aktas, kuriuo įtvirtinami apribojimai, turi atitikti Europos Sąjungos Teisingumo Teismo ir Europos Žmogaus Teisių Teismo praktiką, pagal kurią tokie apribojimai galimi, laikomi pagrįstais, jeigu atitinka dvi sąlygas: 1) yra teisėti ir 2) būtinai reikalingi demokratinėje visuomenėje.</p> <p>22. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2002 m. kovo 14 d. nutarime taip pat nurodyta, kad „Pagal Konstituciją riboti žmogaus teisės ir laisvės galima, jeigu yra laikomasi šių sąlygų: tai daroma įstatymu; ribojimai yra būtini demokratinėje visuomenėje siekiant apsaugoti kitų asmenų teises bei laisves ir Konstitucijoje įtvirtintas vertybes, taip pat konstituciškai svarbius tikslus; ribojimais nėra paneigiama teisių ir laisvių prigimtis bei jų esmė; laikomasi konstitucinio proporcingumo principo.</p> <p>23. Nors Projekte 2 nurodyti kelia viešinimo tikslai: i) nelaimingų atsitikimų darbe prevencija, ii) nelegalaus ir</p>	<p>kandidatų ir darbuotojų informavimas ir jų teisėtų interesų apsaugos užtikrinimas.</p> <p>Asmenys, siekiantys įsidarbinti pas tam tikrą darbdavį, šiuo metu negali viešai pasitikrinti, ar konkretus darbdavys nėra baustas už nelaimingų atsitikimų darbe, darbuotojų saugos ir sveikatos, norminių darbo teisės aktų pažeidimus. Tokia informacija nėra prieinama ir viešojo intereso tikslu. Pažymime, kad buvo išnagrinėti gauti atsakymai iš Airijos, Austrijos, Belgijos, Bulgarijos, Danijos, Estijos, Graikijos, Kipro, Latvijos, Lenkijos, Maltos, Olandijos, Prancūzijos, Rumunijos, Slovakijos, Slovėnijos, Suomijos, Švedijos, Vengrijos ir Vokietijos institucijų. Prancūzijoje, Slovakijoje ir Vengrijoje galiojantis teisinis reglamentavimas yra artimiausias siūlomam Lietuvoje. Detaliau pavyzdžiai pateikti aiškinamajame rašte.</p>
--	--	---	--

		<p>nedeklaruoto darbo prevencija, iii) norminių darbo teisės aktų pažeidimų prevencija ir iv) svarstančių įsidarbinti pas pažeidimą padariusį darbdavį, kandidatų ir darbuotojų informavimo ir jų teisėtų interesų apsaugos užtikrinimas, AR būtinumas viešinti fizinių asmenų, pažeidusių norminius darbo teisės aktus, duomenis grindžiamas tik tuo, kad tuo, kad darbuotojai, siekiantys įsidarbinti pas tam tikrą darbdavį, negali viešai pasitikrinti, ar konkretus darbdavys nėra baustas už nelaimingų atsitikimų darbe, darbuotojų saugos ir sveikatos, norminių darbo teisės aktų pažeidimus (tuo tarpu jokie motyvai dėl nelaimingų atsitikimų darbe, nelegalaus ir nedeklaruoto darbo norminių darbo teisės aktų pažeidimų prevencijos nepateikti).</p> <p>24. Kartu AR rengėjai pripažįsta, kad kandidatas turi teisę pasitikrinti, ar darbdavys atitinka minimalius patikimo mokesčių mokėtojo kriterijus, vienas iš kurių yra asmens patraukimas ar nepatraukimas administracinėn atsakomybėn už norminių darbo teisės aktų pažeidimus¹¹. Kandidatui turint galimybę pasitikrinti, ar darbdavys atitinka minimalius patikimo mokesčių mokėtojo kriterijus, jo interesas žinoti ar darbdaviui atstovaujantis fizinis asmuo (o ne pats darbdavys) nėra baustas už norminių darbo teisės aktų pažeidimą, nėra viršesnis už darbdavio atstovo (ar darbdavio, kuris yra fizinis asmuo) pagrindines teises ir laisves, <i>inter alia</i>, teisę į privatų gyvenimą.</p> <p>25. <u>Antra</u>, aptariamas siūlymas neatitinka teisėkūros proporcingumo principo, kuris numato, kad pasirinktos teisinio reguliavimo priemonės turi sudaryti kuo mažesnę administracinę ir kitokią našą, nevaržyti teisinių santykių subjektų daugiau, negu to reikia teisinio reguliavimo tikslams pasiekti. Akivaizdu, kad kandidatui svarstant įsidarbinti pas juridinį asmenį, nėra proporcinga viešinti šio juridinio</p>	
--	--	--	--

¹¹ Žr. Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo (toliau – MAĮ) 40¹ str.

		<p>asmens darbuotojų asmens duomenis. Taip pat abejotina, ar visi Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 47¹ straipsnyje, 72 straipsnio 3 dalyje, 95, 96, 96¹, 97, 98, 98¹, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 127, 150, 224 straipsniuose, 234 straipsnio 4 dalyje, 308 straipsnio 1, 2, 11, 16, 19, 20, 21, 22 dalyse, 308¹ straipsnio 4, 6, 7 dalyse, 362¹ straipsnyje, 453 straipsnio 10, 11 dalyse, 455, 505, 507 straipsniuose, 542 straipsnio 2, 3 dalyse nurodyti pažeidimai yra tokie pavojingi, kurie gali įtakoti kandidato apsisprendimą įsidarbinti. Svarbu ir tai, kad VDI viešai skelbiama informacija bus prieinama plačiai visuomenei, o ne vien pas darbdavį siekiantiems įsidarbinti kandidatams, o toks viešinimas yra akivaizdžiai neproporcingas kandidato teisei į informaciją apie darbdavį. Be to, jeigu Projekto 2 rengėjų nuomone, kandidatams reikėtų žinoti apie darbdavio padarytus darbdavio norminių darbo teisės aktų pažeidimus, kyla pagrįstas klausimas, kodėl informacija apie kandidato padarytus administracinius nusižengimus neturi būti prieinama darbdaviui.</p> <p>26. <u>Trečia</u>, siūlymas viešinti pažeidėjų asmens duomenis neatitinka teisėkūros sistemiškumo principo, reiškiančio, kad teisės normos turi derėti tarpusavyje, žemesnės teisinės galios teisės aktai neturi prieštarauti aukštesnės teisinės galios teisės aktams, įstatymo įgyvendinamieji teisės aktai turi būti rengiami ir priimami taip, kad įsigaliojusių kartu su įstatymu ar atskiromis jo nuostatomis, kurias šie teisės aktai įgyvendina. Nei Lietuvos Respublikos baudžiamajame kodekse, kuris, beje, nustato atsakomybę už žymiai pavojingesnes veikas, nei norminių darbo teisės aktų pažeidimai, nei Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekse nenumatytas nusikalstamą veiką ar administracinį nusižengimą padariusi asmens duomenų viešinimas. Visiškai nėra aišku, kodėl, Projekto 2 rengėjų nuomone, norminių darbo teisės aktų pažeidimai yra tokie svarbūs ir itin pavojingi, kad jiems reikėtų suteikti specifinį „viešumo“</p>	
--	--	---	--

		<p>statusą, taip juos išskiriant iš kitų BK ir ANK nurodytų pažeidimų.</p> <p>Aukščiau išdėstytų argumentų pagrindu Asociacija siūlo Projekto 2 atsisakyti</p>	
6.	<p>Lietuvos bankų asociacija 2023 m. rugpjūčio 10 d. raštu Nr. 09/04</p>	<p>Dėl CPK 627 straipsnio pakeitimo</p> <p>Neprieštaraujame bendrai „<i>skolininko atostogų</i>“ idėjai, tačiau siūlomoje įstatymo nuostatoje pasigendame tokių „<i>atostogų</i>“ suteikimo tvarkos reglamentavimo aiškumo. Iš siūlomo pakeitimo nėra aišku kokiais kriterijais remiantis „<i>skolininko atostogos</i>“ bus suteikiamos, ar bus atsižvelgiama į konkretaus skolininko turtinę padėtį, turimų įsiskolinimų apimtį, darbo santykių pasibaigimo pagrindus, trukmę ir kitas reikšmingas aplinkybes. Kitaip tariant nėra aišku ar vadinamosios „skolininko atostogos“ bus suteikiamos visiems be išimties asmenims, kurie atitinka nuostatoje nurodytus kriterijus (paskutinius 6 mėnesius buvo registruotas Užimtumo tarnyboje bedarbio ar darbo rinkai besirengiančio asmens statusu ir pradėjo dirbti pagal darbo sutartį arba darbo santykiams prilygintų teisinių santykių pagrindu), ar bus atsižvelgiama ir į kitus kriterijus.</p> <p>Iš įstatymo projekto aiškinamojo rašto matyti, kad nustatant vadinamąsias „<i>skolininko atostogas</i>“ yra siekiama skolininkus skatinti grįžti į darbo rinką, tačiau, jei „<i>skolininko atostogos</i>“ bus suteikiamos visiems be išimties asmenims, atitinkantiems nuostatoje nurodytus kriterijus, efektas gali būti priešingas – skolininkai gali būti skatinami nutraukti darbo santykius, užsiregistruoti Užimtumo tarnyboje ir vėliau vėl pradėti dirbti ir tokiu būdu įgyti teisę į „<i>skolininko atostogas</i>“.</p> <p>Atkreipiame dėmesį į tai, kad „<i>skolininko atostogų</i>“, t. y. finansinių įsipareigojimų vykdymo atidėjimo, koncepcija nėra nauja. Tiek Lietuvos Respublikos vartojimo kredito įstatymo (toliau – VKĮ) 181 straipsnis tiek ir Lietuvos Respublikos su nekilnojamuoju turtu susijusio kredito įstatymo (toliau – SNTSKI) 22 straipsnis suteikia kredito gavėjams teisę prašyti atidėti finansinių įsipareigojimų vykdymo terminus. Tiesa, abi šios teisės normos nustato aiškius kriterijus kuomet asmenys gali</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Subjektas galintis pasinaudoti „skolų atostogoms“ yra apibrėžtas – asmuo, kuris paskutinius 6 mėnesius nedirbo ir pradėjo dirbti pagal darbo sutartį arba darbo santykiams prilygintų teisinių santykių pagrindu. Perteklinis įsiskolinimas yra kompleksinė problema, apimanti jautrius socialinius ir psichologinius aspektus, o „<i>skolininko atostogų</i>“ reikmės vertinimas – itin subjektyvus. Dėl to vertinimo diskreciją siūloma palikti Užimtumo tarnybos darbuotojams, kurie turi daugiausiai kontakto su skolininkais ir geriausiai gali įvertinti jų subjektyvias psichologines, socialines ir finansines reikmes. Įstatymo pakeitimai suteikia galimybę, o ne prievolę Užimtumo tarnybai prašyti „skolininko atostogų“. „Skolų atostogų“ prieiga taip pat yra ribojama – iki 12 mėnesių per 5 metus, taip užkertant kelią piktnaudžiavimui. Pagal CPK 627 str. antstolis gali visiškai ar iš dalies sustabdyti vykdomąją bylą arba atidėti vykdymo veiksmus, t. y. pateikus Užimtumo tarnybai prašymą, antstolis spręs ar sustabdyti išieškojimą iš darbo užmokesčio – jis ir įvertins kitas reikšmingas aplinkybes (pvz., skolininko turtinę padėtį). Skolos nėra grąžinamos, nes beveik 7 iš 10 skolininkų šiuo metu nedirba. „Skolininkų atostogos“ suteiktą galimybę atvejo vadybos pagalba ilgainiui keisti nedirbančių skolininkų elgesį, padėti grįžti į darbo rinką, joje įsitvirtinti ir grąžinti įsiskolinimus.</p>

		<p>prašyti atidėti įmokų mokėjimą, todėl manome, kad ir įvedant galimybę atidėti įsiskolinimų išieškojimą taip pat turi būti nustatyti aiškūs kriterijais, kuriems esant asmuo gali pasinaudoti tokia teise.</p> <p>Todėl, LBA nuomone, siekiant įstatymo aiškinamajame rašte nurodytų tikslų, t. y. skatinti asmenis grįžti į darbo rinką, vadinamųjų „skolininko atostogų“ suteikimas turėtų būti nukreiptas būtent į šią tikslinę asmenų grupę numatant konkrečius kriterijus, kuriuos asmuo turi atitikti norėdamas pretenduoti į šią lengvatą. Numatyti kriterijai turėtų užkirsti kelią galimoms situacijoms kuomet asmenys sąmoningai nutraukia turimus darbo santykius ir registruojasi Užimtumo tarnyboje vien tam, kad įgyti teisę į „skolininko atostogas“. Be to, įstatymu įtvirtinant teisę į „skolininko atostogas“ sąlygos, kurioms esant galima pretenduoti į šią lengvatą taip pat turėtų būti įtvirtintos įstatymu, o ne žemesnės galios teisės aktu (Užimtumo tarnybos direktoriaus įsakymu).</p>	
		<p>Dėl CPK 628 straipsnio pakeitimo</p> <p>Įstatymo projekte siūloma CPK 628 straipsnį 5 dalimi, numatančia „skolininko atostogų“ trukmę. Mūsų vertinimu projekte numatytas 12 mėnesių per 5 metų laikotarpį nuo pirmosios vykdomosios bylos sustabdymo dienos terminas yra ženkliai per ilgas ir neproporcingai pažeidžia kreditorių (išieškotojų) interesus.</p> <p>Minėta, kad tiek VKĮ tiek ir SNTSKĮ numato galimybę kredito gavėjams prašyti atidėti įmokų mokėjimo terminus ne ilgesniam nei 3 mėnesių laikotarpiui, todėl manome, kad ir CPK įtvirtintas „skolininko atostogų“ terminas neturėtų būti ilgesnis. Juo labiau atsižvelgiant į tai, kad numatomais pakeitimais yra siekiama skatinti asmens grįžti į darbo rinką. Pažymime, jog Lietuvos Respublikos darbo kodeksas (toliau – DK) numato, jog naujai sudaromoje darbo sutartyje negali būti nustatytas ilgesnis nei trijų mėnesių išbandymo terminas, taigi trys mėnesiai yra tas laikotarpis, per kurį naujai pradėjęs dirbti asmuo gali įsitvirtinti</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>VKĮ ir SNTSKĮ įstatymuose numatyta teisė atidėti finansinių įsipareigojimų vykdymo terminus yra orientuota į kitą tikslinę grupę nei „skolininko atostogos“. Pastariesiems suteikiamos lengvatos jau laiku neįvykdžius finansinių įsipareigojimų, ir kurių bylos teismo sprendimu perduotos antstoliams. Dėl šios probleminės grupės kompleksiskumo, projekto rengėjai mato svarbą užtikrinti Užimtumo Tarnybos įgaliojimų lankstumą.</p> <p>Numatyta, jog gali būti suteikiamos „skolų atostogos“ iki 12 mėn. per 5 metus Užimtumo tarnybos prašymu. Tai reiškia, jog Užimtumo tarnyba vykdydys atvejo vadybą, padės vengti piktnaudžiavimo atvejų ir nustatys koks „skolų atostogų“ laikotarpis yra reikalingas kiekvienu konkrečiu atveju. Vieniems skolininkams gali prireikti trumpesnių, o kitiems ilgesnių „skolų</p>

	<p>darbo rinkoje.</p> <p>Atsižvelgiant į nurodytus argumentus manome, kad vykdomosios bylos sustabdymas neturėtų trukti ilgiau nei tris mėnesius. Norint nustatyti ilgesnį sustabdymo terminą būtina nustatyti galimybę periodiškai peržiūrėti sprendimą stabdyti vykdomąją bylą ir įvertinti ar nėra išnykusios aplinkybės, sudariusios sustabdymo pagrindą.</p>	<p>atostogų“ tam, kad integruotųsi į darbo rinką ir ilgainiui pakeistų savo elgseną. Toks laikotarpis gali būti nuo 0 iki 12 mėn., įskaitant ir 3 mėn. laikotarpį. Ilgalaikiai bedarbiai gali nespėti įsitvirtinti darbo rinkoje pirmos darbo patirties metu ar per 3 mėn. laikotarpį, kadangi gali būti praradę darbo įgūdžius. Be to, asmuo gali būti atleistas bandomojo laikotarpio metu, todėl turės ieškoti kito darbo, kol įsitvirtins. Atitinkamai, iki 12 mėn. „skolų atostogų“ galimybė labiau užtikrintų galimybę skolininkams sugrįžti į darbo rinką, įsitvirtinti bei grąžinti skolas.</p>
	<p>Dėl CPK 663 straipsnio pakeitimo</p> <p>Mūsų vertinimu atlikus numatomus pakeitimus atsiras prieštaravimas tarp nurodytų CPK 663 straipsnio dalių.</p> <p>Pirmąją dalimi antstoliui suteikiama teisė realizuoti skolininko turtą, jei paaiškėja, kad darant CPK 736 straipsnyje nustatyto dydžio išskaitas iš skolininko darbo užmokesčio, pensijos, stipendijos ar kitų pajamų išieškotina suma ir vykdymo išlaidos per šioje dalyje nustatytą terminą nebus išieškotos. Išieškojimo terminas iš skolininko turto nurodomas 12 mėnesių, iš paskutinio skolininko būsto – 50 mėnesių.</p> <p>Nuo 2024 metų, t. y. kai įsigaliojusių siūlomi CPK pakeitimai MMA bus 940 EUR arba 709 EUR atskaičius mokesčius. Vadinasi, iš MMA uždirbančio skolininko nuo 2024 metų CPK 736 straipsnį būtų galima išskaityti po 70,9 EUR per mėnesį. Per 50 mėnesių toks skolininkas galėtų grąžinti 3545 EUR sumą. Atitinkamai, jei iš tokio skolininko išieškoma pinigų suma būtų didesnė nei 3545 EUR, tai pagal CPK 663 straipsnio 1 dalies nuostatą - „<...> Šiuo atveju antstolis gali realizuoti skolininko turtą, jei paaiškėja, kad darant išskaitas iš skolininko darbo užmokesčio, pensijos, stipendijos ar kitų pajamų išieškotina suma ir vykdymo išlaidos per šioje dalyje nustatytą terminą nebus išieškotos“, antstolis galėtų realizuoti skolininkui priklausančią būstą. Tuo tarpu CPK 663 straipsnio 3 dalis jau numato, kad paskutinysis skolininko</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>CPK 663 straipsnio 1 ir 3 dalys suteikia atskirus apsauginius ribojimus. 3 dalyje rašoma „<i>Jeigu skolininkas nepateikia antstoliui šio straipsnio 1 dalyje nurodytų įrodymų arba paaiškėja, kad išieškotina suma ir vykdymo išlaidos nebus išieškotos per šio straipsnio 1 dalyje nustatytą terminą, išieškoti iš skolininkui priklausančio paskutinio būsto, kuriame jis gyvena, galima tik tuo atveju, kai išieškotina suma ir vykdymo išlaidos viršija keturis tūkstančius eurų.</i>“ Tai reiškia, jog paskutinį skolininko būstą galima išieškoti tik jei laiku nebus padengta skola 1 dalyje nustatytu terminu ir skola viršija 3 dalyje nustatytą sumą.</p>

		<p>būstas galėtų būti realizuotas tik tuo atveju, jei skolos suma viršija 25 MMA, t. y. bus didesnė nei 23100 EUR. Tad yra akivaizdus prieštaravimas tarp šių dviejų įstatymo normų.</p>	
		<p>Kitas ne mažiau svarbus aspektas yra tai, kad apribojus galimybę išieškoti iš paskutinio skolininko būsto, jei skolos suma neviršija 25 MMA, bus ženkliai apribotos ar net panaikintos kreditorių teisės atgauti įsiskolinimo sumas. Vertinant jau minėtą pavyzdį, kad iš minimalią mėnesinę algą gaunančio skolininko pagal CPK 736 straipsnį būtų galima išskaityti po 70,9 EUR per mėnesį, matyti, kad 23000 EUR skolos suma būtų išieškoma net 324 mėnesius arba 27 metus. Akivaizdu, jog toks skolos išieškojimo laikotarpis yra neprotingai ilgas.</p> <p>Taip pat akivaizdu, kad toks ilgas skolos išieškojimo terminas jokia apimtimi neskaitins skolininkų aktyviai veikti darbo rinkoje ir siekti padidinti savo pajamas. Toks ilgas skolos išieškojimo laikotarpis gali turėti priešingą efektą – pagal pateiktą įstatymo aiškinamąjį raštą matyti, jog didžioji dalis skolininkų priklauso 35 – 54 metų amžiaus grupei. Vadinasi, skolą išieškant 27 metus didžioji dalis šių skolininkų sulauks amžiaus kada galės išeiti į senatvės pensiją, todėl vargu ar toks asmuo bus suinteresuotas aktyviai didinti savo pajamas.</p> <p>Ilgas skolos išieškojimo terminas taip pat nėra naudingas ir skolininkams. Beveik visais atvejais skolininkai yra įpareigojami mokėti ir įstatyme nustatytas 5 procentų metines palūkanas, skaičiuojamas nuo negrąžintos skolos sumos. Tad ilgesnis skolos grąžinimo terminas lemia, kad skolininkui teks sumokėti ir daugiau palūkanų. Priklausomai nuo skolos dydžio metinė mokėtinų palūkanų suma gali būti net ir didesnė, nei pagal CPK 736 straipsnį iš skolininko išskaitytina suma – iš MMA uždirbančio skolininko per metus galima būtų išskaityti 850,80 EUR, tuo tarpu 5 procentų metinės palūkanos nuo 17000 EUR skolos taip pat sudaro 850 EUR. Jei įsiskolinimo suma būtų didesnė, tai metinė mokėtinų palūkanų suma netgi viršytų sumą, kurią galima išieškoti iš skolininko, todėl kasmet skolininko</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies.</p> <p>Atsižvelgiant į Teisingumo ministerijos pasiūlymą – terminas ilginamas du kartus, t. y. vietoje 18 mėn. nustatomas 36 mėn. terminas. Toks reguliavimas sistemaiškai derės su kartu teikiamais CPK 663 str. 1 d. pakeitimais, kuriais nuo 6 iki 12 mėn. ilginamas terminas, per kurį skolininkas gali atsiskaityti išieškojimo nenukreipiant į kitą jo turtą (ne paskutinį būstą, kuriame skolininkas gyvena).</p> <p>Vietoj 25 MMA, išieškotinos sumos riba nuo kurios išieškojimą galima nukreipti į paskutinįjį skolininko būstą, patikslinta į 15 MMA (iš dalies pagal Teisingumo ministerijos pasiūlymą).</p>

	<p>įsipareigojimų apimtis ne mažėtų, o didėtų.</p> <p>Įstatymo projekto aiškinamajame rašte nurodoma, kad nustatant 25 MMA ribą, iki kurios nėra galima realizuoti paskutinio asmens būsto, yra siekiama reglamentavimą suvienodinti su Lietuvos Respublikos fizinių asmenų bankroto įstatymo (toliau – FABĮ) nuostatomis, numatančiomis, kad tik asmuo, kurio įsiskolinimo suma viršija 25 MMA ribą gali kreiptis dėl bankroto bylos iškėlimo. Atkreipiame dėmesį į tai, kad FABĮ paskirtis yra ne sudaryti sąlygas asmeniui išvengti skolų mokėjimo ar išsaugoti jam priklausančią turtą, o derinant bankrutuojančio asmens ir jo kreditorių interesus sudaryti sąlygas sąžiningiems asmenims atkurti savo mokumą. Dėl šios priežasties FABĮ nėra numatyta skolininko teisę išsaugoti jam priklausančią turtą. Priešingai, FABĮ nustatoma tik skolininko teisė susitarti su kreditoriumi dėl tam tikro turto išsaugojimo. Taigi fizinio asmens bankroto bylos iškėlimas savaime nereiškia, kad tam tikras turtas bus išsaugotas.</p> <p>Įstatymo projekto aiškinamajame rašte pateiktoje lentelėje Nr. 8 nurodoma vidutinė vienos bylos suma. Pagal šią lentelę didžiausia skolos suma siekia 2600 EUR. Atkreipiame dėmesį į tai, kad siūlomi CPK pakeitimai, o ypač 663 straipsnio 3 dalies pakeitimas palies ir skolininkus, kurių įsiskolinimo suma yra iki 25 MMA (23100 EUR) dydžio. Vadinasi, atliekant įstatymo poveikio vertinimą turėjo būti atsižvelgta ir į tai kokį poveikį siūlomi pakeitimai darys skoloms, kurios viršija 2600 EUR, bet neviršija 25 MMA (23100 EUR) dydžio. Iš aiškinamojo rašto turinio matyti, kad toks vertinimas nebuvo daromas. Nebuvo ir skaičiuojama kiek laiko užtruktų išieškoti didesnes (2600 EUR viršijančias) įsiskolinimų sumas, kokią įtaką tai darytų skolininko galutinai sumokamai sumai atsižvelgiant į skolininkų mokamas įstatyme nustatyto dydžio palūkanas.</p>	
	<p>Dėl CPK 736 straipsnio</p> <p>CPK 736 straipsnį siūloma keisti sumažinant iš skolininkų galimos išieškoti sumos ribą. Kaip jau minėta anksčiau, toks sumos sumažinimas ženkliai prailgins skolų, ypač didesnes</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Skolininkai turi ir toliau turės galimybę grąžinti skolą anksčiau siekiant išvengti papildomos palūkanų ir antstolių išlaidų naštos. Tuo tarpu</p>

		<p>apimties, išieškojimo terminus ir nebus naudingas, nei kreditoriams, nei skolininkams. Minėjome, kad daugeliu atveju skolininkai turi mokėti įstatyme nustatyto dydžio palūkanas nuo neišieškotos sumos, todėl ir sąžiningi skolininkai yra suinteresuoti kuo greičiau grąžinti įsiskolinimo sumą ir taip sumažinti mokėtinų palūkanų sumą. Sumažinus galimą išieškoti sumą, skolininkai neteks galimybės skolas grąžinti anksčiau ir bus priversti patirti papildomas išlaidas palūkanų forma.</p>	<p>finansiskai nepajėgiems skolininkams atsiranda galimybė trumpuoju laikotarpiu įsitvirtinti darbo rinkoje, susitaupyti pinigų bei grąžinti skolas.</p>
7.	<p>Lietuvos verslo konfederacija 2023 m. rugpjūčio 10 d. raštu Nr. 23-129AR</p>	<p><u>1. Dėl nelegalaus darbo reguliavimo</u></p> <p>Keičiamas Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo (toliau – Užimtumo įstatymas) 56 straipsnis, kuriame numatyta, kad:</p> <p><i>„Nelegaliu darbu laikomos fizinio asmens (darbuotojo) pavaldžiai kitam asmeniui (darbdaviui) ir jo naudai atlygintinai atliekamos funkcijos, kai:</i></p> <p><i>1) Darbdavys nesudaro darbo sutarties raštu ir (arba) nepraneša Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos teritorinei įstaigai mažiausiai prieš vieną darbo dieną iki darbo pradžios apie darbuotojo priėmimą į darbą;“.</i></p> <p>Kadangi į nelegalaus darbo apibrėžtį patenka atvejai, kai Sodra neinformuojama vieną darbo dieną prieš priimto darbuotojo darbo pradžią, manome, kad būtų tikslinga keisti nuostatą dėl Sodros informavimo termino, ypač atsižvelgiant į vadovų situaciją. Pažymime, kad galimos praktinės situacijos, lemiančios nelegalaus darbo pažeidimo atsiradimą, kai:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vadovas yra keičiamas tą pačią dieną (organas priima sprendimą vieną vadovą atšaukti, o kitą išrinkti tą pačią dieną). Įmonė gali nespėti informuoti Sodros vieną darbo dieną prieš naujo vadovo darbo pradžią, jei vadovo keitimas susijęs su aplinkybėmis, kurioms paaiškęjus tą pačią dieną vadovas yra atšaukiamas iš pareigų; • įregistruojama įmonė (neįmanoma informuoti Sodros vieną darbo dieną prieš vadovo darbo pradžią, kai pati įmonė dar nėra įregistruota). 	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Vadovas gali būti atšaukiamas darbo pabaigoje, su nauju sudaroma darbo sutartis, pranešama Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybai prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos apie įdarbinimą, o darbą pradeda kitą darbo dieną. Kol pradeda dirbti naujas vadovas – už jį pareigas atlieka vadovo pavaduotojas ar kitas darbuotojas paskirtas laikinai eiti pareigas. Už įmonės registraciją atsakingas įmonės savininkas(-ai) – akcininkai. Vadovas gali pradėti eiti pareigas tik jau įregistruotoje įmonėje.</p>

	<p><u>2. Dėl baudų už nelegalų darbą nustatymo</u></p> <p>LVK pritaria Užimtumo įstatymo projekto tikslui numatyti veiksmingas ir atgrasančias sankcijas už nelegalų darbą, nedeklaruotą darbą, taip pat sutinka su Užimtumo įstatymo projekto aiškinamajame rašte pateiktu teiginiu, kad sankcijų taikymas yra veiksmingas ir turi atgrasantį poveikį, kai aptikimo ir sankcijų taikymo rizika nusveria ekonominius neteisėto įdarbinimo privalumus, tačiau nepritaria iniciatyvai baudas už nelegalų darbą skaičiuoti nuo darbdavio bendrųjų metinių pasaulinių pajamų praėjusiais finansiniais metais dydžio.</p> <p>LVK vertinimu, bauda už nelegalų darbą, siekianti net 2,5 procentus (už pakartotinį pažeidimą - 5 procentus) darbdavio bendrųjų metinių pasaulinių pajamų praėjusiais finansiniais metais dydžio (maks. 500 000 eurų, o už pakartotinį pažeidimą - maks. 1 mln.), būtų akivaizdžiai neproporcinga padarytam teisės pažeidimui.</p> <p>Pažymėtina, kad būtinumas didinti baudas už nelegalų darbą grindžiamas šiuo metu galiojančios baudos dydžio (kuris daug metų nekito) ir MMA (kuris nuolat didėja) santykiu (šiuo santykiu grindžiama ir kitų ES valstybių baudos dydžių už nelegalų darbą analizė), tačiau nėra aišku, kuo pagrįstas tikslingumas baudos dydį skaičiuoti nuo darbdavio bendrųjų metinių pasaulinių pajamų. Manome, kad toks siūlymas nėra pakankamai motyvuotas, be to, nepagrįstas kitų ES valstybių praktika.</p> <p>Atkreiptinas dėmesys į tai, kad aiškinamajame rašte pateiktas argumentas, jog baudos dydis atsižvelgiant į bendrąsias metines pasaulines pajamas praėjusiais finansiniais metais numatytas Reglamente (ES) 2016/679 bei Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatyme (toliau – Konkurencijos įstatymas), yra klaidinantis, nes minėti teisės aktai, skirtingai nei keičiamas Užimtumo įstatymo 56 straipsnio 4 dalies 2 punktą, nenumato, kad bauda skaičiuojama <u>nuo bendrųjų metinių pasaulinių pajamų</u>. Reglamente (ES) 2016/679 numatyta bauda iki 2 % jos</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies.</p> <p>Pakoreguota bauda įvedant baudos intervalą nuo 2 iki 3 % už pirmąjį pažeidimą, o už pakartotinumą nuo 4 iki 6 % nuo darbdavio bendrųjų metinių pasaulinių pajamų praėjusiais finansiniais metais atsižvelgiant į tai, kad būtų galima taikyti lengvinančias ir sunkinančias aplinkybes. Veiksmingos ir atgrasančios finansinės sankcijos už nelegalų darbą yra svarbios siekiant sumažinti darbdavių paskatas asmenis įdarbinti neteisėtai. Sankcijų taikymas yra veiksmingas ir turi atgrasantį poveikį, kai aptikimo ir sankcijų taikymo rizika nusveria ekonominius neteisėto įdarbinimo privalumus. Atkreipiame dėmesį, jog UI projekte taip pat siūloma įvesti išimtį, kuri nurodo, kad šio įstatymo 55 straipsnyje nurodyta institucija, skirdama šio įstatymo 56 straipsnio 4 dalies 2 punkte numatytą baudą, įvertina, ar iki nutarimo priėmimo dienos juridinis asmuo įvykdė šio įstatymo 56 straipsnio 4 dalies 1 punkte ar 56¹ straipsnio 2 dalies 1 punkte numatytas pareigas. Jeigu pareigos įvykdytos, skiriama 3 MMA dydžių bauda už kiekvieną nelegaliai dirbusį asmenį, o juridiniam asmeniui, jau baustam už šį pažeidimą už tuos pačius veiksmus per pastaruosius 2 metus, skiriama 6 MMA dydžių bauda už kiekvieną nelegaliai dirbusį asmenį.</p>
--	--	--

	<p>ankstesnių finansinių metų bendros metinės pasaulinės apyvartos, o ne lygi 2 % šios apyvartos (Reglamento (ES) 2016/679 83 str. 4 d.), yra įtvirtinti konkretūs baudos dydžio nustatymo kriterijai: pažeidimo pobūdis, sunkumas ir trukmė, aprėptis ar tikslas, nukentėjusių duomenų subjektų skaičius ir jų patirtos žalos dydis, kaltės forma ir pan.</p> <p>Konkurencijos įstatyme 10 procentų bendrųjų metinių pasaulinių pajamų taip pat yra baudos maksimali riba, tuo tarpu pats baudos dydis nustatomas atsižvelgiant į ūkio subjekto prekių, tiesiogiai ir netiesiogiai susijusių su pažeidimu, pardavimų vertę.</p> <p>Be to, didelių abejonių kelia siūlymas baudos dydį skaičiuoti nuo darbdavio bendrųjų metinių <u>pasaulinių</u> pajamų, nes aiškinamajame rašte nėra pagrindžiama, kaip juridinio asmens pasaulinės pajamos didina nelegalaus darbo Lietuvoje, kaip teisės pažeidimo, pavojingumą.</p> <p>Taip pat atkreipiame dėmesį į tai, kad keičiamo Užimtumo įstatymo 56 straipsnyje įtvirtintos nelegalaus darbo sąvokos apibrėžtį atitinka ir situacija, kai su darbuotoju žodžiu sutiriamos visos būtiniosios darbo sutarties sąlygos, apie įdarbinimą tinkamai pranešta Sodrai (nesiekama išvengti mokesčių mokėjimo), tačiau dėl žmogiškosios klaidos darbo sutartis <u>raštu</u> nėra sudaryta. Nors, akivaizdu, kad tokios veikos pavojingumas negali būti prilyginamas situacijai, kai apie įdarbinimą nepranešta Sodrai, Užimtumo įstatymo projekte į šią aplinkybę bei kaltės formą, kaip atsakomybės dydį įtakančias aplinkybes, neatsižvelgiama.</p> <p>LVK pritartų tokiam teisiniam reguliavimui, pagal kurį baudos už nelegalų darbą dydis būtų siejamas su MMA, bet neatsižvelgiant į darbdavio bendrąsias metines pasaulines pajamas. Toks baudos dydžio skaičiavimo mechanizmas iš dalies ir yra siūlomas keičiamo Užimtumo įstatymo 56 straipsnio 4 dalies 2 punkte, kai, tuo atveju, kai nėra atsižvelgiama į darbdavio bendrąsias metines pasaulines pajamas, baudos dydis sudaro nuo 3 iki 12 MMA, o už pakartotinį pažeidimą – nuo 6 iki 24 MMA.</p>	
--	---	--

	<p><u>1. Dėl CPK 627 straipsnio pakeitimo</u></p> <p>CPK projekte siūloma CPK 627 straipsnį papildyti 8 punktu, numatančiu vadinamąsias „skolininko atostogas“. Numatyta, kad pagal CPK 627 str. antstolis turėtų teisę visiškai ar iš dalies sustabdyti vykdomąją bylą ar atidėti vykdymo veiksmus ir turtinio pobūdžio išieškojimo byloje, kai Užimtumo tarnyba Užimtumo tarnybos direktoriaus nustatyta tvarka teikia prašymą dėl skolininko, kuris paskutinius 6 mėn. buvo registruotas Užimtumo tarnyboje bedarbio ar darbo rinkai besirengiančio asmens statusu ir pradėjo dirbti pagal darbo sutartį arba darbo santykiams prilygintų teisinių santykių pagrindu.</p> <p>LVK neprieštarauja bendrai „skolininko atostogų“ idėjai, tačiau siūlomoje nuostatoje pasigenda tokių „atostogų“ suteikimo tvarkos reglamentavimo aiškumo. Iš siūlomo pakeitimo nėra aišku, kokiais kriterijais remiantis „skolininko atostogos“ bus suteikiamos, ar bus atsižvelgiama į konkretaus skolininko turtinę padėtį, turimų įsiskolinimų apimtį, darbo santykių pasibaigimo pagrindus, trukmę ir kitas reikšmingas aplinkybes. Kitaip tariant, nėra aišku ar vadinamosios „skolininko atostogos“ bus suteikiamos visiems be išimties asmenims, kurie atitinka nuostatoje nurodytus kriterijus (paskutinius 6 mėnesius buvo registruotas Užimtumo tarnyboje bedarbio ar darbo rinkai besirengiančio asmens statusu ir pradėjo dirbti pagal darbo sutartį arba darbo santykiams prilygintų teisinių santykių pagrindu), ar bus atsižvelgiama ir į kitus kriterijus.</p> <p>Iš CPK projekto aiškinamojo rašto matyti, kad nustatant vadinamąsias „skolininko atostogas“ yra siekiama skolininkus skatinti grįžti į darbo rinką, tačiau, jei „skolininko atostogos“ bus suteikiamos visiems be išimties asmenims, atitinkantiems nuostatoje nurodytus kriterijus, efektas gali būti priešingas – skolininkai gali būti skatinami nutraukti darbo santykius, užsiregistruoti Užimtumo tarnyboje ir vėliau vėl pradėti dirbti ir tokiu būdu įgyti teisę į „skolininko atostogas“.</p> <p>Atkreipiame dėmesį į tai, kad „skolininko atostogų“, t. y.</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Subjektas galintis pasinaudoti „skolų atostogoms“ yra apibrėžtas – asmuo, kuris paskutinius 6 mėnesius nedirbo ir pradėjo dirbti pagal darbo sutartį arba darbo santykiams prilygintų teisinių santykių pagrindu. Perteklinis įsiskolinimas yra kompleksinė problema, apimanti jautrius socialinius ir psichologinius aspektus, o „skolininko atostogų“ reikmės vertinimas – itin subjektyvus. Dėl to vertinimo diskreciją siūloma palikti Užimtumo tarnybos darbuotojams, kurie turi daugiausiai kontakto su skolininkais ir geriausiai gali įvertinti jų subjektyvias psichologines, socialines ir finansines reikmes. Įstatymo pakeitimai suteikia galimybę, o ne prievolę Užimtumo tarnybai prašyti „skolininko atostogų“. „Skolų atostogų“ prieiga taip pat yra ribojama – iki 12 mėnesių per 5 metus, taip užkertant kelią piktnaudžiavimui. Pagal Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau –CPK) 627 straipsnį antstolis gali visiškai ar iš dalies atidėti vykdymo veiksmus, t. y. pateikus Užimtumo tarnybai prašymą, antstolis spęs ar atidėti išieškojimą iš darbo užmokesčio – jis ir įvertins kitas reikšmingas aplinkybes (pvz., skolininko turtinę padėtį). Skolos nėra grąžinamos, nes beveik 7 iš 10 skolininkų šiuo metu nedirba. „Skolininkų atostogos“ suteiktų galimybę atvejo vadybos pagalba ilgainiui keisti nedirbančių skolininkų elgesį, padėti grįžti į darbo rinką, joje įsitvirtinti ir grąžinti įsiskolinimus.</p>
--	---	---

		<p>finansinių įsipareigojimų vykdymo atidėjimo koncepcija nėra nauja. Tiek Lietuvos Respublikos vartojimo kredito įstatymo (toliau – VKĮ) 18¹ straipsnis, tiek ir Lietuvos Respublikos su nekilnojamoju turtu susijusio kredito įstatymo (toliau – SNTSKI) 22 straipsnis suteikia kredito gavėjams teisę prašyti atidėti finansinių įsipareigojimų vykdymo terminus. Tiesa, abi šios teisės normos nustato aiškius kriterijus, kuomet asmenys gali prašyti atidėti įmokų mokėjimą, todėl manome, kad ir įvedant galimybę atidėti įsiskolinimų išieškojimą, taip pat turi būti nustatyti aiškūs kriterijai, kuriuos asmuo turi atitikti norėdamas pretenduoti į šią lengvatą. Numatyti kriterijai turėtų užkirsti kelią galimoms situacijoms, kuomet asmenys sąmoningai nutraukia turimus darbo santykius ir registruojasi Užimtumo tarnyboje vien tam, kad įgytų teisę į „skolininko atostogas“.</p> <p>Be to, įstatymu įtvirtinant teisę į „skolininko atostogas“, sąlygos, kurioms esant galima pretenduoti į šią lengvatą, mūsų nuomone, taip pat turėtų būti įtvirtintos įstatymu, o ne žemesnės galios teisės aktu (Užimtumo tarnybos direktoriaus įsakymu).</p>	
		<p>Atkreiptinas dėmesys į tai, kad vadinamosios „skolininko atostogos“ būtų taikomos ir išlaikymo bylų ar žalos priteistos dėl sveikatos sužalojimo ar gyvybės netekimo atvejais, todėl šių nuostatų įgyvendinimui turės būti skiriama pakankamai valstybės biudžeto lėšų. Atsižvelgiant į tai, CPK projekte siūlytina įtvirtinti, jog išieškojimo iš darbo užmokesčio ir kitų pajamų <u>atidėjimas yra vienkartinio pobūdžio</u>, kaip paskata skolininkui įsitvirtinti darbo rinkoje.</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>7 iš 10 skolininkų nedarba, todėl nėra iš ko išieškoti skolas, įskaitant žalą ir išlaikymą. „Skolų atostogos“ bedarbiams skolininkams bus paskata pradėti dirbti ir grąžinti skolas, įskaitant žalą ir išlaikymą. „Skolų atostogos“ numatytos ne vienkartinio pobūdžio, kadangi susikaupusių ir antstoliams perduotų skolų priežastys gali pasikartoti – ekonominė krizė, nedarbas, sveikatos būklė, emociniai sutrikimai.</p>
		<p><u>2. Dėl CPK 628 straipsnio pakeitimo</u></p> <p>CPK projekte siūloma CPK 628 straipsnį papildyti 5 dalimi, numatančia „skolininko atostogų“ trukmę. Nėra suprantama, kodėl siūloma suteikti net 12 mėnesių laikotarpio „skolininko atostogas“. Jei šis siūlymas yra skirtas naujai įsidarbinusio ilgai</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Lietuvos Respublikos vartojimo kredito įstatymo ir Lietuvos Respublikos su nekilnojamoju turtu susijusio kredito įstatymuose numatyta teisė atidėti finansinių įsipareigojimų vykdymo terminus yra orientuota į kitą tikslinę grupę nei „skolininko atostogos“. Pastariesiems</p>

		<p>nedirbusio asmens integracijai, tai skolų mokėjimo sustabdymo terminas iki 12 mėn. yra ženkliai per ilgas ir neproporcingai pažeidžia kreditorių (išieškotojų) interesus.</p> <p>Pažymėtina, kad tiek VKĮ, tiek ir SNTSKĮ numato galimybę kredito gavėjams prašyti atidėti įmokų mokėjimo terminus ne ilgesniam nei 3 mėnesių laikotarpiui, todėl manome, kad ir CPK įtvirtintas „skolininko atostogų“ terminas neturėtų būti ilgesnis. Juo labiau atsižvelgiant į tai, kad numatomais pakeitimais yra siekiama skatinti asmenis grįžti į darbo rinką. Pažymime, jog Lietuvos Respublikos darbo kodeksas numato, jog naujai sudaromoje darbo sutartyje negali būti nustatytas ilgesnis nei trijų mėnesių išbandymo terminas, taigi trys mėnesiai yra tas laikotarpis, per kurį naujai pradėjęs dirbti asmuo gali įsitvirtinti darbo rinkoje.</p>	<p>suteikiamos lengvatos jau laiku neįvykdžius finansinių įsipareigojimų, ir kurių bylos teismo sprendimu perduotos antstoliams. Dėl šios probleminės grupės kompleksiško, projekto rengėjai mato svarbą užtikrinti Užimtumo tarnybos įgaliojimų lankstumą.</p> <p>Numatyta, jog gali būti suteikiamos „skolų atostogos“ iki 12 mėn. per 5 metus Užimtumo tarnybos prašymu. Tai reiškia, jog Užimtumo tarnyba vykdys atvejo vadybą, padės vengti piktnaudžiavimo atvejų ir nustatys koks „skolų atostogų“ laikotarpis yra reikalingas kiekvienu konkrečiu atveju. Vieniems skolininkams gali prireikti trumpesnių, o kitiems ilgesnių „skolų atostogų“ tam, kad integruotųsi į darbo rinką ir ilgainiui pakeistų savo elgseną. Toks laikotarpis gali būti nuo 0 iki 12 mėn., įskaitant ir 3 mėn. laikotarpį. Ilgalaikiai bedarbiai gali nespėti įsitvirtinti darbo rinkoje pirmos darbo patirties metu ar per 3 mėn. laikotarpį, kadangi gali būti praradę darbo įgūdžius. Be to, asmuo gali būti atleistas bandomojo laikotarpio metu, todėl turės ieškoti kito darbo, kol įsitvirtins. Atitinkamai, iki 12 mėn. „skolų atostogų“ galimybė labiau užtikrintų galimybę skolininkams sugrįžti į darbo rinką, įsitvirtinti bei grąžinti skolas. Manome, kad kreditorių interesai yra labiau pažeidžiami skolininkams išvis nedirbant ir skolų negrąžinant nei ieškant būtų, jog skolos būtų pradėtos grąžinti.</p>
		<p><u>3. Dėl CPK 663 straipsnio pakeitimo</u></p> <p>CPK projekto 3 straipsniu siūloma pakeisti CPK 663 straipsnio 1 d. numatytus terminus, kad pinigų išieškojimas negali būti nukreipiamas į skolininko turtą, jeigu skolininkas pateikia antstoliui įrodymus, kad išieškotiną sumą ir vykdymo išlaidas galima išieškoti per 12 mėn. vietoj šiuo metu nustatytų 6 mėn., o išieškant iš skolininkui priklausančio paskutinio būsto, kuriame</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies.</p> <p>Atsižvelgiant į Teisingumo ministerijos pasiūlymą – terminas ilginamas du kartus, t. y. vietoje 18 mėn. nustatomas 36 mėn. terminas. Toks reguliavimas sistemškai derės su kartu teikiamais CPK 663 str. 1 d. pakeitimais, kuriais nuo 6 iki 12 mėn. ilginamas terminas, per kurį skolininkas gali atsiskaityti išieškojimo nenukreipiant į kitą jo turtą (ne paskutinį būstą,</p>

	<p>jis gyvena – per 50 mėn. vietoj šiuo metu nustatytų 18 mėn. Siūloma pakeisti ir CPK 663 straipsnio 3 dalį, padidinant šiuo metu galiojančiame CPK nustatytą 4 tūkstančių eurų sumą iki 25 MMA.</p> <p>CPK projekto aiškinamajame rašte pasigendama argumentų, kokių pagrindų nuspręsta taikyti būtent tokius drastiškai ilgus terminus. Kadangi CPK projekte skolininkams maksimaliai projektuojamos „nuolaidos“ (skolininkui suteikiamos ne tik taip vadinamos „skolininko atostogos“, bet mažinami ir išskaitų dydžiai išieškant iš darbo užmokesčio), siūlome laipsniškai pereiti prie skolų išieškojimo iš pajamų sąlygų pakeitimo ir aukščiau minėtus terminus sistemingai pratęsti po 6 mėnesius, t. y. 12 mėn., ir atitinkamai 24 mėn.</p>	<p>kuriame skolininkas gyvena).</p>
	<p>CPK projekto rengėjai pažymi, kad nustatant 25 MMA ribą, iki kurios nėra galima realizuoti paskutinio asmens būsto, yra siekiama reglamentavimą suvienodinti su Lietuvos Respublikos fizinių asmenų bankroto įstatymo (toliau – FABI) nuostatomis, numatančiomis, kad tik asmuo, kurio įsiskolinimo suma viršija 25 MMA ribą gali kreiptis dėl bankroto bylos iškėlimo. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad FABI paskirtis yra ne sudaryti sąlygas asmeniui išvengti skolų mokėjimo ar išsaugoti jam priklausantį turtą, o derinant bankrutuojančio asmens ir jo kreditorių interesus sudaryti sąlygas sąžiningiems asmenims atkurti savo mokumą. Dėl šios priežasties FABI nėra numatyta skolininko teisę išsaugoti jam priklausantį turtą. Priešingai, FABI nustatoma tik skolininko teisė susitarti su kreditoriumi dėl tam tikro turto išsaugojimo. Taigi fizinio asmens bankroto bylos iškėlimas savaime nereiškia, kad tam tikras turtas bus išsaugotas.</p> <p>CPK projekto aiškinamajame rašte pateiktame grafike Nr. 8 nurodoma vidutinė vienos bylos suma. Pagal šį grafiką didžiausia skolos suma siekia 2600 EUR. Atkreipiamas dėmesys į tai, kad siūlomi CPK pakeitimai, o ypač 663 straipsnio 3 dalies pakeitimas palies ir skolininkus, kurių įsiskolinimo suma yra iki 25 MMA (23100 EUR) dydžio. Vadinasi, atliekant įstatymo</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies.</p> <p>Vietoj 25 MMA, išieškotinos sumos riba nuo kurios išieškojimą galima nukreipti į paskutinįjį skolininko būstą, patikslinta į 15 MMA (iš dalies pagal Teisingumo ministerijos pasiūlymą).</p> <p>CPK jau yra numatyti kiti saugikliai, apsaugantys kreditorių interesus ir suteikiantys paskatų skolininkui skolos neauginti (pvz. CPK 663 str. 3 d. nustatyta skolos suma, nuo kurios galima išieškoti paskutinį būstą, nukreipimas į asmens turtą bei CPK 736 str. nustatytos išskaitos iš darbo užmokesčio). Taip pat, projekto rengėjai laiko šią išlygą diskriminacine turto atžvilgiu, nes dviem skolininkams turint tą pačią skolą, skolininkas gyvenantis mažesnės vertės būste gali prarasti paskutinįjį būstą, o gyvenantis didesnės vertės namuose – ne. Rajonuose būstų kainos gali siekti vos kelis šimtus ar tūkstančius eurų. Pagal Lietuvos antstolių rūmų rašte pateiktą informaciją, pavyzdžiui, Klaipėdos mieste parduodamas 1 kambario butas, kurio pradinė kaina 9 400 eurų, Šiaulių mieste parduodamas 1 kambario butas, kurio pradinė kaina 6 660 eurų, Mažeikiuose</p>

	<p>poveikio vertinimą turėjo būti atsižvelgta ir į tai kokią poveikį siūlomi pakeitimai darys skoloms, kurios viršija 2600 EUR, bet neviršija 25 MMA (23100 EUR) dydžio. Iš aiškinamojo rašto turinio matyti, kad toks vertinimas nebuvo daromas. Nebuvo skaičiuojama ir kiek laiko užtruktų išieškoti didesnes (2600 EUR viršijančias) įsiskolinimų sumas, kokią įtaką tai darytų skolininko galutinai sumokamai sumai, atsižvelgiant į skolininkų mokamas palūkanas.</p> <p>Pažymime, kad apribojus galimybę išieškoti iš paskutinio skolininko būsto, jei skolos suma neviršija 25 MMA, bus ženkliai apribotos ar net panaikintos kreditorių teisės atgauti įsiskolinimo sumas. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad būsto vertė regionuose ženkliai mažesnė, nei siūlomas nustatyti 25 MMA dydis. Kaimiškose vietovėse būstų kainos gali būti ir po 6000,00 Eur ir mažiau. Atsižvelgiant į tai, siūlome pakeisti CPK 663 straipsnio 3 dalį, padidinant šiuo metu galiojančiame CPK nustatytą 4 tūkstančių eurų sumą iki 8 MMA.</p> <p>Atsižvelgiant į tai, siūlome pakeisti CPK 663 straipsnio 3 dalį, padidinant šiuo metu galiojančiame CPK nustatytą 4 tūkstančių eurų sumą iki 8 MMA.</p>	<p>parduodamas 1 kambario butas, kurio pradinė kaina 9 390 eurų, Marijampolėje parduodamas 2 kambarių butas, kurio pradinė kaina 6 000 eurų. Tai užkirstų kelią nukreipti kelių šimtų ar tūkstančių išieškojimą į menkavertį paskutinį būstą ir neatimti iš asmens namų. Taip pat, išieškojus itin mažos vertės paskutinį būstą iš skolininko, itin iškiltų valstybės socialiniai kaštai, skirti pasirūpinti būsto neturinčių skolininku, taip perkeliant skolos našta mokesčių mokėtojams.</p>
	<p><u>4. Dėl CPK 736 straipsnio pakeitimo</u></p> <p>CPK 736 straipsnį siūloma keisti sumažinant iš skolininkų galimos išieškoti sumos ribą. Įgyvendinant šiuos siūlomus pakeitimus, kaip ir kitus aukščiau minėtus CPK pakeitimus, ženkliai prailgėtų skolų, ypač didesnės apimties, išieškojimo terminai, o tai nėra naudinga nei kreditoriams, nei patiems skolininkams. Dėl skaičiuojamų procesinių palūkanų išaugtų ir skolų sumos, kurias skolininkams galiausiai tektų sumokėti, taip pat išaugtų ir antstoliams mokamas atlygis, kuris skaičiuojamas nuo visos išieškotos sumos, įskaitant procesines palūkanas.</p> <p>Manome, kad pakeitimų įteisinimas akivaizdžiai prieštarauja pastarųjų metų Valstybės pasirinktai kryptiai, skirtai fizinių asmenų, turinčių skolinių įsipareigojimų, finansinės padėties</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Skolininkai turi ir toliau turės galimybę grąžinti skolą anksčiau siekiant išvengti papildomos palūkanų ir antstolių išlaidų naštos. Tuo tarpu finansiškai nepajėgiems skolininkams atsiranda galimybė trumpuoju laikotarpiu įsitvirtinti darbo rinkoje, susitaupyti pinigų bei grąžinti skolas.</p>

		gerinimui bei sąlygų užtikrinti greitesnį ir lengvesnį skolų padengimo procesą kūrimui.	
		<p>Pažymime, kad siūlomais pakeitimais bus suteiktas užtikrinimas skolininkams, kad jų nelaukia neigiamos pasekmės ir jie savo skolas gali grąžinti per laikotarpį, kuris priklauso nuo jų pasirengimo ir noro dirbti legaliai ar daugiau uždirbti. Be to, siūlomi reguliavimo pakeitimai turės įtakos kreditavimui ne tik esamų ilgalaikių bedarbių, kurie turi skolų, bet visų asmenų, kurių pajamos šiuo metu yra mažos. Vartojimo kredito davėjai bus priversti įvertinti naują reguliavimą, jei jis bus priimtas ir atitinkamai riboti finansinės paslaugos prieinamumą visiems asmenims, patenkantiems į pataisose numatytą pajamų lygį.</p> <p>Atsižvelgiant į tai, kad bendrai ministerijos parengtais Įstatymų projektais siekiama skatinti įsiskolinusių asmenų grįžimą į darbo rinką, siekiant sudaryti palankias sąlygas tokiems asmenims įsitvirtinti darbo rinkoje ir pradėti dengti skolas bei kovoti su nelegalaus darbo problema, siūlome planuojamą teisinį reguliavimą (mažinamus išskaitų dydžius iš darbo užmokesčio) orientuoti išimtinai į įsiskolinusius asmenis, kurie ilgą laiką nedalyvavo darbo rinkoje.</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Išskaitų mažinimo taikymas tik ilgalaikiams bedarbiams skolininkams prarastų prevencinę funkciją ir problemos nespręstų iš pat šaknų, nes neturėtų poveikio stabdant naujų bedarbių dėl skolų atsiradimą. Išskaitų sumažinimą nustačius tik šiuo metu nedirbantiems skolininkams, šiuo metu dirbantys skolininkai atsirastų blogesnėje padėtyje ir būtų suinteresuoti tapti bedarbiais. Toks reguliavimas galėtų sukelti priešingą reakciją – ne skatinti grįžti į darbo rinką, o iš jos išeiti tam, kad susimažinti išskaitų dydžius.</p>
		<p>Manome, kad sistemiškai galėtų veikti toks palankių sąlygų taikymo skolininkams modelis, pagal kurį antstolis nenukreiptų išieškojimo į asmens pajamas 6 mėnesius registracijos Užimtumo tarnyboje laikotarpiu, 3 mėnesius po įsidarbinimo ir dar 3 mėnesius galėtų vykdyti išieškojimą iš darbo užmokesčio taikydamas mažesnius išskaitų dydžius.</p> <p>Svarstome, jog būtent toks palankesnių sąlygų skolininkui taikymo modelis padėtų asmeniui įsitvirtinti darbo rinkoje, būtų kaip paskata pradėti dirbti, žinant, jog tam tikrą laiko tarpą iš skolininko darbo užmokesčio nebus išieškoma ar bus išieškoma mažesnėmis išskaitomis.</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Išskaitų sumažinimas 3 mėn. po 3 mėn. „skolos atostogų“ gali būti nepakankamas laikas bent 6 mėnesius nedirbusiam skolininkui (kuris jau gali būti praradęs darbo įgūdžius) įsitvirtinti darbo rinkoje ir grąžinti skolas. Taip pat išskaitų sumažinimas 3 mėn. nepadės spręsti nelegalaus darbo problemos, nes legaliai dirbančiam skolininkui po išskaitų per dieną lieka mažiau nei 15 Eur.</p>
		<u>5. Dėl CPK įgyvendinimo</u>	Atsižvelgta iš dalies.

		<p>CPK projekto 5 straipsnio 3 dalyje nurodyta, kad „<i>antstoliai išskaitas iš skolininko darbo užmokesčio ir kitų jam prilygintų skolininko pajamų darantiems asmenims iki 2024 m. sausio 1 d. Civilinio proceso kodekso 733 straipsnyje nustatyta tvarka pateikia patvarkymus daryti šio įstatymo 4 straipsnyje išdėstyame Civilinio proceso kodekso 736 straipsnyje nustatyto dydžio išskaita</i>“. Svarstytinas realus terminas tokiems pakeitimams įgyvendinti, sudarant bent 6 mėnesių laikotarpį tiek antstoliams, tiek verslui (darbdaviams) pasiruošti, suderinti buhalterinės apskaitos sistemas, kadangi daugelis didžiųjų darbdavių naudoja informacines technologijas vykdydami išskaitymus iš darbuotojų darbo užmokesčio. Pagal surinktus duomenimis, šiai dienai vidutiniškai vienas antstolis yra išsiuntęs apie 1200 patvarkymų darbdaviui (iš viso apie 140-160 tūkst. atvejų) dėl išskaitymo iš darbo užmokesčio ir kitų darbuotojo pajamų. Svarstytina, ar įstatymas neturėtų būti taikomas tiesiogiai ir siekiant sumažinti administracinės naštos poveikį dėl antstolių patvarkymų apskaitymo verslui, nauji pajamų išskaitų dydžiai būtų taikomi ne visais atvejais, o tik gavus paties darbuotojo prašymą.</p>	<p>Patikslinta: „Asmenys, kuriems antstolių patvarkymai daryti išskaitas iš skolininko darbo užmokesčio ir kitų darbo užmokesčiui prilygintų skolininko pajamų buvo pateikti iki šio įstatymo įsigaliojimo ir tebevykdomi, įsigaliojus šiam įstatymui turi daryti šio įstatymo 4 straipsnyje išdėstyame Civilinio proceso kodekso 736 straipsnyje nustatyto dydžio išskaitas.“ Įsigaliojimas nuo 2024 m. liepos 1 d.</p>
		<p><u>III. PASIŪLYMAI DĖL PAPILDOMŲ UŽIMTUMO ĮSTATYMO PAKEITIMU</u></p> <p>Siūlome apsvarstyti žemiau pateikiamus LVK papildomus pasiūlymus dėl Užimtumo įstatymo 35 ir 41 straipsnių pakeitimų.</p> <p><u>1. Pasiūlymas dėl Užimtumo įstatymo 35 straipsnio pakeitimo</u></p> <p>Užimtumo įstatymo 35 straipsnio 4 dalies 4 ir 5 punktai numato, kad: „<i>Paraiškas dėl šio straipsnio 1 dalies 3 ir 4 punktuose ir šio įstatymo 36 straipsnio 1 dalies 2 punkte nurodytų priemonių</i></p>	<p>Trišalės tarybos 2023 m. rugsėjo 5 d. posėdyje nutarta, kad šis klausimas perduodamas Darbo santykių komisijos prie Trišalės tarybos tolesniems svarstymams.</p>

	<p>įgyvendinimo gali teikti darbdaviai:</p> <p>4) kurie per paskutinius vienus metus iki šioje dalyje nurodytų paraiškų pateikimo dienos neturėjo baudos, paskirtos už šio įstatymo 56, 57, 58 ar 59² straipsnyje nurodytą pažeidimą;</p> <p>5) kurių vadovas ar kitas atsakingas asmuo per paskutinius vienus metus iki šioje dalyje nurodytų paraiškų pateikimo dienos neturėjo administracinės nuobaudos, skirtos pagal Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodeksą už nelegalų darbą, arba turi ne daugiau negu vieną per paskutinius vienus metus iki šioje dalyje nurodytų paraiškų pateikimo dienos pagal šį kodeksą paskirtą administracinę nuobaudą už darbo įstatymų, darbuotojų saugos ir sveikatos norminių teisės aktų, skaidriai dirbančių asmenų identifikavimo reikalavimų pažeidimus, nelaimingo atsitikimo darbe nuslėpimą, nustatytos pranešimo ir ištyrimo tvarkos, darbo užmokesčio apskaičiavimo ir mokėjimo tvarkos, darbo laiko apskaitos, laikinųjų darbuotojų darbo sąlygų bei komercinės ar ūkinės veiklos tvarkos pažeidimus“.</p> <p>Tokia Užimtumo įstatymo 35 straipsnio 4 dalies 4 ir 5 punktų redakcija lemia, kad tie patys pažeidimai pagal skirtingus įstatymus yra traktuojami skirtingai ir sukelia skirtingas teisinės pasekmes, o tai sukelia neaiškumų darbdaviams.</p> <p>Užimtumo įstatymo 58 straipsnis numato atsakomybę už „nedeklaruotą darbą“ ir įtvirtina, kad:</p> <p>„1. Nedeklaruotu darbu vadinamos fizinio asmens (darbuotojo) pavaldžiai kitam asmeniui (darbdaviui) ir jo naudai atlygintinai atliekamos darbo funkcijos, kai Lietuvos Respublikos darbo kodekso nustatyta tvarka darbo laiko apskaitos dokumentuose nėra pažymėta:</p> <p>1) darbuotojo dirbti viršvalandžiai;</p> <p>2) darbuotojo darbo laikas švenčių dieną, poilsio dieną, jeigu jis nenustatytas pagal grafiką;</p> <p>3) darbuotojo darbo laikas naktį.“</p>	
--	---	--

		<p>(Pastaba: Užimtumo įstatymo projekte keičiama Užimtumo įstatymo 58 straipsnio 1 dalis, numatant, kad:</p> <p><i>„1. Nedeklaruotu darbu vadinamos fizinio asmens (darbuotojo) pavaldžiai kitam asmeniui (darbdaviui) ir jo naudai:</i></p> <p><i>1) atlygintinai atliekamos darbo funkcijos, kai Lietuvos Respublikos darbo kodekso nustatyta tvarka netvarkoma darbuotojų darbo laiko apskaita ir (arba) darbo laiko apskaitos dokumentuose nėra pažymėta:</i></p> <p><i>1 a) darbuotojo dirbti viršvalandžiai;</i></p> <p><i>2 b) darbuotojo darbo laikas švenčių dieną, poilsio dieną, jeigu jis nenustatytas pagal grafiką;</i></p> <p><i>3 c) darbuotojo darbo laikas naktį;</i></p> <p><i>2) atliekamos darbo funkcijos nemokamų atostogų ar kitu nedraudžiamuoju laikotarpiu pas tą patį darbdavį.“)</i></p> <p>Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso (toliau – ANK) 100 straipsnio (Darbo laiko apskaitos pažeidimas) 1 dalis numato, kad:</p> <p><i>„Darbuotojų, išskyrus dirbančius nekintančių darbo dienos (pamainos) trukmės ir darbo dienų per savaitę skaičiaus darbo laiko režimu, darbo laiko nežymėjimas darbo laiko apskaitos žiniaraštyje, taip pat į darbo laiko apskaitą privalomai įtrauktino darbuotojų darbo laiko (viršvalandžių, darbo laiko švenčių dieną, poilsio dieną (jeigu jis nenustatytas pagal grafiką), naktį, dėl papildomo darbo) nežymėjimas darbo laiko apskaitos žiniaraštyje arba žinomai neteisingų duomenų apie įmonėse, įstaigose, organizacijose dirbančių asmenų į darbo laiko apskaitą privalomai įtrauktiną darbo laiką įrašymas į darbo laiko apskaitos žiniaraštį užtraukia baudą darbdaviams ar kitiems atsakingiems asmenims nuo trijų šimtų iki vieno tūkstančio keturių šimtų penkiasdešimt eurų.“</i></p>	
--	--	--	--

	<p>Taigi, Užimtumo įstatymo 58 straipsnis ir ANK 100 straipsnis numato atsakomybę už lygiai tuos pačius veiksmus, tik Užimtumo įstatymo atveju yra baudžiamas darbdavys (kuris daugeliu atveju būna juridinis asmuo), o ANK atveju – darbdavio vadovas ar atstovas (fizinis asmuo). Tai, kad šie dviejų skirtingų įstatymų straipsniai reglamentuoja tuos pačius veiksmus patvirtinta ir Užimtumo įstatymo 58 straipsnio 5 dalis, kuri šiuo metu nustato, kad:</p> <p><i>„Šio straipsnio 3 dalies 2 punkte nurodyta bauda skiriama, jeigu padaryta veika neužtraukia atsakomybės fiziniam asmeniui pagal Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodeksą.“</i></p> <p>Tačiau, nepaisant to, kad Užimtumo įstatymo 58 straipsnis ir ANK 100 straipsnis numato atsakomybę už lygiai tuos pačius veiksmus, Užimtumo įstatymo 35 straipsnis numato skirtingas šių veiksmų pasekmes.</p> <p>Darbdavys, kurio atsakingas asmuo yra gavęs vieną baudą per pastaruosius vienerius metus pagal ANK 100 straipsnį, gali teikti Paraišką dėl Užimtumo įstatymo 35 straipsnio 1 dalies 3 ir 4 punktuose ir Užimtumo įstatymo 36 straipsnio 1 dalies 2 punkte nurodytų priemonių (<i>remiamojo įdarbinimo, paramos darbo vietoms steigti ir pritaikyti bei įdarbinimo pagal pameistrystės sutartį</i>) įgyvendinimo.</p> <p>Tuo tarpu darbdavys, kuris už tuos pačius veiksmus yra gavęs vieną baudą per pastaruosius vienerius metus pagal Užimtumo įstatymo 58 straipsnį, negali teikti Paraiškos dėl Užimtumo įstatymo 35 straipsnio 1 dalies 3 ir 4 punktuose ir Užimtumo įstatymo 36 straipsnio 1 dalies 2 punkte nurodytų priemonių įgyvendinimo.</p> <p>Toks reguliavimas, mūsų nuomone, yra nelogiškas, įnešantis sumaištį ir neturintis objektyvaus pagrindo.</p> <p>Siekiant užtikrinti, kad galimybės teikti Paraišką dėl remiamojo įdarbinimo, paramos darbo vietoms steigti ir pritaikyti</p>	
--	---	--

	<p>bei įdarbinimo pagal pameistrystės sutartį būtų sudarytos ne tik tiems darbdaviams, kurių vadovas ar kitas atsakingas asmuo yra gavęs vieną baudą per pastaruosius vienerius metus pagal ANK 100 straipsnį (darbo laiko apskaitos pažeidimus), kas yra leidžiama pagal Užimtumo įstatymo 35 straipsnio 4 dalies 5 punktą, bet ir darbdaviams, kurie yra padarę tuos pačius pažeidimus, bet yra gavę vieną baudą per pastaruosius vienerius metus pagal Užimtumo įstatymo 58 straipsnį, t. y. siekiant suvienodinti pasekmes už Užimtumo įstatymo 58 straipsnio pažeidimą ir ANK 100 straipsnio pažeidimą,</p> <ul style="list-style-type: none"> - siūlome Pakeisti Užimtumo įstatymo 35 straipsnio 4 dalies 4 punktą ir jį (kartu atsižvelgiant į Užimtumo įstatymo projekte esančius patikslinimus) išdėstyti taip: <p><i>„4) kurie per paskutinius vienus metus iki šioje dalyje nurodytų paraiškų pateikimo dienos neturėjo baudos, paskirtos už šio įstatymo 56, 56¹, 57, 58 ar 59²¹ straipsnyje nurodytą pažeidimą arba turi ne daugiau negu vieną per paskutinius vienus metus iki šioje dalyje nurodytų paraiškų pateikimo dienos paskirtą baudą už šio įstatymo 58 straipsnyje nurodytą pažeidimą;“.</i></p> <p><u>2. Pasiūlymas dėl Užimtumo įstatymo 41 straipsnio pakeitimo</u></p> <p>Užimtumo įstatymo 41 straipsnio 6 dalis numato, kad:</p> <p><i>„Darbdaviai, kuriems, įgyvendinus šio straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodytą remiamojo įdarbinimo priemonę, šio straipsnio 2 dalyje nurodytos subsidijos darbo užmokesčiui mokėjimas buvo baigtas arba šio straipsnio 10 dalies 2 ir 4 punktuose nurodytais atvejais nutrauktas, per 6 mėnesius atleide iš darbo bent vieną iš šio įstatymo 25 straipsnio 1–13 punktuose nurodytų Užimtumo tarnybos siųstų asmenų arba šio įstatymo 25 straipsnio 16, 17 ir 18 punktuose nurodytų asmenų, išskyrus asmenis, atleistus pagal Lietuvos Respublikos darbo kodeksą darbo sutarties šalims susitarus dėl išbandymo, darbuotojo</i></p>	<p>Trišalės tarybos 2023 m. rugsėjo 5 d. posėdyje nutarta, kad šis klausimas perduodamas Darbo santykių komisijos prie Trišalės tarybos tolesniems svarstymams.</p>
--	---	---

iniciatyva be svarbių priežasčių ar dėl svarbių priežasčių, darbdavio iniciatyva dėl darbuotojo kaltės, nesant darbo sutarties šalių valios, taip pat darbo sutarties pasibaigimo atvejus, kai šio straipsnio 2 dalyje nurodytos subsidijos darbo užmokesčiui mokėjimas buvo nutrauktas šio straipsnio 10 dalies 5 punkte nurodytu pagrindu ar dėl darbuotojo mirties, pakartotinai dalyvauti šio straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodytoje remiamojo įdarbinimo priemonėje gali ne anksčiau kaip po 12 mėnesių, baigus mokėti šio straipsnio 2 dalyje nurodytą subsidiją darbo užmokesčiui įgyvendinant ankstesnę priemonę.“

Kaip matyti, ši įstatymo nuostata nustato, kokiais atvejais už subsidijuojamų ar subsidijuotų darbuotojų atleidimą darbdaviui taikoma sankcija (uždraudimas dalyvauti remiamojo įdarbinimo priemonėje 12-ai mėnesių). Tačiau, mūsų vertinimu, ši nuostata nesuteikia vienareikšmio aiškumo dėl darbuotojų, kurie sudarę terminuotą darbo sutartį, situacijos.

Užimtumo tarnyba laikosi tos pozicijos, kad minėtoji nuostata nenumato išimties dėl terminuotų darbo sutarčių pabaigos. ***Taigi, darbdaviai pakartotinai dalyvauti remiamojo įdarbinimo priemonėje gali ne anksčiau nei po 12 mėnesių, baigus mokėti subsidiją darbo užmokesčiui įgyvendinant ankstesnę priemonę tais atvejais, jeigu subsidijos mokėjimas nutraukiamas Užimtumo įstatymo 41 str. 10 d. 2 p., t.y. pasibaigus darbo sutarčiai, sudarytai įgyvendinant įdarbinimo subsidijuojant priemonę, įskaitant ir Lietuvos Respublikos darbo kodekso 69 str. 1 d. „Terminuota darbo sutartis pasibaigia suėjus terminui <...>.“***

Nors, vadovaujantis Užimtumo tarnybos išaiškinimu, darbo sutarties pasibaigimas su subsidijuojamu ar subsidijuotu darbuotoju pasibaigus darbo sutarties terminui nenurodytas prie išimčių, kurioms esant sankcija darbdaviui netaikoma, visgi, manome, kad sankcijų taikymas darbdaviui už situacijas, kurioms neturėjo įtakos jo valia, prieštarautų teisingumo ir protingumo

	<p>principams. Pažymėtina, kad gali pasitaikyti ir tokios situacijos, kai darbo sutarties pasibaigimas suėjus jos terminui įvyksta darbdaviui to visai nenorint, pavyzdžiui, darbuotojui atsisakant darbdavio pasiūlymo pratęsti sutarties terminą.</p> <p>Paminėtina ir tai, kad Užimtumo tarnyba yra informuojama iš anksto (skiriat subsidiją) apie tai, kad darbo sutartis su darbuotoju, kuriam yra skiriama subsidija, yra terminuota, todėl, taikyti sankcijas už aplinkybę, kurią Užimtumo tarnyba žinojo jau sudarydama sutartį dėl subsidijavimo, taip pat neatitiktų teisingumo ir protingumo principų.</p> <p>Siekiant išvengti nepagrįstų sankcijų taikymo ateityje, siūlome keisti Užimtumo įstatymo 41 straipsnio 6 dalį ir ją (<i>kartu atsižvelgiant į Užimtumo įstatymo projekte esančius patikslinimus</i>) išdėstyti taip:</p> <p><i>„6. Darbdaviai, kuriems, įgyvendinus šio straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodytą remiamojo įdarbinimo priemonę, šio straipsnio 2 dalyje nurodytos subsidijos darbo užmokesčiui mokėjimas buvo baigtas arba šio straipsnio 10 dalies 2 ir 4 punktuose nurodytais atvejais nutrauktas, per 6 mėnesius atleidę iš darbo bent vieną iš šio įstatymo 25 straipsnio 1–139 punktuose nurodytų Užimtumo tarnybos siųstų asmenų arba šio įstatymo 25 straipsnio 16, 17 ir 18 11, 12 ir 13 punktuose nurodytų asmenų, išskyrus asmenis, atleistus pagal Lietuvos Respublikos darbo kodeksą darbo sutarties šalims susitarus dėl išbandymo, darbuotojo iniciatyva be svarbių priežasčių ar dėl svarbių priežasčių, darbdavio iniciatyva dėl darbuotojo kaltės, nesant darbo sutarties šalių valios, taip pat darbo sutarties pasibaigimo atvejus suėjus terminuotos darbo sutarties terminui, kai šio straipsnio 2 dalyje nurodytos subsidijos darbo užmokesčiui mokėjimas buvo nutrauktas šio straipsnio 10 dalies 5 punkte nurodytu pagrindu ar dėl darbuotojo mirties, pakartotinai dalyvauti šio straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodytoje remiamojo įdarbinimo priemonėje gali ne anksčiau kaip po 12 mėnesių,</i></p>	
--	--	--

		<i>baigus mokėti šio straipsnio 2 dalyje nurodytą subsidiją darbo užmokesčiui įgyvendinant ankstesnę priemonę.“</i>	
8.	Valstybės įmonė Registrų centras 2023 m. rugpjūčio 10 d. raštu Nr. S-29890 (1.4 E)	<p>1. Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo Nr. XII-2470 2, 4, 16, 20, 24, 25, 30¹, 30², 32, 35, 38, 39³, 41, 42, 43, 44, 45, 47, 48, 48¹, 50 straipsnių ir IV skyriaus pakeitimo įstatymo projekto (toliau – UĮ projektas) 10 straipsniu siūloma Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo (toliau – UĮ) 35 straipsnio 4 dalį papildyti 7 punktu ir jame nustatyti, kad paraiškas dėl šio straipsnio 1 dalies 3 ir 4 punktuose ir šio įstatymo 36 straipsnio 1 dalies 2 punkte nurodytų priemonių įgyvendinimo gali teikti darbdaviai, kurie laiku pateikė Juridinių asmenų registro (toliau – JAR) tvarkytojui finansines ataskaitas, metinius pranešimus (veiklos ataskaitas) kartu su auditoriaus išvada, tais atvejais, kai turėjo būti atliktas arba buvo atliktas finansinių ataskaitų auditas. Dėl formuluotės „kurie laiku pateikė JAR tvarkytojui finansines ataskaitas, metinius pranešimus (veiklos ataskaitas)“ pirmiausiai pažymėtina, kad ne visi juridiniai asmenys privalo teikti finansinės atskaitomybės dokumentus JAR tvarkytojui, todėl siūlytina patikslinti, kad kriterijus taikomas „įstatymų nustatytais atvejais“. Be to, atkreiptinas dėmesys, kad metinės finansinės atskaitomybės dokumentų pateikimo JAR tvarkytojui terminai įtvirtinti Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 2.66 straipsnio 4 dalyje, o taip pat atskiras juridinių asmenų teisinės formas reglamentuojančiuose įstatymuose, kituose įstatymuose, todėl vietoje žodžio „laiku“ siūlytina nurodyti „įstatymų nustatytais terminais“. Taip pat pažymėtina, kad labdaros ir paramos fondas, asociacija ar viešoji įstaiga jiems taikomų įstatymų nustatytais atvejais JAR tvarkytojui teikia finansinę apskaitą ir atskaitomybę reglamentuojančių teisės aktų nustatyta tvarka parengtą <i>metinę ataskaitą</i>, todėl siūlytina minėtoje UĮ projekto formuluotėje nurodyti ir šį dokumentą. Be to, atsižvelgiant į Civilinio kodekso 2.66 straipsnio 4 dalyje naudojamas sąvokas, siūlytina UĮ 35 straipsnio 4 dalies 7 punkte vietoje žodžių „finansines ataskaitas“ naudoti žodžius „metinių finansinių ataskaitų rinkinius“.</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies</p> <p>Įvertinus pateiktą informaciją dėl siūlomos nuostatos įgyvendinimo, siūloma keičiamo UĮ 35 str. 4 d. 5 p. papildyti nustatant:</p> <p>„<...kurių vadovas ar kitas atsakingas asmuo per paskutinius vienus metus iki šioje dalyje nurodytų paraiškų pateikimo dienos neturėjo administracinės nuobaudos, skirtos pagal Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodeksą už finansinių ataskaitų (konsoliduotųjų finansinių ataskaitų), metinės ataskaitos, metinio pranešimo (konsoliduotojo metinio pranešimo), veiklos ataskaitų, auditoriaus išvados, mokėjimų valdžios institucijoms ataskaitos (konsoliduotosios mokėjimų valdžios institucijoms ataskaitos) nepateikimą Juridinių asmenų registro tvarkytojui laiku teisės aktų nustatytais atvejais ir tvarka.. >“</p>

	<p>Dėl formuluotės „kartu su auditoriaus išvada, tais atvejais, kai turėjo būti atliktas arba buvo atliktas finansinių ataskaitų auditas“ pažymėtina, kad joje yra nurodyta alternatyva („arba“), todėl jungtuku „arba“ atskirti atvejai neturėtų sutapti. Tuo tarpu faktiškai antrasis atvejis „buvo atliktas finansinių ataskaitų auditas“ apima visus tuos atvejus, kai auditas buvo atliktas dėl to, kad „turėjo būti atliktas“ (pirmas atvejis), o kartu ir tuos atvejus, kai auditas atliktas juridinio asmens iniciatyva. Atsižvelgdami į tai ir siekdami teisinio aiškumo, siūlome minėtą formuluotę tikslinti, aiškiai išskiriant privalomus ir savanoriškus audito atlikimo atvejus.</p> <p>Apibendrindami, siūlome UĮ 35 straipsnio 4 dalies 7 punktą dėstyti taip:</p> <p>„7) kurie įstatymų nustatytais atvejais ir terminais pateikė Juridinių asmenų registro tvarkytojui metinių finansinių ataskaitų rinkinius, metinius pranešimus (veiklos ataskaitas) arba metines ataskaitas kartu su auditoriaus išvada, tais atvejais, kai turėjo būti atliktas arba juridinio asmens iniciatyva buvo atliktas finansinių ataskaitų auditas.“</p> <p>2. UĮ projekto 23 straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad šio įstatymo 10 straipsnio 1 dalyje išdėstyto UĮ 35 straipsnio 4 dalies 7 punkto nuostata dėl finansinių ataskaitų, metinių pranešimų (veiklos ataskaitų) kartu su auditoriaus išvada, tais atvejais, kai turėjo būti atliktas arba buvo atliktas finansinių ataskaitų auditas, pateikimo JAR tvarkytojui taikoma darbdaviams, kurie nepateikė šių dokumentų už 2023 metus ir vėlesnius metus.</p> <p>Siūlome tikslinti šią nuostatą atitinkamai kaip ir UĮ 35 straipsnio 4 dalies 7 punktą. Be to, atkreiptinas dėmesys, kad UĮ 35 straipsnio 4 dalies 7 punkte yra kalbama apie darbdavius, kurie <i>laiku</i> (įstatymų nustatytais terminais) <i>nepateikė</i> finansinių ataskaitų. Tuo tarpu UĮ projekto 23 straipsnio 2 dalyje nurodomi darbdaviai, kurie <i>nepateikė</i> šių dokumentų. Siekdami teisinio aiškumo, siūlome ir UĮ projekto 23 straipsnio 2 dalyje nurodyti, kad nuostata taikoma darbdaviams, kurie <i>įstatymų nustatytais terminais nepateikė</i> nurodytų dokumentų.</p>	
--	---	--

	<p>3. Papildomai informuojame, kad, vadovaujantis Juridinių asmenų registro nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. lapkričio 12 d. nutarimu Nr. 1407 „Dėl Juridinių asmenų registro nuostatų patvirtinimo“ (toliau – JAR nuostatai), 23.8 papunkčiu, JAR yra tvarkomi šie metinių finansinių ataskaitų, o įstatymų nustatytais atvejais – metinių konsoliduotųjų finansinių ataskaitų duomenys: jų pavadinimai, jų tvirtinimo, jeigu pagal įstatymus ataskaitos turi būti tvirtinamos, ir pateikimo JAR tvarkytojui datos. Vadovaujantis JAR nuostatų 23.10 papunkčiu, JAR tvarkoma auditoriaus išvados dėl metinių finansinių ataskaitų (metinių konsoliduotųjų finansinių ataskaitų) ir tarpinių finansinių ataskaitų pateikimo JAR tvarkytojui data. Vadovaujantis JAR nuostatų 34.6.2, 34.7.3, 34.10.2 papunkčiais JAR tvarkoma metinės ataskaitos, jeigu viešoji įstaiga, labdaros ir paramos fondas ar asociacija rengia metinę ataskaitą, tvirtinimo, jeigu pagal įstatymus ji turi būti tvirtinama, ir pateikimo JAR tvarkytojui datos. Vadovaujantis JAR nuostatų 34.1.5, 34.3.1, 34.5.2, 34.6.1, 34.7.2, 34.10.1, 34.11 papunkčiais JAR tvarkoma veiklos ataskaitos (metinio pranešimo), jeigu juridinis asmuo ją (jį) rengia, pateikimo JAR tvarkytojui data. <u>JAR nėra tvarkomi duomenys, ar metinės finansinės ataskaitos, metiniai pranešimai (veiklos ataskaitos) buvo pateikti įstatymų nustatytais terminais (laiku).</u> Atsižvelgiant į tai, pažymėtina, kad juridinio asmens (darbdavio) atitikimas siūlomai įtvirtinti UĮ 35 straipsnio 4 dalies 7 punkto nuostatai kiekvienu atveju Užimtumo tarnyboje prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Užimtumo tarnyba) turėtų būti vertinamas individualiai, atsižvelgiant į JAR nurodytus duomenis, įstatymuose nustatytus atitinkamų dokumentų pateikimo JAR tvarkytojui terminus bei visas reikšmingas šių terminų skaičiavimo aplinkybes.</p> <p>4. Siekiant nustatyti, ar juridinis asmuo (darbdavys) atitinka UĮ 35 straipsnio 4 dalies 7 punkte siūlomą nustatyti kriterijų, be kita ko, reikėtų įvertinti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ar juridinis asmuo turėjo pareigą atlikti auditą. Pareiga atlikti auditą gali būti nustatyta įstatymuose arba juridinio asmens 	
--	--	--

	<p>steigimo dokumentuose;</p> <p>- ar juridinis asmuo atliko auditą savo iniciatyva.</p> <p>Informuojame, kad JAR nėra tvarkoma informacija, ar auditas yra privalomas pagal įstatymus arba juridinio asmens steigimo dokumentus, ar auditas buvo atliktas juridinio asmens iniciatyva.</p> <p>Taip pat informuojame, kad Registrų centras gali atlikti patikrą ir nustatyti tik kai kuriuos atvejus, kai finansinių ataskaitų auditas privalėjo būti atliktas pagal įstatymus. Pavyzdžiui, yra nustatoma, ar uždarnosios akcinės bendrovės, kooperatinės bendrovės (kooperatyvai) privalėjo atlikti metinių finansinių ataskaitų auditą pagal Lietuvos Respublikos įmonių atskaitomybės įstatymo (toliau – ĮAI) 24 straipsnio 2 dalį (t. y., ar minėtų bendrovių ne mažiau kaip du rodikliai paskutinę finansinių metų dieną viršija šiuos dydžius: balanse nurodyto turto vertė – 1 800 000 eurų, pardavimo grynosios pajamos per ataskaitinius finansinius metus – 3 500 000 eurų, vidutinis metinis darbuotojų skaičius pagal sąrašą per ataskaitinius finansinius metus – 50 darbuotojų).</p> <p>Nustačius, kad pagal įstatymus finansinių ataskaitų auditas turėjo būti atliktas, tačiau auditoriaus išvada JAR tvarkytojui nepateikta, ši informacija pateikiama teikiant finansinių ataskaitų duomenis tretiesiems asmenims. Be to, auditoriaus išvados, kai pagal įstatymus turėjo būti atliktas finansinių ataskaitų auditas, nepateikusių juridinių asmenų sąrašas yra skelbiamas atviruose duomenyse Registrų centro interneto svetainėje^[1].</p> <p>Tačiau dalies įstatymuose nustatytų privalomo audito atlikimo atvejų Registrų centras neturi galimybės patikrinti. Pavyzdžiui, nėra tikrinama, ar juridinis asmuo yra bankas, Centrinė kredito unija^[2]; ar geriamojo vandens tiekėjas ir nuotekų tvarkytojas, paviršinių nuotekų tvarkytojas, energetikos įmonė, kurių teikiamų paslaugų kainos yra valstybės reguliuojamos ir kurių ne mažiau kaip du rodikliai paskutinę finansinių metų dieną ne mažiau kaip 2 finansinius metus iš eilės viršija dydžius, nurodytus ĮAI 4 straipsnio 3 dalyje, ir kurių pajamos iš veiklos arba veiklų, kurių kainos yra valstybės reguliuojamos, sudaro daugiau kaip pusę visų įmonės pajamų^[3]; ar uždarosiose akcinėse bendrovėse</p>	
--	---	--

		<p>akcininkė yra valstybė ir (arba) savivaldybė^[4]; ar uždarujų akcinių bendrovių prekių (paslaugų) kainos reguliuojamos įstatymų nustatyta tvarka^[5]; ar fondas valdo neliečiamąjį kapitalą^[6]; ar labdaros ir paramos fondą kontroliuoja akcinė bendrovė, uždaroji akcinė bendrovė, kurių akcijos ar dalis akcijų, suteikiančių daugiau kaip 1/2 visų balsų šių bendrovių visuotiniame akcininkų susirinkime, priklauso valstybei ir (arba) savivaldybei nuosavybės teise^[7]. Taigi, visais šiais atvejais Užimtumo tarnyboje sprendžiant, ar juridinis asmuo atitinka UĮ 35 straipsnio 4 dalies 7 punkte siūlomą nustatyti kriterijų, turėtų būti individualiai vertinama, ar šis juridinis asmuo atitinka įstatymuose nustatytus privalomo audito atlikimo kriterijus (kai audito išvada nebuvo pateikta).</p>	
9.	<p>Lietuvos kredito valdymo įmonių asociacija 2023 m. rugpjūčio 11 d. raštu</p>	<p>Dėl Civilinio proceso kodekso 627 ir 628 straipsnių pakeitimų</p> <p>Įstatymo projekte numatyti pakeitimai dėl vykdomosios bylos sustabdymo iki 12 mėnesių laikotarpiui kuomet skolininkas, registruotas Užimtumo tarnyboje, įsidarbina, pažeis kreditorių teisėtus interesus ir teisę į operatyvų skolos išieškojimą. Asociacijos narių nuomone, šiuo įstatymo pakeitimu negali būti sprendžiamos nedarbo problemos, kadangi tai turi tiesioginę neigiamą įtaką kitai prievolės šaliai - kreditoriui. Toks įstatymo pakeitimas turės neigiamą poveikį ne tik kreditorių teisėtiems interesams, tačiau ir patiems skolininkams, kadangi dėl išsitęsios skolos išieškojimo išaugs skolų sumos dėl skaičiuojamų sutartinių ir/ar procesinių palūkanų. Be to, siūlomame įstatymo pakeitime pasigendama vykdomosios bylos sustabdymo tvarkos. Nėra aišku, kokiais kriterijais remiantis bus stabdoma vykdomoji byla, ar bus atsižvelgiama į konkretaus skolininko turtinę padėtį, turimus įsiskolinimus, darbo santykių pasibaigimo pagrindus, trukmę ir kitas reikšmingas aplinkybes. Nėra aišku, ar vykdomoji byla bus stabdoma visiems skolininkams, kurie atitinka įstatymo nuostatoje nurodytus kriterijus (paskutinius 6 mėnesius buvo registruotas Užimtumo tarnyboje bedarbio ar darbo rinkai besirengiančio asmens statusu ir pradėjo dirbti pagal darbo sutartį arba darbo santykiams</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Subjektas galintis pasinaudoti „skolų atostogoms“ yra apibrėžtas – asmuo, kuris paskutinius 6 mėnesius nedirbo ir pradėjo dirbti pagal darbo sutartį arba darbo santykiams prilygintų teisinių santykių pagrindu. Perteklinis įsiskolinimas yra kompleksinė problema, apimanti jautrius socialinius ir psichologinius aspektus, o „skolininko atostogų“ reikmės vertinimas – itin subjektyvus. Dėl to vertinimo diskreciją siūloma palikti Užimtumo tarnybos darbuotojams, kurie turi daugiausiai kontakto su skolininkais ir geriausiai gali įvertinti jų subjektyvias psichologines, socialines ir finansines reikmes. Įstatymo pakeitimai suteikia galimybę, o ne prievolę Užimtumo tarnybai prašyti „skolininko atostogų“. „Skolų atostogų“ prieiga taip pat yra ribojama – iki 12 mėnesių per 5 metus, taip užkertant kelią piktnaudžiavimui. Pagal CPK 627 str. antstolis gali visiškai ar iš dalies atidėti vykdymo veiksmus, t. y. pateikus Užimtumo tarnybai prašymą, antstolis spręs ar sustabdyti išieškojimą iš darbo užmokesčio – jis ir įvertins kitas reikšmingas aplinkybes (pvz., skolininko turtinę</p>

	<p>prilygintų teisinių santykių pagrindu), ar bus atsižvelgiama ir į kitus kriterijus. Manytina, kad aukščiau nurodyti ir kiti papildomi kriterijai yra itin svarbūs, kad būtų išvengta piktnaudžiavimo atvejų (pavyzdžiui, keičiant darbovietes ir taip kaskart įgyjant teisę į vykdomosios bylos sustabdymą).</p>	<p>padėti). Skolos nėra gražinamos, nes beveik 7 iš 10 skolininkų šiuo metu nedirba. „Skolininkų atostogos“ suteiktą galimybę atvejo vadybos pagalba ilgainiui keisti nedirbančių skolininkų elgesį, padėti grįžti į darbo rinką, joje įsitvirtinti ir grąžinti įsiskolinimus.</p>
	<p>Asociacijos narių nuomone, siūlomas vykdomosios bylos stabdymo laikotarpis (12 mėn.) yra neprotingai ilgas ir pažeidžia kreditorių interesus. Lietuvos Respublikos darbo kodeksas numato, jog naujai sudaromoje darbo sutartyje negali būti nustatytas ilgesnis nei trijų mėnesių išbandymo terminas, taigi trys mėnesiai yra tas laikotarpis, per kurį naujai pradėjęs dirbti asmuo gali įsitvirtinti darbo rinkoje ir pradėti dengti savo turimas skolas.</p> <p>Atsižvelgiant į Įstatymo projekto dvasią, siekiant skatinti grįžti bedarbius į darbo rinką, siūlome aiškiai įtvirtinti konkrečius kriterijus, kuriuos atitinkantiems asmenims būtų taikomas vykdomosios bylos stabdymo laikotarpis. Be to, vykdomosios bylos sustabdymo laikotarpį siūlome trumpinti iki 3 mėnesių.</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Numatyta, jog gali būti suteikiamos „skolų atostogos“ iki 12 mėn. per 5 metus Užimtumo tarnybos prašymu. Tai reiškia, jog Užimtumo tarnyba vykdys atvejo vadybą, padės vengti piktnaudžiavimo atvejų ir nustatys koks „skolų atostogų“ laikotarpis yra reikalingas kiekvienu konkrečiu atveju. Vieniems skolininkams gali prireikti trumpesnių, o kitiems ilgesnių „skolų atostogų“ tam, kad integruotųsi į darbo rinką ir ilgainiui pakeistų savo elgseną. Toks laikotarpis gali būti nuo 0 iki 12 mėn., įskaitant ir 3 mėn. laikotarpį. Ilgalaikiai bedarbiai gali nespėti įsitvirtinti darbo rinkoje pirmos darbo patirties metu ar per 3 mėn. laikotarpį, kadangi gali būti praradę darbo įgūdžius. Be to, asmuo gali būti atleistas bandomojo laikotarpio metu, todėl turės ieškoti kito darbo, kol įsitvirtins. Atitinkamai, iki 12 mėn. „skolų atostogų“ galimybė labiau užtikrintų galimybę skolininkams sugrįžti į darbo rinką, įsitvirtinti bei grąžinti skolas. Manome, kad kreditorių interesai yra labiau pažeidžiami skolininkams išvis nedirbant ir skolų negražinant nei ieškant būtų, jog skolos būtų pradėtos grąžinti.</p>
	<p>Kaip alternatyvų variantą siūlome numatyti, kad pasibaigus 3 mėnesių vykdomosios bylos sustabdymo laikotarpiui, dar 3 papildomus mėnesius galėtų būti taikomos 50 % mažesnės išskaitos iš darbo užmokesčio.</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Išskaitų sumažinimas 3 mėn. po 3 mėn. „skolos atostogų“ gali būti nepakankamas laikas bent 6 mėnesius nedirbusiam skolininkui (kuris jau gali būti praradęs darbo įgūdžius) įsitvirtinti darbo rinkoje ir grąžinti skolas. Taip pat išskaitų sumažinimas 3 mėn. nepadės spręsti nelegalaus</p>

			darbo problemos, nes legaliai dirbančiam skolininkui po išskaitų per dieną lieka mažiau nei 15 Eur.
		<p>Dėl Civilinio proceso kodekso 663 straipsnio 1 dalies pakeitimo</p> <p>Pakeitus įstatyme nustatytus terminus, kuomet išieškojimas gali būti nukreipiamas į skolininko turtą, tai dar labiau ištes priverstinio skolos išieškojimo procesą, neužtikrins greito ir efektyvaus skolos grąžinimo kreditoriui, kadangi numatyti terminai yra neprotingai ilgi. Išdėsčius skolos grąžinimą 50 mėnesių terminui, mėnesinės įmokos nebus ženklios, be to, per tokį laikotarpį skolininko skola dėl skaičiuojamų palūkanų gali išaugti dvigubai. Negana to, skolininkai, žinodami, jog į paskutinį jų gyvenamąjį būstą nukreipti išieškojimą galima tik po 50 mėnesių, sąmoningai piktnaudžiaus vykdymo procesu, nesistengs skolos sumokėti greičiau, net jei tokią galimybę ir turi. Priverstinio vykdymo procesas skirtas operatyviai išieškoti skolas skolininkui nemokant skolų geruoju. Siūlomi pakeitimai iš esmės eliminuoja operatyvumą, bei suteikia skolininkui daugiau teisių, nei pareigų, nors būtent skolininkas yra prievolės pažeidėjas. Asociacijos narių nuomone, šiuo metu galiojantis teisinis reglamentavimas yra tinkamas ir subalansuotas, o jį keisti nėra poreikio. Antstolis, kaip valstybės įgaliotas asmuo, veikia protingai, rūpestingai bei atidžiai. Kiekvieną turto realizavimo atvejį vertina individualiai ir priverstinį turto realizavimą taiko kaip paskutinį priverstinio vykdymo proceso stadijos elementą. Tai atspindi ir pastarųjų metų statistika, kurioje aiškiai matyti, kad skelbiama vis mažiau varžytynių, kadangi skolininkai yra priversti būti aktyvūs vykdymo procese ir ieškoti sprendimų dengti savo turimus įsiskolinimus išsaugant nekilnojamąjį turtą. Papildomai pažymėtina ir tai, jog Civilinio proceso kodekso 634 str. 2 d. antstolį imperatyviai įpareigoja savo iniciatyva imtis visų</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Aiškinamajame rašte yra numatytos priežastys, kodėl pokyčiai susiję su paskutiniu būstu yra reikalingi, t. y.:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) pagal Europos žmogaus teisių teismo praktiką – jeigu išieškoma iš būsto, kai skola sudaro tik nedidelę būsto vertės dalį, tai gali būti neteisėta tarptautinės teisės požiūriu¹²; 2) suma indeksuojama, todėl išvengiama teisėkūros ateityje; 3) būtų buvę išvengiama situacijos, kuomet nemokus skolininkas gali prarasti paskutinį būstą, bet neturėtų teisės bankrutuoti. <p>Atsižvelgiant į Teisingumo ministerijos pasiūlymą – terminas ilginamas du kartus, t. y. vietoje 18 mėn. nustatomas 36 mėn. terminas. Toks reguliavimas sistemiskai derės su kartu teikiamais CPK 663 str. 1 d. pakeitimais, kuriais nuo 6 iki 12 mėn. ilginamas terminas, per kurį skolininkas gali atsiskaityti išieškojimo nenukreipiant į kitą jo turtą (ne paskutinį būstą, kuriame skolininkas gyvena).</p>

¹² <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-123422>; <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-173102> ; <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-164681>

	<p>teisėtų priemonių, kad sprendimas būtų kuo greičiau ir realiai įvykdytas, aktyviai padėti šalims ginti jų teises bei įstatymų saugomus interesus. Kadangi antstolis yra įpareigotas ginti ne tik kreditoriaus, bet ir skolininko teises priverstinio vykdymo procese, siūlome palikti šiuo metu galiojančią teisinį reglamentavimą bei diskrecijos teisę antstoliui nuspręsti dėl skolininkui priklausančio turto realizavimo.</p>	
	<p>Dėl Civilinio proceso kodekso 663 straipsnio 3 dalies pakeitimo</p> <p>Siūlomas pakeitimas yra neracionalus, neekonomiškas ir apskritai panaikina vykdymo proceso operatyvumo principą. Šiuo pakeitimu bus itin pažeidžiami kreditorių interesai, nes skolos išieškojimo terminai pailgės drastiškai. Be to, skolininkas, žinodamas, kad antstolis neturi teisės nukreipti išieškojimo į jo paskutinį gyvenamąjį būstą be 25 MMA nesiekiančios skolų sumos, neieškos sprendimų kaip dengti savo turimas skolas, kadangi žinos, jog jo nelaukia jokios sankcijos (t. y. priverstinis turto realizavimas). Numatytas pakeitimas apsaugo tik skolininko interesus ir panaikina galimybę kreditoriams operatyviai atgauti skolas, nukreipiant išieškojimą į skolininko paskutinį būstą, net jei skolos didelės ir siekia, pavyzdžiui, 20 000 Eur. Nuo 2024-01-01 numatomas MMA dydis yra 924 Eur, todėl norint nukreipti skolos išieškojimą į skolininkui priklausančią paskutinį būstą, skolos suma turės viršyti 23 000 Eur. Nenukreipus išieškojimo į skolininkui priklausančią nekilnojamąjį turtą, tokio dydžio skolos grąžinimas kreditoriui gali užsitęsti keliasdešimt metų.</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies.</p> <p>Vietoj 25 MMA, išieškotinos sumos riba nuo kurios išieškojimą galima nukreipti į paskutinįjį skolininko būstą, patikslinta į 15 MMA (iš dalies pagal Teisingumo ministerijos pasiūlymą).</p> <p>CPK jau yra numatyti kiti saugikliai, apsaugantys kreditorių interesus ir suteikiantys paskatų skolininkui skolos neauginti (pvz. CPK 663 str. 3 d. nustatyta skolos suma, nuo kurios galima išieškoti paskutinį būstą, nukreipimas į asmens turtą bei CPK 736 str. nustatytos išskaitos iš darbo užmokesčio). Taip pat, projekto rengėjai laiko šią išlygą diskriminacine turto atžvilgiu, nes dviem skolininkams turint tą pačią skolą, skolininkas gyvenantis mažesnės vertės būste gali prarasti paskutinįjį būstą, o gyvenantis didesnės vertės namuose – ne. Rajonuose būstų kainos gali siekti vos kelis šimtus ar tūkstančius eurų. Pagal Lietuvos antstolių rūmų rašte pateiktą informaciją, pavyzdžiui, Klaipėdos mieste parduodamas 1 kambario butas, kurio pradinė kaina 9 400 eurų, Šiaulių mieste parduodamas 1 kambario butas, kurio pradinė kaina 6 660 eurų, Mažeikiuose parduodamas 1 kambario butas, kurio pradinė kaina 9 390 eurų, Marijampolėje parduodamas 2 kambarių butas, kurio pradinė kaina 6 000 eurų. Tai užkirstų kelią nukreipti kelių šimtų ar tūkstančių išieškojimą į menkavertį paskutinį būstą ir neatimti iš asmens namų. Tokia kreditoriaus apsauga, skolininko paskutinio</p>

			būsto atžvilgiu yra perteklinė, todėl naikintina. Taip pat, išieškojus itin mažos vertės paskutinįjį būstą iš skolininko, itin iškiltų valstybės socialiniai kaštai, skirti pasirūpinti būsto neturinčiu skolininku, taip perkeltant skolos našta mokesčių mokėtojams.
		<p>Dėl Civilinio proceso kodekso 736 straipsnio 1 dalies 1 punkto pakeitimo (dėl 10 proc. atskaitymo iš MMA)</p> <p>Asociacijos narių nuomone, dėl numatyto įstatymo pakeitimo padaugės atvejų, kuomet skolininkų skolos, dengiamos išskaitomis iš darbo užmokesčio, nemažės, bet tik didės. Sumažinus išskaitų dydžius iš MMA, skolininkai iš išskaitų dengs tik palūkanas, tačiau pagrindinė skolos suma nemažės. Be to, skolininkui turint kelis kreditorius, išskaitos iš skolininko darbo užmokesčio bus skirstomos proporcingai keliems kreditoriams, todėl skolos bus dengiamos tik nedidelėmis dalimis. Skolų grąžinimas išsitęs laike, todėl dėl skaičiuojamų procesinių palūkanų išaugs skolų sumos, kurias skolininkams galiausiai teks sumokėti, taip pat išaugs ir antstoliams mokamas atlygis, kuris skaičiuojamas nuo visos išieškotos sumos, įskaitant procesines palūkanas. Šis siūlymas sumažinti iš skolininkų galimos išieškoti sumos ribą ženkliai prailgins skolų, ypač didelių, išieškojimo terminus ir nebus naudingas nei kreditoriams, nei skolininkams. Lietuvos antstolių rūmų atliktais skaičiavimais, siūlymas du kartus mažinti skolų išskaičiavimo dydį iš MMA neviršijančių skolino asmens pajamų, vienos 2000 Eur skolos išieškojimo trukmę prailgintų 2,6 karto (nuo 23 mėn. iki 59 mėn.), o finansinę našta MMA uždirbančiam skolininkui papildomai padidintų apie 800 Eur. Asmeniui, turinčiam dvi skolas po 1000 Eur ir uždirbančiam MMA, išieškojimo trukmė pagal siūlomą tvarką ilgėtų beveik 4 kartus (nuo 15 mėn. iki 59 mėn.), o papildomai mokėtina suma didėtų iki 960 Eur. Tai ne tik priverstinio išieškojimo išlaidos, bet ir teismų priteisiamos palūkanos, kurios įprastai pradedamos skaičiuoti nuo kreditoriaus kreipimosi į teismą dienos. Užsitęsusio išieškojimo atvejais palūkanos,</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Skolininkai turi ir toliau turės galimybę grąžinti skolą anksčiau siekiant išvengti papildomos palūkanų ir antstolių išlaidų naštos. Tuo tarpu finansiškai nepajėgiems skolininkams atsiranda galimybė trumpuoju laikotarpiu įsitvirtinti darbo rinkoje, susitaupyti pinigų bei grąžinti skolas.</p>

	<p>delspinigiai, netesybos ir administravimo mokesčiai pirmines pradelstų skolų sumas išaugina po 8-9 kartus.</p>	
	<p>Be to, skolininkams, gaunantiems MMA, bus sudarytos sąlygos piktnaudžiauti savo teisėmis. Skolininkai, žinodami, kad išieškojimas iš MMA neviršijančių pajamų yra apribotas iki 10 proc., sąmoningai vengs atsiskaitymo su kreditoriumi. Piktnaudžiavimas teisėmis gali pasireikšti ir tuo, kad skolininkai, kurie gauna MMA ir kurių įsiskolinimai dar nėra perduoti vykdymui į antstolio kontorą, nebus suinteresuoti padengti skolą geranoriškai, kadangi žinos, jog antstolis galės nukreipti išieškojimą tik į 10 proc. asmens darbo užmokesčio. Taigi potencialus priverstinio skolos išieškojimo procesas skolininko atžvilgiu neveiks prevenciškai. Negana to, labai tikėtina, kad skolininkai, kurie uždirba daugiau nei MMA, sudarys susitarimus su darbdaviais dėl oficialaus darbo užmokesčio sumažinimo iki MMA, tuo tarpu kitą atlyginimo dalį mokant neoficialiai („vokeliuose“). Tai skatins šešėlinę ekonomiką ir atitinkamai darys tiesioginę įtaką lėšų surinkimui į Valstybės biudžetą. Atsižvelgiant į tai, kad MMA kasmet didėja – kreditoriui užsitikrinti skolų atgavimą priverstinio išieškojimo procese kasmet bus vis sunkiau. MMA (bruto) pokytis Lietuvoje: nuo 2019-01-01 MMA – 555 Eur; nuo 2020-01-01 MMA – 607 Eur; nuo 2021-01-01 MMA – 642 Eur; nuo 2022-01-01 MMA – 730 Eur; nuo 2023-01-01 MMA – 840 Eur. Atsižvelgiant į kasmetinį spartų MMA didėjimą, lėšų suma, į kurią nebus galima nukreipti išieškojimo, kasmet taip pat didės. Verta paminėti, kad jei Įstatymo projektui bus pritarta, šio teisinio reguliavimo pasekmės pajus visi gyventojai, nes paskolų suteikimo rizika bus vertinama visiškai kitaip. Kreditų davėjai, įvertinę potencialią riziką ir potencialų skolos išieškojimo terminą skolininkui esant nemokiam, didins skolinimosi kainą (palūkanas) ar apskritai</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Beveik 7 iš 10 skolininkų nedarba, todėl nėra iš ko išieškoti skolas. Dabar dirbančiam skolininkui lieka mažiau nei 15 Eur per dieną – siūlome mažinti išskaitas (liktų 21 Eur per dieną). Išskaitų iš darbo užmokesčio sumažinimas bedarbiams skolininkams bus paskata pradėti dirbti ir grąžinti skolas. Nauji išskaitų dydžiai būtų taikomi ir jau dirbantiems, kad nesudaryti blogesnių sąlygų tiems, kurie šiandien sąžiningai grąžina skolas. Išskaitų mažinimo taikymas tik ilgalaikiams bedarbiams skolininkams prarastų prevencinę funkciją ir problemos nespęstų iš pat šaknų, nes neturėtų poveikio stabdant naujų bedarbių dėl skolų atsiradimą. Išskaitų sumažinimą nustačius tik šiuo metu nedirbantiems skolininkams, šiuo metu dirbantys skolininkai atsirastų blogesnėje padėtyje ir būtų suinteresuoti tapti bedarbiais. Toks reguliavimas galėtų sukelti priešingą reakciją – ne skatinti grįžti į darbo rinką, o iš jos išeiti tam, kad susimąžinti išskaitų dydžius. Teisėkūros tyrimas nustatė¹³, kad daugelyje ES šalių skolos nėra išskaitomos iš MMA. Po pirmųjų diskusijų, Lietuvoje siūlome išskaitas palikti, bet mažinti. Skolininkai skolas ir toliau gali grąžinti pagal esamas išskaitas, taip išvengdami padidėjusių antstolių išlaidų ir palūkanų.</p>

¹³ https://www.lrs.lt/sip/getFile3?p_fid=54648

		<p>apribos skolinimą. Net ir finansiškai atsakingiems žmonėms, gaunantiems minimalią algą (iš kurios išieškojimas bus negalimas arba reikšmingai sumažintas), sumažės galimybės pasinaudoti finansinėmis paslaugomis dėl to, kad jų niekas nenorės kredituoti, o palūkanos kils visiems vartotojams, įskaitant ir savo įsipareigojimus laiku ir atsakingai vykdančius asmenis. Pokyčiai bus ypač nepalankūs jauniems žmonėms, kurių daugelis neturi pakankamai pinigų pirmajam būstui ir nebegalės pasinaudoti vartojimo kreditais taip, kaip tai daro šiuo metu.</p> <p>Svarbu atkreipti dėmesį, kad rengiant Įstatymo projektą buvo neatsižvelgta į praktinį jo įgyvendinimą. Nebuvo įvertinta tai, kad papildomomis administracinėmis sąnaudomis bus apkraunamos antstolių kontoros; o kreditoriai - papildomomis piniginėmis sąnaudomis. Jeigu bus sumažinami išskaitų dydžiai, antstoliai turės siųsti naujus (patikslintus) patvarkymus į darbovietes dėl išskaitų iš darbo užmokesčio. Dėl išlaidų už jų siuntimą atlyginimo antstoliai turi teisę kreiptis į išieškotojus, kurie dėl naujo įstatymo įgyvendinimo patirs papildomų kaštų.</p> <p>Apibendrinant, Asociacijos narių nuomone, šiuo metu galiojantis teisinis reglamentavimas yra tinkamas: subalansuotas, aiškus, užtikrinantis tiek kreditorių, tiek skolininkų interesus, todėl poreikio jo keisti nėra</p>	
10.	<p>Lietuvos antstolių rūmai 2023 m. rugpjūčio 11 d. Nr. S-20285-1919</p>	<p>(2) Dėl CPK projekto 1 str. [CPK 627 str. 8 p.] ir CPK projekto 4 str. [CPK 736 str.]</p> <p>CPK projektu siūlomomis nuostatomis sukuriamos palankios sąlygos skolininko piktnaudžiavimui dėl toliau pateikiamų priežasčių. CPK projekto 1 straipsniu siūloma papildyti CPK 627 straipsnį 8 punktu, suteikiantį antstoliui teisę sustabdyti vykdomąją bylą ar atidėti vykdymo veiksmus turinio pobūdžio išieškojimo byloje, kai Užimtumo tarnyba prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Užimtumo tarnyba) Užimtumo tarnybos direktoriaus nustatyta tvarka pateikia prašymą dėl skolininko, kuris paskutinius 6 mėnesius buvo registruotas Užimtumo tarnyboje bedarbio ar</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies.</p> <p>Patikslinta: „Asmenys, kuriems antstolių patvarkymai daryti išskaitas iš skolininko darbo užmokesčio ir kitų darbo užmokesčiui prilygintų skolininko pajamų buvo pateikti iki šio įstatymo įsigaliojimo ir tebevykdomi, įsigaliojus šiam įstatymui turi daryti šio įstatymo 4 straipsnyje išdėstyame Civilinio proceso kodekso 736 straipsnyje nustatyto dydžio išskaitas.“</p> <p>Neatsižvelgta.</p> <p>Beveik 7 iš 10 skolininkų nedarba, todėl nėra iš ko išieškoti skolas, įskaitant žalą ir išlaikymą. „Skolų atostogos“ bedarbiams skolininkams bus paskata pradėti dirbti ir grąžinti skolas, įskaitant žalą ir išlaikymą. „Skolų atostogos“ numatytos ne vienkartinio pobūdžio, kadangi susikaupusių ir antstoliams perduotų skolų priežastys gali pasikartoti – ekonominė krizė, nedarbas, sveikatos būklė, emociniai sutrikimai. Numatyta, jog gali būti suteikiamos „skolų atostogos“ iki 12 mėn. per 5 metus Užimtumo tarnybos prašymu. Tai reiškia, jog Užimtumo tarnyba vykdys atvejo vadybą, padės vengti piktnaudžiavimo atvejų ir nustatys koks „skolų</p>

	<p>darbo rinkai besirengiančio asmens statusu ir pradėjo dirbti pagal darbo sutartį arba darbo santykiams prilygintų teisinių santykių pagrindu. CPK projekto 2 straipsniu siūloma papildyti CPK 628 straipsnį 5 dalimi, numatančią, kad šio Kodekso 627 straipsnio 8 punkto atveju vykdomosios bylos sustabdymo laikotarpis negali viršyti 12 mėnesių per 5 metų laikotarpį nuo pirmosios vykdomosios bylos sustabdymo dienos.</p> <p>Palankiai vertintume galimybę suteikti vadinamąsias „<i>skolų atostogas</i>“ jeigu pakeitimas būtų orientuotas būtent į tikslinę grupę – <i>skolininkus ilgalaikius bedarbius</i> -, grįžtančius į darbo rinką, o tokių „<i>skolos atostogų</i>“ suteikimo procedūra būtų aiškiai apibrėžta laike, taip pat turėtų vienartinį pobūdį. Pastebėtina, kad toks nepateisinamai ilgas skolininko „<i>skolos atostogų</i>“ administravimas sukurs ir papildomus kaštus darbdaviams.</p> <p>Taip pat, papildomai būtina įvertinti biudžeto išlaidas, kai „<i>skolininko atostogos</i>“ taikomos ir išlaikymo bylų ar žalos priteistos dėl sveikatos sužalojimo ar gyvybės netekimo atvejais, kadangi tuo laikotarpiu išlaikymo išmokas (ar priteistas žalas iš atitinkamo fondo) turėtų mokėti Sodra (perėmusi Vaikų išlaikymo fondo funkcijas).</p> <p>Atsižvelgiant į paminėtą, CPK projekte siūlytina įtvirtinti, jog išieškojimo iš darbo užmokesčio ir kitų jo pajamų atidėjimas yra <i>vienartinio</i> pobūdžio, kaip papildoma paskata skolininkui įsitvirtinti darbo rinkoje, o papildomai 3 mėn. vykdymo procese taikoma ir išskaitų sumažinimo procedūra. „<i>Skolų atostogų</i>“ terminą siūlytume susieti su Darbo kodekse numatytu 3 mėn. darbuotojo išbandymo laikotarpiu.</p> <p>CPK projekto 4 straipsniu siūloma pakeisti 736 straipsnį, mažinant visiems skolininkams ir visais atvejais išskaitų dydžius iš darbo užmokesčio. Atsižvelgiant į tai, kad Įstatymų projektais siekiama skatinti įsiskolinusių asmenų grįžimą į darbo rinką, siekiant daryti palankias sąlygas tokiems asmenims įsitvirtinti darbo rinkoje ir pradėti dengti skolas bei kovoti su nelegalaus darbo problema, siūlome teisinį reguliavimą orientuoti į įsiskolinusius asmenis, kurie ilgą laiką nedalyvavo darbo rinkoje.</p>	<p>atostogų“ laikotarpis yra reikalingas kiekvienam konkrečiam atveju. Vieniems skolininkams gali prireikti trumpesnių, o kitiems ilgesnių „skolų atostogų“ tam, kad integruotųsi į darbo rinką ir ilgainiui pakeistų savo elgseną. Toks laikotarpis gali būti nuo 0 iki 12 mėn., įskaitant ir 3 mėn. laikotarpį.</p> <p>Ilgalaikiai bedarbiai gali nespėti įsitvirtinti darbo rinkoje pirmos darbo patirties metu ar per 3 mėn. laikotarpį, kadangi gali būti praradę darbo įgūdžius. Be to, asmuo gali būti atleistas bandomojo laikotarpio metu, todėl turės ieškoti kito darbo, kol įsitvirtins. Atitinkamai, iki 12 mėn. „skolų atostogų“ galimybė labiau užtikrintų galimybę skolininkams sugrįžti į darbo rinką, įsitvirtinti bei grąžinti skolas. Manome, kad kreditorių interesai yra labiau pažeidžiami skolininkams išvis nedirbant ir skolų negrąžinant nei ieškant būtų, jog skolos būtų pradėtos grąžinti.</p> <p>Išskaitų mažinimo taikymas tik ilgalaikiams bedarbiams skolininkams prarastų prevencinę funkciją ir problemos nespėtų iš pat šaknų, nes neturėtų poveikio stabdant naujų bedarbių dėl skolų atsiradimą. Išskaitų sumažinimą nustačius tik šiuo metu nedirbantiems skolininkams, šiuo metu dirbantys skolininkai atsirastų blogesnėje padėtyje ir būtų suinteresuoti tapti bedarbiais. Toks reguliavimas galėtų sukelti priešingą reakciją – ne skatinti grįžti į darbo rinką, o iš jos išeiti tam, kad susimažinti išskaitų dydžius.</p> <p>Išskaitų sumažinimas 3 mėn. po 3 mėn. „skolos atostogų“ gali būti nepakankamas laikas bent 6 mėnesius nedirbusiam skolininkui (kuris jau gali būti praradęs darbo įgūdžius) įsitvirtinti darbo rinkoje ir grąžinti skolas. Taip pat išskaitų sumažinimas 3 mėn. nepadės spręsti nelegalaus darbo problemos, nes legaliai dirbančiam skolininkui po išskaitų per dieną lieka mažiau nei 15 Eur.</p>
--	---	--

		<p>Atsižvelgiant į tai, siūlome papildyti CPK nauju CPK 736¹ straipsniu, kuris būtų taikomas tik tiems asmenims, kurie atitinka CPK projektu siūlomame 628 straipsnio 8 punkte nurodytas sąlygas. Tuo tarpu, šiuo metu galiojantis CPK 736 straipsnis ir išskaitų dydžiai nekeičiant ir taikant įprastine tvarka.</p> <p>Suėjus „<i>skolų atostogų</i>“ terminams, antstolis įgytą teisę išieškoti iš skolininko darbo užmokesčio ar kitų jam prilygintų pajamų ir 3 mėnesius vykdytą išieškojimą iš skolininko darbo užmokesčio ar kitų jam prilygintų pajamų, tačiau taikydamas mažesnius išskaitų dydžius, t. y., 3 mėnesius būtų išskaitoma ½ išskaitų dydžio, nustatyto šio kodekso 736 straipsnyje. Kitaip tariant, antstolis nenukreiptų išieškojimo į asmens pajamas 6 mėnesius registracijos Užimtumo tarnyboje laikotarpiu, 3 mėnesius po įsidarbinimo ir dar 3 mėnesius vykdytą išieškojimą iš darbo užmokesčio, taikydamas mažesnius išskaitų dydžius. Svarstome, jog būtent toks palankesnių sąlygų skolininkui taikymo modelis padėtų asmeniui įsitvirtinti darbo rinkoje, būtų kaip paskata pradėti dirbti, žinant, jog tam tikrą laiko tarpą iš skolininko darbo užmokesčio nebus išieškoma arba bus išieškoma mažesnėmis išskaitomis.</p> <p>Siūlytume CPK 627 str. 8 p. dėstyti naujai ir papildyti CPK atskiru 736¹ punktu, kuris ir detalizuotų išskaitymo iš skolininko pajamų tvarką tais atvejais, kai taikomos lengvatos:</p> <p>Papildyti CPK 627 straipsnį 8 punktu išdėstant atitinkamai:</p> <p>„8) turtinio pobūdžio išieškojimo byloje, gavus Užimtumo tarnybos prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Užimtumo tarnyba) prašymą, išskaitų vykdymas iš skolininko darbo užmokesčio ir kitų darbo santykiams prilygintinų teisinių santykių gaunamų pajamų vieną kartą atidedamas ir vykdomas šio Kodekso 736¹ nustatyta tvarka.“</p> <p>Papildyti Kodeksą 736¹ straipsniu išdėstant atitinkamai:</p> <p>„736¹ straipsnis. Išskaitų iš skolininko darbo užmokesčio ir kitų jo pajamų dydis</p> <p>Gavus Užimtumo tarnybos direktoriaus nustatyta</p>	
--	--	--	--

		<p>tvarka pateiktą prašymą dėl skolininko, kuris paskutinius 6 mėnesius buvo registruotas Užimtumo tarnyboje bedarbio ar darbo rinkai besirengiančio asmens statusu ir pradėjo dirbti pagal darbo sutartį arba darbo santykiams prilygintų teisinių santykių pagrindu, išskaitoma pagal vykdomuosius dokumentus iš darbo užmokesčio ir jam prilygintų išmokų bei davinių tol, kol bus visiškai padengtos išieškomos sumos šia tvarka:</p> <p>1) 3 mėnesius nuo Užimtumo tarnybos pateikto prašymo išieškojimas atidedamas;</p> <p>2) 3 mėnesius nuo šio straipsnio 1 punkte nustatyto termino pabaigos išskaitoma ½ išskaitų dydžio, nustatyto šio Kodekso 736 straipsnyje.”</p>	
		<p>(4) Dėl CPK projekto 3 str. [CPK 663 str.]</p> <p>Įvertinus Įstatymų projektų tikslą skatinti būtent įsiskolinusių asmenų grįžimą į darbo rinką, manome, jog CPK projektas <i>neturėtų</i> būti susijęs su išieškojimo iš turto reguliavimu. Pakeitimai tikslingi ta apimti, kiek tai susiję su darbo santykiais – būtent išskaitų dydžio iš darbo užmokesčio ir kitų jo pajamų peržiūrėjimas ir išskaitymų lengvatų poreikis. Pažymėtina, kad Latvijos, Estijos įstatymai nenumato nukreipimo į skolininko turtą pagal skolos dydį ir (ar) turto vertę ribojimų apskritai.</p> <p>CPK projekto 3 straipsniu siūloma pakeisti CPK 663 straipsnio 1 d. numatytus terminus, kad pinigų išieškojimas negali būti nukreipiamas į skolininko turtą, jeigu skolininkas pateikia antstoliui įrodymus, kad išieškotiną sumą ir vykdymo išlaidas galima išieškoti per 12 mėn. vietoj šiuo metu nustatytų 6 mėn., o išieškant iš skolininkui priklausančio paskutinio būsto, kuriame jis gyvena – per 50 mėn. vietoj šiuo metu nustatytų 18 mėn. CPK projektu siūloma pakeisti CPK 663 straipsnio 3 dalį, padidinant šiuo metu galiojančiame CPK nustatytą 4 tūkstančių eurų sumą iki 25 MMA.</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies.</p> <p>Atsižvelgiant į Teisingumo ministerijos pasiūlymą – terminas ilginamas du kartus, t. y. vietoje 18 mėn. nustatomas 36 mėn. terminas. Toks reguliavimas sistemaiškai derės su kartu teikiamais CPK 663 str. 1 d. pakeitimais, kuriais nuo 6 iki 12 mėn. ilginamas terminas, per kurį skolininkas gali atsiskaityti išieškojimo nenukreipiant į kitą jo turtą (ne paskutinį būstą, kuriame skolininkas gyvena).</p> <p>Vietoj 25 MMA, išieškotinos sumos riba nuo kurios išieškojimą galima nukreipti į paskutinį skolininko būstą, patikslinta į 15 MMA (iš dalies pagal Teisingumo ministerijos pasiūlymą).</p>

		<p>Įstatymų projektų aiškinamajame rašte pasigendama argumentų, koku pagrindu nuspręsta taikyti būtent tokius pakankamai ilgus terminus. Terminai keliasdešimt kartų prailginami, kas Lietuvos regionuose sukurtų visišką draudimą vykdyti išieškojimą iš turto ir neabejotinai pablogintų visų vartotojų skolinimosi sąlygas ir apribotų išieškojimo nukreipimą į bet kokį nekilnojamą turtą. Ypatingai atkreiptinas dėmesys į tai, jog projekto rengėjai naikina galimybę realizuoti turtą ir tais atvejais, kai skola mažesnė už turtą (CPK 663 str. 3 d. paskutinis sakiny). Galime numanyti, kad šie siūlymai siejami su nemokumo (bankroto) proceso administravimu, tačiau Įstatymų projektų rengėjų manymas, kad tokiu būdu pavyktų išsaugoti skolininko turtą, yra klaidinantis. Projektų rengėjai pasitelkia teisinio reguliavimo priemonės, kurios galutiniame rezultate nedisciplinuoja, o realiai ilguoju laikotarpiu padaro skolininką nemokiu. Reikėtų įvertinti tai, kad dalis asmenų turi turto, kurį būtų galima realizuoti, atitinkamai padengti įsiskolinimus ir jiems liktų netgi dalis turto sumos, kurios pagalba asmuo galėtų investuoti į mažesnį būstą regionuose.</p>	<p>Neatsižvelgta. CPK jau yra numatyti kiti saugikliai, apsaugantys kreditorių interesus ir suteikiantys paskatų skolininkui skolos neauginti (pvz. CPK 663 str. 3 d. nustatyta skolos suma, nuo kurios galima išieškoti paskutinį būstą, nukreipimas į asmens turtą bei CPK 736 str. nustatytos išskaitos iš darbo užmokesčio). Taip pat, projekto rengėjai laiko šią išlygą diskriminacine turto atžvilgiu, nes dviem skolininkams turint tą pačią skolą, skolininkas gyvenantis mažesnės vertės būste gali prarasti paskutinįjį būstą, o gyvenantis didesnės vertės namuose – ne. Kaip nurodyta, rajonuose būstų kainos gali siekti vos kelis šimtus ar tūkstančius eurų. Tai užkirstų kelią nukreipti kelių šimtų ar tūkstančių išieškojimą į menkavertį paskutinį būstą ir neatimti iš asmens namų. Tokia kreditoriaus apsauga, skolininko paskutinio būsto atžvilgiu yra perteklinė, todėl naikintina. Taip pat, išieškojus itin mažos vertės paskutinįjį būstą iš skolininko, itin iškiltų valstybės socialiniai kaštai, skirti pasirūpinti būsto neturinčiu skolininku, taip perkeliant skolos našą mokesčių mokėtojams.</p>
		<p>Pažymėtina, kad kartu su skola yra išieškomos ir procesinės palūkanos, kurios ilguoju laikotarpiu tik augtų ir viršytų pačią skolą. Turimais duomenimis, apie 57 proc. visų vykdomųjų bylų (741 tūkst.) kartu su skola išieškomos ir priteistos palūkanos. Pačios mažiausios palūkanos paprastai sudaro 5-6 proc., tačiau labai dažni atvejai, kai palūkanos viršija dešimt, ar keliasdešimt procentų (yra bylų, kuriose skaičiuojamos 40-80 proc. metinių palūkanų). Atkreiptinas dėmesys, kad pagal Civilinio kodekso nuostatas pirmiausia dengiama ne skola, bet priskaičiuotos palūkanos (jeigu išieškomos nedidelės sumos, jos paprastai skiriamos priskaičiuotoms palūkanoms apmokėti, o skola mažėja</p>	<p>Neatsižvelgta. Skolininkai turi ir toliau turės galimybę grąžinti skolą anksčiau siekiant išvengti papildomos palūkanų ir antstolių išlaidų naštos. Tuo tarpu finansiškai nepajėgiems skolininkams atsiranda galimybė trumpuoju laikotarpiu įsitvirtinti darbo rinkoje, susitaupyti pinigų bei grąžinti skolas.</p>

	<p>nedidele dalimi), o palūkanos skaičiuojamos iki pilno skolos išieškojimo, t. y. skolą išieškant dalimis. Vadovaujantis 2023 m. liepos 15-24 d. atliktos reprezentatyvios visuomenės nuomonės apklausos duomenimis^[1], kurios metu buvo siekiama išsiaiškinti visuomenės požiūrį į valdžios institucijų pateiktus siūlymus mažinti išskaitas iš skolingų asmenų darbo užmokesčio ir jam prilygintų pajamų, aštuoni iš dešimties gyventojų nesirinktų ilgesnio ir brangesnio skolų išieškojimo kelio. Apklausos duomenimis, 77 proc. respondentų nesutiktų papildomai sumokėti 800 eurų kreditoriui ir antstoliui už tai, kad skola iš jų pajamų kas mėnesį būtų išieškoma mažesnėmis dalimis ir per ilgesnį terminą nei dabar (ne per dvejus metus, o per penkerius metus).</p>	
	<p>Projekte siūloma viena kitą dubliuojančios „lengvatos“. Skolininkui suteikiamos ne tik taip vadinamos „skolininko atostogos“, bet mažinami ir išskaitų dydžiai išieškant iš darbo užmokesčio. Todėl siūlytume laipsniškai pereiti prie skolų išieškojimo iš pajamų sąlygų pakeitimo ir terminus peržiūrėti racionaliai, pvz. po 6 mėnesius, t. y. 12 mėn. ir atitinkamai 24 mėn.</p> <p>CPK projekte siūloma įtvirtinti 25 MMA (apie 21 tūkstančių eurų) riba dėl draudimo nukreipti išieškojimą į turtą, yra neadekvačiai didelė, užkertanti ateityje kreditoriams galimybes atgauti skolas. Atkreiptinas dėmesys, kad būsto vertė regionuose ženkliai mažesnė, nei siūlomas nustatyti 25 MMA dydis. Pažymėtina, kad kaimiškose vietovėse būstų kainos gali būti ir po 6000,00 Eur ir mažiau. Tai reiškia, jog skolos kaupsis, o nukreipti išieškojimo į menkavertį turtą antstolis neturės teisės. Susiklosto tokia situacija, kad asmuo, kurio atžvilgiu vykdomas išlaikymo įsiskolinimas (pavyzdžiui, skola 20 tūkstančių eurų), turi būstą, kurio vertė 100 tūkstančių eurų, antstolis negali nukreipti išieškojimo. Įtvirtinus tokią ribą, išieškojimas iš skolingų asmenų taptų neįmanomas. Atsižvelgiant į tai, siūlytume tikslinti šią nuostatą atitinkamai: „Jeigu skolininkas nepateikia antstoliui šio straipsnio 1 dalyje nurodytų įrodymų arba paaiškėja, kad</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies. Žr. argumentus aukščiau.</p>

	<p><i>išieškotina suma ir vykdymo išlaidos nebus išieškotos per šio straipsnio 1 dalyje nustatytą terminą, išieškoti iš skolininkui priklausančio paskutinio būsto, kuriame jis gyvena, galima tik tuo atveju, kai išieškotina suma ir vykdymo išlaidos viršija 8 Vyriausybės patvirtintos minimaliosios mėnesinės algos (toliau – MMA) dydį.</i></p> <p>Kritiškai vertiname CPK 663 straipsnio 3 dalies panaikinimas, kai panaikinamos galimybės nukreipti į turtą skolos išieškojimą, jeigu turto vertė mažesnė už skolą. Pažymėtina, kad regionuose, atsižvelgiant į šiais metais vykdomus pardavimus, šios nuostatos atsisakymas visiškai sustabdytų galimybę vykdyti išieškojimą regionuose ir kreditoriams atgauti, kad ir nedideles skolas. Pavyzdžiui, Klaipėdos mieste parduodamas 1 kambario butas, kurio pradinė kaina 9400 eurų, Šiaulių mieste parduodamas 1 kambario butas, kurio pradinė kaina 6660 eurų, Mažeikiuose parduodamas 1 kambario butas, kurio pradinė kaina 9390 eurų, Marijampolėje parduodamas 2 kambarių butas, kurio pradinė kaina 6000 eurų.</p> <p>Remiantis statistika, vos 0,5 proc. iš per 2022 m. užbaigtų išieškojimo procesų skolos buvo dengiamos pardavus skolininkų turtą varžytynėse. Antstolių skelbiamų varžytynių skaičius, kaip ir ankstesniais metais, toliau mažėjo. Iš viso antstoliai 2022 m. paskelbė 3232 varžytynes (17 proc. mažiau, nei 2021 m.), iš kurių įvyko 1077 (13 proc. mažiau, nei 2021 m.). Per šešis pirmuosius 2023 m. mėnesius iš varžytynių parduoti tik 463 praskolinto turto objektai, arba 41 proc. mažiau, negu per atitinkamą 2022 m. laikotarpį. Tai rodo, kad turto realizavimas per varžytines yra pasitelkiama kaip kraštutinė priverstinio vykdymo priemonė.</p> <p>Siūlome pakeisti CPK 663 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:</p> <p><i>„1. Pinigų išieškojimas negali būti nukreipiamas į skolininko turtą, jeigu skolininkas pateikia antstoliui įrodymus, kad išieškotiną sumą ir vykdymo išlaidas galima išieškoti per šešis mėnesius 12 mėnesių, o išieškant iš skolininkui priklausančio paskutinio būsto, kuriame jis gyvena, – per aštuoniolika mėnesių 24 mėnesius, darant šio Kodekso 736</i></p>	
--	---	--

	<p><i>straipsnyje nurodyto dydžio išskaitas iš skolininko darbo užmokesčio, pensijos, stipendijos ar kitų pajamų. Šiuo atveju antstolis gali realizuoti skolininko turtą, jei paaiškėja, kad darant išskaitas iš skolininko darbo užmokesčio, pensijos, stipendijos ar kitų pajamų išieškotina suma ir vykdymo išlaidos per šioje dalyje nustatytą terminą nebus išieškotos.”</i></p> <p><i>2. Pakeisti 663 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:</i></p> <p><i>„3. Jeigu skolininkas nepateikia antstoliui šio straipsnio 1 dalyje nurodytų įrodymų arba paaiškėja, kad išieškotina suma ir vykdymo išlaidos nebus išieškotos per šio straipsnio 1 dalyje nustatytą terminą, išieškoti iš skolininkui priklausančio paskutinio būsto, kuriame jis gyvena, galima tik tuo atveju, kai išieškotina suma ir vykdymo išlaidos viršija keturis tūkstančius eurų 8 Vyriausybės patvirtintos minimalios mėnesinės algos (toliau – MMA) dydį. Šioje dalyje nustatytas apribojimas netaikomas, jeigu skolininkui priklausančio paskutinio būsto, kuriame jis gyvena, vertė yra mažesnė negu išieškotina suma ir vykdymo išlaidos.“</i></p>	
	<p>Neabejotina, jog ilgesniame laikotarpyje užsitęsusių skolų administravimas, nepagrįstai apribotų kreditorių galimybes atgauti skolas. Pažymėtina, kad ilgėjant skolos grąžinimo terminui, skolininkas gali bankrutuoti, išvykti į užsienį, netekti darbingumo ar jo visišką (dalinį) nemokumą gali lemti kitos aplinkybės ar priežastys. Žvelgiant iš praktikos pusės, net ir šiuo metu galiojančio CPK 663 straipsnio atžvilgiu, antstoliai neparduoda turto dėl, pavyzdžiui, kelių tūkstančių eurų skolos susikaupusių komunalinių mokesčių, nebent išnaudotos visos skolos išieškojimo galimybės, skolos visiškai nedengiamos ir kauptos ne vienerius metus. Taip pat, svarbu pažymėti ir tai, kad esant didelėms skoloms dėl administracinių nusižengimų ir asmeniui nedarbiant, tačiau turint turto daug, sueis senaties terminas. Taigi, siūlomos teisinio reguliavimo „<i>legvatos</i>“ turės neigiamos įtakos skiriamų baudų prevencinės funkcijos, kaip atgrasomosios priemonės daryti pažeidimus, įgyvendinimo</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Beveik 7 iš 10 skolininkų nedarba, todėl jų senaties terminas skaičiuojasi toliau. Sustabdžius senaties terminą nedarbantiems skolininkams, šiuo metu dirbančių skolininkų kreditoriai atsidurtų blogesnėje padėtyje.</p>

	užtikrinimui.	
	<p>6) Dėl CPK projekto 6 str. Galiojančio teisinio reguliavimo poveikio ex post vertinimas</p> <p>Projekte <i>Ex post</i> vertinimo laikotarpis nustatytas nepagrįstai ilgas, net 5-eri metai. Kadangi išskaitų reguliavimas paveiks kelis šimtus tūkstančių priverstinio vykdymo proceso dalyvių, yra aktualus ir kreditoriams, ir skolininkams manytume, 2 metų laikotarpis yra būtinas pradėti vertinti naujų įstatymo pakeitimų nuostatų poveikį.</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Manome, jog turi būti vertinamas ilgesnis laikotarpis, tam, kad įvertinti realesnę teisinio reguliavimo pokyčio įtaką. Vertinant trumpesnę laikotarpį poveikis gali būti iškreiptas nesusijusių išorinių veiksnių (ekonominės krizės, karo, kitų priežasčių sukulto nedarbo ir perteklinio įsiskolinimo).</p>
	<p>7) Kitos, Lietuvos antstolių rūmų nuomone, galimos teisinio reguliavimo priemonės aktyvinti asmenis grįžti į darbo rinką:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Mokestinės atostogos ir socialinis kreditas; · Išieškojimas iš nedarbo išmokos pagal neapmokėtas administracines ir baudžiamąsias baudas; · Antstoliui galimybė motyvuotu skolininko prašymu atidėti/išdėstyti skolos mokėjimą. <p>Į darbo rinką grįžtantiems ir skolų turintiems žmonėms siūlytina suteikti „mokesčių atostogas“, kurios ne tik skatintų dirbti legaliai, bet ir valstybei padėtų sutaupyti dešimtis milijonų eurų. Bet kurio legaliai įsidarbinusiojo asmens gaunama minimalioji mėnesinė alga (MMA) dėl mokesčių valstybei mažėja 207 Eur, arba 25 proc. Būtent mokesčiai yra dažniausia nelegalaus darbo priežastis. Kreditoriams išskaičiuojamos sumos visais atvejais mažesnės už mokesčius valstybei: atsižvelgiant į MMA uždirbančio asmens skolų skaičių ir pobūdį, skoloms dengti gali būti išskaičiuojama nuo 126 iki 190 Eur. Valstybei subsidijuojant į darbo rinką grįžusių asmenų mokėtinus mokesčius ir nebemokant jiems nedarbo išmokos, kurios vidutinis dydis šiuo metu yra 458 Eur. Ilgalaikiams bedarbiams tai būtų reali paskata pradėti legaliai dirbti. Jei per metus į darbo rinką sugrįžtų 10 tūkst. ilgalaikių bedarbių, būtų sutaupoma jau 30,1 mln. Eur lėšų, o jei būtų užimtos visos 14,5 tūkst. esamų laisvų</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Pritariame, kad siūlomos idėjos galėtų prisidėti prie projekto tikslų. Tačiau manome, kad pokyčiai galėtų būti įgyvendinti tik kitu etapu. Teisinio reguliavimo analizė ir projektų rengimas nepagrįstai ilgai ištestų šio projekto priėmimą. 2) Projekto rengėjai pasigedo argumentų kaip papildomos išlygos baudoms išieškoti didesniu tarifu kūrimas skatintų skolininkų grįžimą į darbo rinką. <p>Patikslinta, jog išskaitos gali būti mažinamos 10 % skolininko prašymu ne tik išlaikant nedarbingus šeimos narius.</p>

	<p>darbo vietų, valstybės biudžetas pasipildytų beveik 43,7 mln. Eur. Atkreipiamė dėmesį, kad tokios <i>“mokesčių lengvatos”</i> sukurta nauda būtų keleriopai didesnė už tą spėjamą 6,5 mln. Eur sumą, apie kurią kalbama projekto aiškinamajame rašte. Lietuvos antstolių rūmų atliktais skaičiavimais, vien tik siūlymas du kartus mažinti skolų išskaičiavimo dydį iš MMA neviršijančių skolingų asmens pajamų vienos 2000 Eur skolos išieškojimo trukmę prailgintų 2,6 karto (nuo 23 mėn. iki 59 mėn.), o finansinę naštą MMA uždirbančiam skolininkui papildomai padidintų apie 800 Eur. Asmeniui, turinčiam dvi skolas po 1000 Eur ir uždirbančiam MMA, išieškojimo trukmė pagal siūlomą tvarką ilgtų beveik 4 kartus (nuo 15 mėn. iki 59 mėn.), o papildomai mokėtina suma didėtų iki 960 Eur. Tai ne tik priverstinio išieškojimo išlaidos, bet ir teismų priteisiamos palūkanos, kurios įprastai pradedamos skaičiuoti nuo kreditoriaus kreipimosi į teismą dienos. Užsitęsio išieškojimo atvejais palūkanos, delspinigiai, netesybos ir administravimo mokesčiai pirminės pradelstų skolų sumas išaugina po 8-9 kartus. Į darbo rinką grįžę skolininkai, net ir mokėdami galiojančios redakcijos Civilinio proceso kodekso 736 str. įtvirtintas išskaitas iš pajamų skoloms dengti, pragyvenimui kas mėnesį turėtų 672 Eur (po 22 Eur dienai), arba 39 Eur daugiau, negu dabartinė MMA „į rankas“ (633 Eur). Taip pat, valstybė, įvertinusi asmens pastangas grįžti į darbo rinką, galėtų suteikti tokiems asmenims socialinį kreditą. Pastebėtina, kad tokia praktika taikoma ir kitose valstybėse, pavyzdžiui, Nyderlanduose.</p> <p>· Dar vienas postūmis trauktis iš šešėlio būtų leidimas iš nedarbo išmokos išieškoti skolas už administracinės ar baudžiamosios teisės pažeidimus. Galiojant draudimui išieškoti skolas iš nedarbo išmokos, skolingas bedarbis renkasi 458 Eur nedarbo išmoką ir dar 840 Eur nelegalių darbo pajamų (iš viso – 1298 Eur), nei gauti minimalias mėnesines pajamas. Paminėtina, jog kaimyninėje Latvijoje, Lenkijoje iš baudų nesumokėjusių pažeidėjų gaunamos MMA leidžiama išskaičiuoti net 50 proc. lėšų, tokiu būdu viešąją tvarką saugant ne tik draudimais, bet ir</p>	
--	--	--

		<p>siekiant užtikrinti paskirtų nuobaudų neišvengiamumą. Taigi, papildomai siūlome apsvarstyti CPK 738 straipsnio pakeitimą, pildant nuostatas, jog „iš laikinojo nedarbingumo atvejais mokamų socialinio draudimo išmokų, nedarbo socialinio draudimo išmokų išieškoti galima tik pagal teismo sprendimą dėl išlaikymo išieškojimo ir pagal teismo sprendimą dėl žalos, padarytos suluošinimu ar kitaip sužalojus sveikatą, taip pat atėmus maitintojo gyvybę, atlyginimo, ir vykdant baudos už administracinius nusižengimus bei baudžiamajame procese paskirtų baudų išieškojimą šio Kodekso 736¹ straipsnyje nustatyta tvarka.“ Įsidarbinus iš tokio asmens galėtų būti 3 mėnesius skola neišieškoma, o dar 3 mėnesius būtų taikomos sumažintos išskaitos iš darbo užmokesčio ir jam prilygintų pajamų.</p> <p>Taip pat svarstyтина galimybė CPK 736 straipsnio 3 dalies nuostatas papildyti ir taikyti platesniam atvejų ratui, kai asmuo pateikia antstoliui prašymą ir motyvuotus įrodymus, jog būtina sumažinti išskaitas, t. y. antstolis, vadovaujantis asmens, įskaitant bet neapsiribojant, išlaikančiojo tik nedarbingus šeimos narius, rašytinio prašymo pagrindu, galėtų mažinti iki 10 procentų CPK 736 str. nustatytus išskaitų dydžius.</p>	
11.	<p>Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija 2023 m. rugpjūčio 14 d. raštu Nr. 3-2953</p>	<p>1. Įstatymų projektų aiškinamajame rašte tvirtinama, kad esamas išskaitų dydis yra viena pagrindinių priežasčių, kodėl skolininkai vengia grįžti į darbo rinką. Teigiama, kad po išskaitų liekanti pajamų suma nėra pakankama, kad skatintų dirbti. Dėl šios priežasties, Įstatymų projektais siūloma nustatyti „skolininko atostogas“ ir tokius išskaitų dydžius, kurie skatintų skolininkus grįžti į darbo rinką.</p> <p>Ekonomikos ir inovacijų ministerija supranta, jog šiais Įstatymų projektais siekiama pagerinti sąlygas skolininkams, sukuriant jiems svaresnes ekonomines ir psichologines paskatas užsidirbti dėl aukštesnių potencialių pajamų. Tačiau aiškinamajame rašte nėra pakankamai įvertintos galimos neigiamos pasekmės kreditoriams bei jų teisėtiems verslo interesams. Siūlytina įvertinti galimybę apklausti kredito įstaigas bei kitus juridinius</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Įstatymo projektai yra derinami su suinteresuotais asmenimis, įskaitant kredito ir kitų juridinių asmenų atstovais. Beveik 7 iš 10 skolininkų nedirba, todėl ir su esamais išskaitų dydžiais nėra iš ko išieškoti. Atliekant poveikio vertinimą kreditoriams nustatyta jog tiek juridiniai asmenys (biudžetinės įstaigos, komunalinių ir komunikacijų paslaugų tiekėjai, kredito įstaigos), tiek valstybė kaip išieškotojas laikytini finansiškai pajėgesniais subjektais ir ilgesnį laikotarpį trunkantis išieškojimo procesas esminės neigiamos įtakos jų veiklos finansiniam stabilumui neturėtų daryti. Priešingai, siūlomas teisinis reguliavimas ilgalaikėje perspektyvoje bus naudingas šiems kreditoriams nes, dėl</p>

		<p>asmenis siekiant nustatyti, kokią įtaką jų vykdomai ekonominei veiklai turėtų skolų grąžinimo laikotarpio pailginimas. Ekonomikos ir inovacijų ministerijos nuomone, yra būtina rasti subalansuotą kompromisinį sprendimą, kuris atitiktų ne tik skolininkų interesus, bet kartu nepažeistų teisėtų kreditorių lūkesčių.</p>	<p>sumažėjusių išskaitų dydžių, skolininkai galės ne tik patenkinti būtinus poreikius, bet ir apmokėti einamąsias sąskaitas, t. y. sumažės naujų įsiskolinimo ir priverstinio jų išieškojimo atvejų, kas buvo pastebėta 2018 m. sumažinus išskaitų dydį.</p> <p>Be to, Finansinių įmonių paslaugų asociacija rašte dėl Įstatymų projektų nurodė, kad „eilę metų vartojimo kreditų rinkoje vyraujantis blogų paskolų, dėl kurių grąžinimo asmenys turi ilgalaikių problemų, lygis yra žemas. FINCO narių bei mums žinoma Lietuvos banko statistika nerodo ir neindikuoja reikšmingų problemų, susijusių su vartojimo kreditų grąžinimu.“</p>
		<p>2. VDI įstatymo projektu nustatoma, kad: „Nelaimingų atsitikimų darbe, darbuotojų saugos ir sveikatos, norminių darbo teisės aktų pažeidimų, nelegalaus ir nedeklaruoto darbo prevencijos, svarstančių įsidarbinti pas pažeidimą padariusį darbdavį, kandidatų ir darbuotojų informavimo ir jų teisėtų interesų apsaugos užtikrinimo tikslais, Valstybinė darbo inspekcija savo interneto svetainėje vyriausiojo valstybinio darbo inspektorius nustatyta tvarka viešina informaciją apie juridinių ir fizinių asmenų padarytus teisės pažeidimus nurodant: juridinio asmens teisinę formą ir jo pavadinimą, juridinio asmens identifikacinį numerį, juridinio asmens interneto svetainės adresą (jeigu juridinis asmuo turi interneto svetainę) ar fizinio asmens vardą, pavardę, gimimo metus ir padaryto teisės pažeidimo pavadinimą, jei juridinio asmens vadovas ar kitas atsakingas asmuo ar fizinis asmuo yra baustas už padarytą administracinį nusižengimą, numatytą Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 589 straipsnio 58 punkte nurodytame Administracinių nusižengimų kodekso straipsnyje“.</p> <p>Ekonomikos ir inovacijų ministerijos nuomone, viešinant paskirtas nuobaudas už pažeidimus – ypač įmonėms pritaikytas nuobaudas – tiek nubaustoji, tiek ir kitos įmonės prevenciškai atgrasomos nuo teisės pažeidimų, vengdamos neigiamo verslo</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies.</p> <p>Patikslinta, kad bus viešinami fizinio asmens vardas, pavardė, gimimo metai ir padaryto teisės pažeidimo pavadinimas, jei darbdavys fizinis asmuo bus baustas už padarytą administracinį nusižengimą, numatytą ANK 95, 99 ir 100 straipsniuose. Mūsų nuomone, būtent šių pažeidimų, kai juos padarė fizinis asmuo, viešinimas atitiktų keliamą tikslą – norminių darbo teisės aktų pažeidimų, nelegalaus ir nedeklaruoto darbo prevencija, svarstančių įsidarbinti pas pažeidimą padariusį darbdavį, kandidatų ir darbuotojų informavimas ir jų teisėtų interesų apsaugos užtikrinimas. Pažymime, kad tikslinamas ir punktas, numatantis, jog jei juridinio asmens vadovas ar kitas atsakingas asmuo ar fizinis asmuo bus baustas už padarytą administracinį nusižengimą, numatytą ANK 589 straipsnio 58 punkte nurodytame ANK straipsnyje, bus viešinami ne to juridinio asmens vadovo ar kito atsakingo asmens duomenys, bet juridinio asmens teisinė forma ir jo pavadinimas, juridinio asmens identifikacinis numeris, juridinio asmens interneto svetainės adresas (jeigu juridinis asmuo</p>

		<p>partnerių ir visuomenės požiūrio, kuris gali daryti neigiamą įtaką ne tik juridinio asmens reputacijai, bet ir jo pajamoms. Be to, pritaikytų poveikio priemonių viešinimas padeda formuoti vienodą baudų taikymo praktiką, taip pat leidžia užtikrinti lygiateisiškumo principo įgyvendinimo kontrolę, todėl siūlome viešinti ne tik padaryto teisės pažeidimo pavadinimą, bet ir ūkio subjektui pritaikytą konkrečią poveikio priemonę (jos dydį), bei Valstybinės darbo inspekcijos argumentus/motyvus dėl konkretaus poveikio priemonės dydžio paskyrimo.</p> <p>Taip pat siūlytume įvertinti ir reguliavime numatyti išimtis tiems atvejams, kuomet tokios informacijos viešinimas gali būti pernelyg griežta bausmė tiems ūkio subjektams, kurie dėl įvairių, dažnu atveju, netyčinio pobūdžio priežasčių ar mažareikšmių pažeidimų (pavyzdžiui, dėl žmogiškos ar techninės klaidos ir pan.) nespėjo laiku užregistruoti naujo darbuotojo ir dėl to buvo nubausti už nelegalų darbą. Dėl šios priežasties, pritariame Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos 2023 m. rugpjūčio 4 d. išvadoje Nr. 2R-4543 (3.2.Mr) pateiktam pasiūlymui tikslinti VDI įstatymo projektą, nustatant konkrečius kriterijus, kuomet asmens duomenys būtų viešai skelbiami už padarytus aptariamus administracinius nusižengimus.</p>	<p>turi interneto svetainę) ir padaryto teisės pažeidimo pavadinimas.</p> <p>Dėl konkrečios poveikio priemonės (jos dydžio) ir Valstybinės darbo inspekcijos argumentus/motyvus dėl konkretaus poveikio priemonės dydžio paskyrimo viešinimo nepritariame dėl šių priežasčių. Pirma, administracinės nuobaudos ir administracinio poveikio priemonės rūšies parinkimo, baudos dydžio nustatymo taisyklės apibrėžtos ANK 34 straipsnyje, administracinių nuobaudų ir administracinio poveikio priemonių skyrimas surašant administracinį nurodymą reglamentuotas ANK 33 straipsnyje, o baudų skyrimas juridiniams asmenims – UI 60 straipsnyje. Tokiu būdu baudų skyrimo taisyklės aiškiai reglamentuotos įstatymų lygmeniu.</p> <p>Antra, Tarptautinės darbo organizacijos konvencijos Nr. 81 „Dėl darbo inspekcijos pramonėje ir prekyboje“ 17 str. 2 d. nustatyta, kad inspektoriams paliekama teisė spręsti, ar perspėti arba duoti patarimą, ar patraukti atsakomybėn arba rekomenduoti patraukti atsakomybėn. Trečia, pabrėžtina, kad bus viešinami tik įsiteisėję Valstybinės darbo inspekcijos nutarimai, t. y. juridiniams ar fiziniams asmenims jau pasinaudojus teise kreiptis į teismą. Nebus viešinamos Valstybinės darbo inspekcijos inspektorių priimtos rekomendacijos, surašyti reikalavimai pašalinti pažeidimus. Ketvirta, siekiama automatizuoti duomenų ir informacijos perkėlimą iš Valstybinės darbo inspekcijos informacinės sistemos į Valstybinės darbo inspekcijos interneto svetainę, todėl informacijos apie motyvus viešinimas sukeltų papildomą našą pačiai institucijai.</p>
		<p>3. Ekonomikos ir inovacijų ministerija primena, jog ne kartą yra teikusi pasiūlymą dėl Lietuvos Respublikos mokesčių</p>	<p>Neatsižvelgta. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija pagal kompetenciją negali įvertinti ir</p>

	<p>administravimo įstatymo Nr. IX-2112 40¹ straipsnio pakeitimo įstatymo, siūlydama įvertinti galimybes nustatyti mechanizmą ar išlygą, kad praėjus tam tikram laikotarpiui nuo asmens įtraukimo į Nepatikimų mokesčių mokėtojų sąrašą, būtų atlikta šio sąrašo revizija (peržiūra) ir, jeigu juridinis arba individualia veikla užsiimantis asmuo nepadaro daugiau jokių pažeidimų ir (ar) atitinka tam tikrus papildomus kriterijus, jis iš minėto sąrašo galėtų būti išbrauktas. Tokiu būdu mažiau būtų baudžiami tie verslai, kurie pateko į minėtą sąrašą dėl padarytos žmogiškos ar techninės klaidos, tuo tarpu piktybiškai įstatymus pažeidinėjantiems juridiniams asmenims bei pagal individualią veiklą veikiantiems fiziniams asmenims ir toliau būtų taikomi šiuo metu įstatyme numatyti terminai. Ekonomikos ir inovacijų ministerijos nuomone, sukūrus tokio pobūdžio mechanizmą, patikimų mokesčių mokėtojų institutas taptų pozityvia mokesčių moralę skatinančia, o ne verslo veiklą ir plėtrą ribojančia priemone.</p>	<p>pateikti nuomonės dėl MAĮ 40¹ straipsnio pakeitimo. 40¹ straipsnio 1 dalies 4 punkto pakeitimas yra susijęs su ANK 96¹ straipsnio pripažinimu netekusiu galios. Jokių esminių MAĮ pakeitimų nėra inicijuojama.</p>
	<p>4. Įstatymų projektų rengėjai lydimuosiuose dokumentuose nurodo, kad vienas iš Įstatymų projektų tikslų yra padidinti legaliai dirbančių asmenų mastą Lietuvoje, atsižvelgiant į tai, siūloma numatyti veiksmingas ir atgrasančias sankcijas už nelegalų darbą, nedeklaruotą darbą, taip pat minima, kad sankcijos darbdaviams – juridiniams asmenims – nedidintos daugiau nei 10 metų ir pan. Ekonomikos ir inovacijų ministerijos nuomone, Užimtumo įstatymo projekto 22 straipsniu keičiamo Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo 56 straipsnio 4 dalies 2 punkte siūlomos nustatyti baudos, siejamos su įmonių apyvartos dydžiu (<u>2.5 proc.</u> nuo įmonės bendrųjų pasaulinių pajamų praėjusių finansinių metų dydžio bauda, tačiau ne mažesnė kaip 3 minimalių mėnesinės algos (toliau – MMA) (2 772 Eur) dydžių už kiekvieną nelegaliai dirbusį asmenį ir ne daugiau kaip 0,5 mln. Eur, bei už pakartotinį pažeidimą atitinkamai <u>5 proc.</u> nuo įmonės bendrųjų pasaulinių pajamų praėjusių finansinių metų dydžio bauda, tačiau ne mažesnė kaip 6</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies. Pakoreguota bauda įvedant baudos intervalą nuo 2 iki 3 % už pirmąjį pažeidimą, o už pakartotinumą nuo 4 iki 6 % nuo darbdavio bendrųjų metinių pasaulinių pajamų praėjusiais finansiniais metais atsižvelgiant į tai, kad būtų galima taikyti lengvinančias ir sunkinančias aplinkybes. Veiksmingos ir atgrasančios finansinės sankcijos už nelegalų darbą yra svarbios siekiant sumažinti darbdavių paskatas asmenis įdarbinti neteisėtai. Sankcijų taikymas yra veiksmingas ir turi atgrasantį poveikį, kai aptikimo ir sankcijų taikymo rizika nusveria ekonominius neteisėto įdarbinimo privalumus. Atkreipiame dėmesį, jog UĮ projekte taip pat siūloma įvesti išimtį, kuri nurodo, kad šio įstatymo 55 straipsnyje nurodyta institucija, skirdama šio įstatymo 56 straipsnio 4 dalies 2 punkte numatytą baudą, įvertina, ar iki nutarimo</p>

		<p>MMA (5 544 Eur) dydžių už kiekvieną nelegaliai dirbusį asmenį ir ne daugiau kaip 1 mln. Eur), galimai yra per griežta priemonė, turint omenyje, kad bauda bus mokama už kiekvieną įmonėje dirbantį nelegaliai asmenį, o tai jau tikėtina atlygins už pažeidimo mastą. Lydimajoje medžiagoje nepateikta analizė ir kitų šalių pavyzdžiai, pagrindžiantys baudos dydžio siejimą su įmonės apyvarta, kaip tinkamiausią ir efektyviausią poveikio priemonę. Be to, atkreiptinas dėmesys į tai, kad tarp minimalios baudos dydžio (3 MMA ir 6 MMA) ir maksimalios baudos dydžio (0,5 mln. Eur ir 1 mln. Eur) yra labai didelis atotrūkis ir bendrai baudų dydžiai kelis kartus viršys šiuo metu nustatytus dydžius, todėl abejotina, ar siūlomu teisiniu reguliavimu pasirinktos priemonės yra proporcingos. Siūlytume pakartotinai įsivertinti baudos dydžio susiejimą su įmonių apyvartos dydžiu, apsvarstyti galimybę mažinti maksimalius baudų dydžius ir numatyti baudų didinimą taikyti palaipsniui.</p>	<p>priėmimo dienos juridinis asmuo įvykdė šio įstatymo 56 straipsnio 4 dalies 1 punkte ar 56¹ straipsnio 2 dalies 1 punkte numatytas pareigas. Jeigu pareigos įvykdytos, skiriama 3 MMA dydžių bauda už kiekvieną nelegaliai dirbusį asmenį, o juridiniam asmeniui, jau baustam už šį pažeidimą už tuos pačius veiksmus per pastaruosius 2 metus, skiriama 6 MMA dydžių bauda už kiekvieną nelegaliai dirbusį asmenį.</p>
		<p>5. Užimtumo įstatymo projekto 22 straipsniu keičiamo Užimtumo įstatymo 56 straipsnio 4 dalies 2 punkte siūlome nuostatos pradžioje įvesti <i>bendrujų pasaulinių pajamų</i> sutrumpinimą, o ne nurodyti paaiškinimą nuostatos pabaigoje.</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies. Sąvoka bus pateikiama UĮ 2 straipsnyje.</p>
12.	<p>Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija 2023 m. rugpjūčio 18 d. raštu Nr. (1.6 Mr) 2T-970</p>	<p>2. Sistemiškai vertinant Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo (toliau – UĮ) 24 straipsnio 4 dalies 9 punkto galiojančias normas „nelegaliai gautas ar gaunamas pajamas“, „neteisėtą veiklą, susijusią su pajamų gavimu“ su Projekto 5 straipsniu siūlomomis, vis tik, manytina, jose turėtų būti numatyta ir su <i>nedeklaruotos savarankiškos veiklos</i> aplinkybe susijusi išimtis, t. y. prieš nuostatą „bendradarbiauja“ siūlytina įrašyti „nedeklaruotą savarankišką veiklą“.</p>	<p>Neatsižvelgta. Siekama numatyti išimtį, kai bedarbio statusas nebūtų naikinamas tokiam nelegaliai dirbusiam asmeniui, kuris praneš vienai iš UĮ 55 straipsnyje nurodytų institucijų savo nelegalaus darbo faktą ir bendradarbiaus su šia institucija iki šios institucijos nutarimo priėmimo dienos. Šis pakeitimas susijęs su vienu iš uždavinių – skatinti nelegaliai dirbusius asmenis pranešti apie nelegalaus darbo faktą. Tačiau abejotina, ar būtų teisinga numatyti išimtį ir tuo atveju, kai asmuo praneša apie savo nedeklaruotos savarankiškos veiklos faktą. Nedeklaruota savarankiška veikla ir jos teisinės pasekmės apibrėžiamos UĮ 59 straipsnyje, atsakomybė</p>

		<p>numatoma ANK 150 straipsnyje. ANK 150 straipsnio prasme tai komercinės ar ūkinės veiklos tvarkos pažeidimas. Toks fizinis asmuo taip pat atitinka tiekėjo sąvoką pagal Lietuvos Respublikos paslaugų įstatymą, įgyvendinantį 2006 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2006/123/EB dėl paslaugų vidaus rinkoje, kaip vykdomas ūkinę komercinę veiklą.</p> <p>DK 32 straipsnyje apibrėžiama darbo sutarties sąvoka. Darbo sutartis – darbuotojo ir darbdavio susitarimas, pagal kurį darbuotojas įsipareigoja būdamas pavaldus darbdaviui ir jo naudai atlikti darbo funkciją, o darbdavys įsipareigoja už tai mokėti darbo užmokestį. Pavaldumas darbdaviui reiškia darbo funkcijos atlikimą, kai darbdavys turi teisę kontroliuoti ar vadovauti tiek visam darbo procesui, tiek ir jo daliai, o darbuotojas paklūsta darbdavio nurodymams ar darbovietėje galiojančiai tvarkai. Atliekant darbo funkciją, kylanti komercinė, finansinė ar gamybinė grėsmė tenka darbdaviui.</p> <p>Nelegalus darbas apibrėžiamas UĮ 56 straipsnio 1 dalyje.</p> <p>Jeigu asmuo praneštų apie fiktyvią savarankišką veiklą ir būtų nustatyti nelegalaus darbo požymiai, toks asmuo būtų laikomas dirbusiu nelegaliai, o darbdaviui būtų taikoma atsakomybė kaip už nelegalų darbą.</p>
	<p>4. Projekto 10 straipsnio 1 dalimi teikiamas siūlymas, numatytas UĮ 35 straipsnio 4 dalies 7 punkte, turėtų būti įvertintas Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 2.66 straipsnio 4 dalies formuluočių kontekste (prireikus su jomis suderinamas); bei įvertintas jo praktinis įgyvendinamumas tais atvejais, kai būtų vertinama, ar „<i>turėjo būti atliktas</i> <...> finansinių ataskaitų auditas“, t. y. ar paraiškas vertinantis subjektas turės galimybę įvertinti, ar auditas <i>turėjo</i> būti atliktas. Be to, nuostata „laiku“ suponuoja poreikį šią nuostatą apibrėžti, detalizuoti, nurodant,</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies. Atsižvelgiant į tai, kad paraiškas vertinantis subjektas – Užimtumo tarnyba, kuri neturės galimybės įvertinti ar auditas turėjo būti atliktas, siūloma atitinkamai papildyti keičiamo UĮ 35 str. 4 d. 5 punktą.</p>

	teisės aktus, kuriuose konkretūs terminai yra nustatyti.	
	7. Siūlytina papildomai įvertinti Projekto 22 straipsniu teikiama siūlymą – pakeisti UĮ IV skyriaus pavadinimą. Atsižvelgiant į šio skyriaus keičiamų straipsnių pavadinimus, straipsnių turinį, galiojančioje UĮ redakcijoje nustatytą UĮ paskirtį (1 straipsnio 1 dalis), siūlytina vertinamo skyriaus pavadinimo nekeisti.	Atsižvelgta iš dalies. Panaikiname skaidriai dirbančiojo asmens identifikavimo pažeidimus. Projektu siūloma darbą be Kodo, kai jis privalomas, laikyti vienu iš nelegalaus darbo požymių.
	8. Sistemiškai vertinant Projekto 22 straipsniu keičiamo UĮ 56 straipsnio 1 dalies 2 punkto, 2 dalies nuostatas kartu su aiškinamajame rašte pateikta informacija, siūlytina jas peržiūrėti (ir prireikus tikslinti) šiais aspektais. Pirma, jei UĮ 56 straipsnio 1 dalies 2 punkto požymį „ <i>taip pat jis neturi galiojančio skaidriai dirbančio asmens identifikavimo kodo, kai privalu jį turėti, arba skaidriai dirbančio asmens identifikavimo kode užšifruojamus duomenis, nurodytus Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 15¹ straipsnio 8 dalyje, pagrindžiančių dokumentų <...> tais atvejais, kai skaidriai dirbančio asmens identifikavimo kodas negali būti suformuotas</i> “ siekiama taikyti visiems darbuotojams, nepriklausomai nuo to, ar jis trečiosios šalies pilietis, ar ne, siūlytina tai aiškiai numatyti (arba pateikti argumentus, kodėl šis požymis būtų taikomas tik trečiosios šalies piliečiui); antra, UĮ 56 straipsnio 1 dalies 2 punkte kalbama apie tai, kad trečiosios šalies pilietis dirba „ <i>neturėdamas teisės būti ar gyventi ir (arba) dirbti Lietuvos Respublikoje</i> “, todėl svarstyтина, kaip praktikoje galėtų būti įgyvendinama to paties straipsnio 2 dalies nuostata „įdarbindamas trečiosios šalies pilietį ir visu darbo Lietuvos Respublikoje laikotarpiu <i>saugo teisę būti ar gyventi ir (arba) dirbti Lietuvos Respublikoje patvirtinančių dokumentų kopijas</i> “.	Atsižvelgta iš dalies. Kodas privalomas visiems asmenims, atliekantiems statybos darbus. Tačiau atsakomybė taikoma skirtingiems subjektams. Todėl UĮ 56 straipsnio 1 dalies 2 punktas yra teisės norma, taikoma tik trečiosios šalies piliečiui, o UĮ 56 ¹ straipsnio 1 dalis – ne trečiosios šalies piliečiams. Pareiga saugoti teisę būti ar gyventi ir (arba) dirbti Lietuvos Respublikoje patvirtinančių dokumentų kopijas kyla iš 2009 m. birželio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/52/EB, kuria numatomi sankcijų ir priemonių nelegaliai esančių trečiųjų šalių piliečių darbdaviams būtiniausi standartai (toliau – Direktyva 2009/52/EB) 4 straipsnio 1 dalies b punkto.
	9. Siūlytina apjungti Projekto 22 straipsniu keičiamo UĮ 56 straipsnio 2 ir 3 dalis, dėstant šias dalis kaip vienos dalies punktus.	Atsižvelgta iš dalies įvertinus pastabą Nr. 10.
	11. Projekto 22 straipsniu keičiamo UĮ 56 straipsnio 4	Atsižvelgta iš dalies

	<p>dalies 1 punkte antrą kartą vartojama formuluotė „apie priėmimą į darbą“ yra perteklinė, todėl jos atsisakytina. Kartu aiškinamajame rašte tikslinga paaiškinti (prireikus kartu pildyti Projektą), kas turima omenyje vertinamoje nuostatoje „<i>darbo sutarties pasibaigimą</i>“: ar įvykęs faktas praeityje, ar nelegalaus darbo faktą nustačiusios institucijos nurodymas nutraukti darbo sutartį (jei taip, neaišku, nuo kokio momento), tačiau tokiu atveju akcentuotina ir tai, kad <i>darbo sutartis</i> apskritai galėjo būti nesudaryta (nebūtų apie ką pranešti); be to, nėra paaiškinta, apibrėžta, kodėl <i>darbo sutarties pasibaigimo</i> informacija taikytina tik nelegaliai dirbusio trečiosios šalies piliečio atžvilgiu.</p>	<p>Pastebėtina, jog informavimas apie darbo sutarties pasibaigimą taikytinas tik nelegaliai dirbusio trečiosios šalies piliečio atžvilgiu. Ši pareiga kyla iš Direktyvos 2009/52/EB 6 straipsnio 1 dalies a ir b punktų, pagal kuriuos iš darbdavio turėtų būti reikalaujama sumokėti trečiųjų šalių piliečiams visus nesumokėtus atlyginimus už jų atliktą darbą ir visus nesumokėtus mokesčius bei socialinio draudimo įmokas. Atsižvelgiant į tai, teikiamas pranešimas Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos apie priėmimą ir darbo sutarties pasibaigimą, o darbo sutartis su trečiosios šalies piliečiu nutraukiama vadovaujantis DK 60 straipsnio 1 dalies 6 punktu, kadangi darbo santykiai negali tęstis (kitaip nei ne trečiosios šalies piliečių atžvilgiu).</p>
	<p>15. Ne visai aiški UĮ 56 straipsnio 7 dalies nuostata. Neaiškus pirmo sakinio sąlygos ryšys su antrojo sakinio sąlyga – ar tam, kad juridiniam asmeniui nebūtų taikomi UĮ 56 straipsnio 4 dalies 1 punkto įpareigojimai, jis turi atitikti abejas sąlygas. Siūlytume nuostatą dėstyti nuosekliai ir aiškiai. Be to, antrame sakinyje minimi „kiti subrangovai“, tačiau pirmame sakinyje jie nėra minimi. Taip pat neaišku, koks yra nuostatos „įmonė (t. y. juridinis asmuo) žinojo“ turinys.</p>	<p>Neatsižvelgta. Tam, kad juridiniam asmeniui (rangovui ar priimančiajai Lietuvos įmonei) nebūtų taikomi įpareigojimai, numatyti UĮ 56 straipsnio 4 dalies 1 punkte, jis turi raštu pareikalauti darbdavio ar siunčiančiosios užsienio įmonės pateikti turimus trečiosios šalies piliečio įdarbinimo dokumentus, Kodą, kai privalu jį turėti, arba Kode užšifruojamus duomenis pagrindžiančius dokumentus tais atvejais, kai Kodas negali būti suformuotas, teisę būti ar gyventi ir (arba) dirbti Lietuvos Respublikoje patvirtinančius dokumentus. Siekiama numatyti ir kitų (tarpinių) rangovų, kurie žinojo apie nelegalų darbą, atsakomybę, nes ji kyla iš Direktyvos 2009/52/EB 8 straipsnio 2 dalies.</p>
	<p>16. Neaišku, kas UĮ 56 straipsnio 8 dalyje yra „savo piniginis reikalavimas“, kurį nukreipia „šio įstatymo 55</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies. Patikslinta dėl piniginio reikalavimo darbdaviui termino ir, suderinant su kitomis dalimis – dėl priimančiosios Lietuvos</p>

	<p>straipsnyje nurodyta institucija“. Taip pat neaišku, koks yra, ar kuriame teisės akte nustatytas, „piniginio reikalavimo darbdaviui terminas“, kuriam pasibaigus nukreipiamas piniginis reikalavimas į rangovą ir subrangovus.</p>	<p>įmonės, tačiau atsisakyta „tiek šio įstatymo 55 straipsnyje nurodyta institucija“, nes UĮ 56 straipsnyje ir 56¹ straipsnyje numatyta, kad nelegaliai dirbę asmenys turi teisę reikalauti jiems priklausančio nesumokėto darbo užmokesčio darbo ginčams dėl teisės nagrinėti DK nustatyta tvarka. Todėl dėl tik nelegaliai dirbęs asmuo gali nukreipti savo piniginius reikalavimus naudodamiesi individualių darbo ginčų nagrinėjimo mechanizmu.</p>
	<p>21. Papildomai siūlytina įvertinti naujo UĮ 56¹ straipsnio tikslingumą (galimybę jo atsisakyti, atitinkamomis specialiomis nuostatomis papildant susijusias nuostatas): jame nėra jokių naujų, papildomų nuostatų, lyginant su bendrosiomis, taikytinomis visais nelegalaus darbo ir atsakomybės už jį atvejais, kaip tai numatyta UĮ 56 straipsnyje. Be to, tiek galiojančiame Lietuvos Respublikos statybos įstatyme, tiek Lietuvos Respublikos statybos įstatymo Nr. I-1240 ketvirtojo skirsnio pavadinimo ir 22¹ straipsnio pakeitimo įstatymo projektu teikiamais pakeitimais numatytas teisinis reguliavimas yra pakankamas ir išsamus.</p>	<p>Neatsižvelgta. UĮ 56 straipsnio 1 dalies 2 punktas yra teisės norma, taikoma tik trečiosios šalies piliečiui, o UĮ 56¹ straipsnio 1 dalis – ne trečiosios šalies piliečiams. Atsakomybė taikoma skirtingiems subjektams: už UĮ 56 straipsnio 1 dalies pažeidimą baudžiamas darbdavys, o už UĮ 56¹ straipsnio 1 dalies pažeidimą – statytojas (užsakovas) ar jo vienas įgaliotas rangovas. Taip pat, taikant atsakomybę pagal UĮ 56¹ straipsnį, nereikalaujama nustatyti pavaldumo kitam asmeniui.</p>
	<p>23. Atkreiptinas dėmesys, kad UĮ 58 straipsnio 4 dalyje du kartus nurodoma ta pati asmenų kategorija. Sistemškai vertinant šį straipsnį, vis tik nėra iki galo atskleista, ar naujai numatomas nedeklaruoto darbo atvejis – <i>atliekamos darbo funkcijos nemokamų atostogų ar kitu nedraudžiamuoju laikotarpiu pas tą patį darbdavį</i> – sukeltų kitas (papildomas) pasekmes, lyginant su galiojančiomis aplinkybėmis ir numatyta teisine atsakomybe. Jei ne, tokiu atveju reikėtų tikslinti UĮ 58 straipsnio 3 dalies 2 punkto formuluotę, ją adaptuojant prie visos šio straipsnio 1 dalies numatytų atvejų (tiek 1, tiek 2 punktų); o 4 dalyje braukti formuluotę „pagal šio straipsnio 3 dalies 2 punktą bei“.</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies. Po svarstymo su socialiniais partneriais šios nuostatos buvo nuspręsta atsisakyti.</p>
	<p>24. UĮ 60 straipsnio 1 dalies 3 punkte numatyta galimybė institucijai, išnagrinėjus bylą, grąžinti ją papildomam tyrimui</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies. Atkreiptinas dėmesys, kad pažeidimo protokolus surašo ir nutarimus priima</p>

	<p>atlikti. Toks teisinis reguliavimas sudaro galimybę institucijai vilkinti procesą, akivaizdžiai pažeidžiant atsakomybės traukiamo asmens procesines garantijas, kadangi: a) nenurodoma, koku pagrindu gali būti priimamas toks sprendimas; b) UĮ atskirai nereglamentuoja pažeidimo tyrimo – procesinių terminų, proceso dalyvių procesinių teisių ir pan.; c) ta pati institucija tiek atlieka tyrimą, tiek nagrinėja pažeidimo bylą, todėl toks bylos grąžinimas nėra racionalus ir institucijos veiklos optimalaus organizavimo požiūriu, nenumatyta priimamų sprendimų vidinė peržiūra ir pan.</p>	<p>skirtingi institucijos pareigūnai. Viešojo administravimo įstatymo 30 straipsnio 1 dalies 6 punkte įtvirtintas funkcijų atskyrimo principas reiškiantis, kad ūkio subjekto veiklos patikrinimo atlikimo ir poveikio priemonių taikymo funkcijos turėtų būti atskirtos ir jas atlikti pavesta skirtingiems priežiūros specialistams ar priežiūros institucijos padaliniais. Bylą nagrinėjantis pareigūnas turėtų turėti galimybę grąžinti bylą papildomam tyrimui atlikti, jeigu nustato, kad byloje trūksta įrodymų, kad būtų galima priimti pagrįstą nutarimą.</p> <p>Taip pat dėl galimybės bylą grąžinti papildomam tyrimui, analogiškos nuostatos įtvirtintos Lietuvos Respublikos tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo 31 straipsnyje, Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymo 50 straipsnyje. Patikslintas UĮ 60 str. 1 dalies 3 punktas.</p>
	<p>30. Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymas (toliau – ABTĮ) nustato administracinių bylų dėl ginčų, kylančių iš administracinių teisinių santykių, nagrinėjimo tvarką (ABTĮ 1 straipsnio 1 dalis). Tai reiškia, kad Valstybinės darbo inspekcijos, Valstybinės mokesčių inspekcijos, Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos ir policijos (UĮ 55 straipsnis) pagal specialius įstatymus (pvz., UĮ) priimtus sprendimus, veiksmus (neveikimą) asmenys, kurių teisės arba pagal įstatymus saugomi interesai pažeisti, turi teisę skusti administraciniam teismui ABTĮ nustatyta tvarka. Tačiau UĮ 60 straipsnio 6 dalies siūlymas, kad administracinis teismas, atsižvelgęs į padaryto pažeidimo pobūdį, mastą, atsakomybę lengvinančias ir kitas reikšmingas aplinkybes (dėl kurių atitinkama piniginė bauda pažeidėjui būtų akivaizdžiai per didelė ir neproporcinga (neadekvati) padarytam teisės pažeidimui ir dėl to neteisinga), ir vadovaudamasis teisingumo ir</p>	<p>Neatsižvelgta. Dėl sankcijos dydžio ir proporcingumo Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo yra išaiškinęs, kad paskirti švelnesnę nuobaudą nei numatyta sankcijoje, arba visai neskirti administracinės nuobaudos, galima tik ypatingais, išimtiniais atvejais, kai nustatomas kompleksas faktinių duomenų, bylojančių asmens, kurio atžvilgiu taikomos administracinio poveikio priemonės, naudai (žr., pavyzdžiui, Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2009 m. birželio 18 d. nutartį administracinėje byloje Nr. N444-3426/2009).</p> <p>Šiuo metu administraciniai teismai švelnesnę atsakomybę taiko vadovaudamiesi <i>mutatis mutandis</i> ANK nuostatomis (pvz., Regionų apygardos administracinio teismo 2021 m. balandžio 14 d. sprendimas Nr. I2-3603-780/2021).</p>

	<p>protingumo principais, skirtų mažesnę piniginę baudą negu UĮ IV skyriuje nustatytos minimalios baudos, manytina, prieštarauja ABTĮ. Baudų, kaip ekonominių sankcijų pagal specialiuosius įstatymus, skyrimas nėra įtvirtintas ABTĮ. Taigi šiuo siūlymu ABTĮ būtų įtvirtintas naujas institutas dėl galimybės administraciniam teismui iš esmės spręsti ir (ar) individualizuoti specialiuosiuose įstatymuose įtvirtintas sankcijas. Svarbu paminėti, kad ABTĮ taip pat nėra apibrėžta atsakomybė lengvinančių ir sunkinančių aplinkybių samprata, baudos skyrimo principai, terminai ir pan.</p>	<p>ANK 34 straipsnio 6 dalyje nustatyta, kad teismas ar administracinio nusižengimo bylą ne teismo tvarka išnagrinėjusi institucija (pareigūnas), atsižvelgdami į padaryto administracinio nusižengimo pobūdį, pažeidėjo kaltės formą ir rūšį, asmenybę, atsakomybę lengvinančias ir sunkinančias aplinkybes ir vadovaudamiesi teisingumo ir protingumo principais, gali paskirti mažesnę baudą negu šio kodekso specialiosios dalies straipsnio sankcijoje numatyta minimali bauda arba paskirti švelnesnę administracinę nuobaudą ar administracinio poveikio priemonę, negu numatyta šio kodekso specialiosios dalies straipsnio sankcijoje, arba administracinės nuobaudos ar administracinio poveikio priemonės neskirti. Teismas ar administracinio nusižengimo bylą ne teismo tvarka išnagrinėjusi institucija (pareigūnas) kiekvieną savo sprendimą privalo motyvuoti. Administracinio nusižengimo bylą ne teismo tvarka išnagrinėjusios institucijos (pareigūno) sprendimą sankcionuoja apylinkės teismo teisėjas.</p> <p>Kad institucija skirtų švelnesnę nuobaudą nei numatyta sankcijoje vadovaujantis <i>mutatis mutandis</i> ANK nuostatomis, institucijos sprendimą turėtų sankcionuoti teisėjas. Šiuo atveju vyksta administracinės bylos procesas, todėl neaišku, kurio teismo teisėjas (apylinkės ar administracinio teismo) institucijos sprendimą turėtų sankcionuoti. Pakeitimu siekiama pašalinti šį neaiškumą, ir atsižvelgiant į tai, kad švelnesnė atsakomybė turi būti taikoma tik ypatingais, išimtiniais atvejais, konkrečiai nurodyti, kad sprendimą dėl švelnesnės nuobaudos nei numatyta sankcijoje priima administracinis teismas. Analogiškos nuostatos įtvirtintos Lietuvos Respublikos tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo 33 straipsnyje, Lietuvos Respublikos aplinkos</p>
--	---	--

			apsaugos įstatymo 52 straipsnyje.
		<p>31. Siūlytina papildomai įvertinti šių Projekto nuostatų taikymo taisykles pereinamuoju laikotarpiu ir prireikus jomis pildyti Projekto 23 straipsnį: Projekto 4 straipsnio (kam bus taikoma, nuo kokio momento); 5 straipsnio (kada bus taikoma išimtis); 6 straipsnio (keičiamos asmenų grupės – kaip bus taikoma „senųjų“ grupių atžvilgiu, nuo kokio momento „naujų“ grupių atžvilgiu); 10 straipsnio 1 dalies (momentas, aplinkybė, kuriems darbdaviams bus taikomos naujos, papildomos sąlygos); 11 straipsnio (nuo kokio momento); 12 straipsnio (1 dalies – nuo kokio momento, 2 dalies – kada ir kam nebebus mokama stipendija, ar baigiamos mokėti paskirtos); 13 straipsnio 1 ir 3 dalių (kai nebelieka tam tikrų asmenų grupių, kaip bus su jau paskirtomis subsidijomis); 13 straipsnio 5, 11, 13 dalių (kuriems darbdaviams bus taikoma, koks baudos paskyrimo momentas); 13 straipsnio 6, 12, 14 dalių (kaip bus taikoma); 13 straipsnio 9, 15 dalių (kokių darbdavių atžvilgiu taikoma); 14 straipsnio (UĮ 42 straipsnio 3 dalies 1 punktą) (kaip su paskirtomis iki įsigaliojimo, kai nebelieka tam tikrų asmenų grupių); 16 straipsnio 2 dalies (kokiems subsidijos gavėjams); 16 straipsnio 3 dalies (UĮ 44 straipsnio 9 dalies 5 punktą) (kokia įtaka galiojančioms draudimo sutartims); 19 straipsnio 2 dalies (kaip bus skaičiuojamas 12 mėnesių terminas, nuo kokio momento); 22 straipsnio (UĮ 56 straipsnio 1 dalies 1 punktą, 5 dalis, 58 straipsnio 1 dalies 2 punktą) (kam bus taikoma, nuo kokio momento).</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies. Dėl UĮ projekto: <i>4 straipsnio (kam bus taikoma, nuo kokio momento) neatsižvelgta</i>, nes yra techninės klaidos taisymas. Be to, 39¹ str. (neformaliojo švietimo ir savišvietos būdu įgytų kompetencijų pripažinimas), 39² str. (neformalusis suaugusiųjų švietimas) ir 39³ str. (aukštą pridėtinę vertę kuriančių kvalifikacijų ir kompetencijų įgijimas) jau yra nustatytas užimtųjų dalyvavimo šiose priemonėse galimybė, todėl pereinamųjų nuostatų nereikia; <i>6 straipsnio (keičiamos asmenų grupės – kaip bus taikoma „senųjų“ grupių atžvilgiu, nuo kokio momento „naujų“ grupių atžvilgiu); 13 straipsnio 1 ir 3 dalių (kai nebelieka tam tikrų grupių, kaip bus su jau paskirtomis subsidijomis); 13 straipsnio 6, 12, 14 dalių (kaip bus taikoma); 14 straipsnio (UĮ 42 straipsnio 3 dalies 1 punktą) (kaip su paskirtomis iki įsigaliojimo, kai nebelieka tam tikrų asmenų grupių) - atsižvelgta</i>, pateikiama pereinamoji nuostata pateikiama UĮ projekto 28 str. 6 d.; <i>10 straipsnio 1 dalies (momentas, aplinkybė, kuriems darbdaviams bus taikomos naujos, papildomos sąlygos) - atsižvelgta</i>, pateikiama pereinamoji nuostata pateikiama UĮ projekto 28 str. 4 d.; <i>11 straipsnio (nuo kokio momento) - neatsižvelgta</i>, nes t. y. techninis pataisymas, nes pagal galiojančias nuostatas mokantis aukštą pridėtinę vertę kuriančių kvalifikacijų ir kompetencijų gali būti organizuojamas įdarbinimas pagal pameistrystės darbo sutartį; <i>12 straipsnio (1 dalies – nuo kokio momento, 2 dalies – kada ir kam nebebus mokama stipendija, ar baigiamos mokėti paskirtos) - atsižvelgta</i>, pereinamoji nuostata pateikiama UĮ</p>

		<p>projekto 28 str. 7 d. 13 straipsnio 9, 15 dalių (kokių darbdavių atžvilgiu taikoma – atsižvelgta, pereinamoji nuostata pateikiama UĮ projekto 28 str. 5 d.; 16 straipsnio 3 dalies (UĮ 44 straipsnio 9 dalies 5 punktas) (kokia įtaka galiojančioms draudimo sutartims) – atsižvelgta, pereinamoji nuostata UĮ projekto 28 str. 8 d.; 19 straipsnio 2 dalies (kaip bus skaičiuojamas 12 mėnesių terminas, nuo kokio momento) – neatsižvelgta, nes yra nurodyta, kad 12 mėnesių terminas yra skaičiuojamas nuo asmens įsiregistravimo Užimtumo tarnyboje dienos. 22 straipsnis – įsigaliojimas 2024 m. liepos 1 d. taikoma pažeidimams po 2024 m. birželio 30 d.</p>
	<p>36. CPK 628 straipsnio 5 dalyje siūloma nustatyti, kad išieškojimo „atostogos“ negali viršyti 12 mėnesių per 5 metų laikotarpį nuo pirmos vykdomosios bylos sustabdymo, tačiau neaišku, kaip šias nuostatas reiktų taikyti praktikoje, kai:</p> <p>1) Atitinkamam išieškojimui taikomas išieškojimo senaties terminas (isieškojimo sustabdymo laikotarpiu išieškojimo senaties terminas turėtų sustoti; išieškojimo sustabdymas neturėtų būti taikomas, jeigu sustabdymo laikotarpiu sueis išieškojimo senaties terminas; turėtų būti taikomi kiti sprendimai?). Atkreiptinas dėmesys, kad šiuo metu išieškojimo senaties terminas taikomas tik administracinėms baudoms, tačiau Lietuvos Respublikos Vyriausybei yra pateiktas Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo pakeitimo projektas Nr. 23-21(3), kuriame numatyta, kad išieškojimo senaties terminas bus taikomas daugumai skolų į valstybės biudžetą.</p> <p>2) Skolininkas periodiškai dirba sezoninius darbus, dirba tik tol, kol tęsiasi bandomasis laikotarpis ir pan. CPK 627 straipsnio 8 punkto formuluotė suponuoja išvadą, kad tais atvejais, kai skolininkas kasmet dirba po 2-3 mėnesius, 5 metus išieškojimas iš jo darbo užmokesčio iš esmės nebūtų vykdomas,</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>1) Ir be „skolų atostogų“ beveik 7 iš 10 skolininkų nedirba, todėl jų senaties terminas skaičiuojasi toliau. Sustabdžius senaties terminą „skolų atostogų“ metu, šiuo metu dirbančių skolininkų kreditoriai atsidurtų blogesnėje padėtyje nei pasinaudojusių „skolų atostogomis“.</p> <p>2) Užimtumo tarnyba vykdytų atvejo vadybą, kad būtų išvengta piktnaudžiavimo atvejų ir nustatytas, koks „skolų atostogų“ terminas konkrečiam skolininkui yra reikalingas, jog skolininkui pavyktų įsitvirtinti darbo rinkoje ir grąžinti skolas. Bet kuriuo atveju, bent sezoniskai dirbantis skolininkas sukurs didesnę vertę nei ilgalaikis net sezonais nedirbantis skolininkas.</p>

	<p>todėl abejotina, ar toks teisinis reguliavimas atitiktų CPK projekto tikslą įgyvendinti priemones, skatinančias skolininkus įsidiarbinti ir grąžinti skolas.</p>	
	<p>Atsižvelgdami į paminėtus aspektus, siūlytume sprendimus, susijusius su išieškojimo iš darbo užmokesčio „atostogų“ taikymu, įvertinti detaliau, į teisėkūros procesą taip pat įtraukiant Lietuvos antstolių rūmų ir Valstybinės mokesčių inspekcijos, kuri atstovauja valstybei išieškojimo procese, atstovus.</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies. Derinta su Lietuvos antstolių rūmais bei Lietuvos Respublikos finansų ministerija, kuriai yra pavaldi Valstybinė mokesčių inspekcija.</p>
	<p>37. Vykdomo procesas yra sudėtinė ir baigiamoji teisingumo vykdymo proceso dalis, skirta užtikrinti, kad įsiteisėjęs teismo sprendimas būtų įvykdytas. Taigi, vykdymo proceso teisinis reguliavimas pirmiausia skirtas išieškotojo – asmens, kurio naudai yra priimtas teismo sprendimas, teisių ir teisėtų interesų apsaugai, kartu užtikrinant ir esminių skolininko teisių apsaugą. Atsižvelgiant į tai, CPK projektu siūlomi CPK 663 ir 736 straipsnių pakeitimai, gerinantys skolininko ir bloginantys išieškotojo padėtį, turi būti objektyviai pagrįsti, taip pat turi užtikrinti tinkamą skolininko bei išieškotojo interesų pusiausvyrą ir nedaryti esminių kliūčių įvykdyti teismo sprendimą:</p> <p>2) CPK 663 straipsnio 3 dalyje nustatytą 4000 Eur sumą, kurią viršijus išieškojimą galima nukreipti į paskutinį skolininkui priklausančią būstą, kuriame jis gyvena, siūloma padidinti iki 25 MMA (nuo 2024 m. sausio 1 d. tai sudarytų 23 100 Eur iki mokesčių arba apie 13 975 Eur po mokesčių). Įstatymų projektų aiškinamajame rašte nurodyta, kad šis siūlymas derinamas su Lietuvos Respublikos fizinių asmenų bankroto įstatymo nuostata, kad nemokumo procesas gali būti inicijuojamas, jeigu asmens pradelsti įsipareigojimai viršija 25 MMA.</p> <p>Vertinant šią CPK projekto nuostatą pažymėtina, kad priverstinio skolų išieškojimo ir asmens nemokumo procesai skiriasi iš esmės (skiriasi ne tik sąlygos, kurioms esant jie gali būti inicijuoti, vykdymo tvarka, bet ir pasekmės), todėl vien faktas, kad</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies. Pagal TM pasiūlymą, vietoj 25 MMA išieškotinos sumos riba nuo kurios išieškojimą galima nukreipti į paskutinį skolininko būstą patikslinta į 15 MMA.</p>

		<p>nemokumo procesui inicijuoti būtina sąlyga, kad pradelsti įsipareigojimai turi viršyti 25 MMA, nesudaro pakankamo pagrindo analogiškas nuostatas įtvirtinti ir skolų priverstinį išieškojimą reglamentuojančiuose teisės aktuose. Pritarus siūlomiems pakeitimams būtų sukurta ydinga situacija, kai net ir tuo atveju, kai skolininkas turi turto, bet bendra įsiskolinimų suma neviršija 25 MMA, išieškotojas neturėtų jokių galimybių patenkinti savo reikalavimų, t. y. išieškojimą nukreipti į skolininko turtą draustų CPK, o inicijuoti nemokumo proceso kreditorius taip pat negalėtų. Taip pat pažymėtina, kad siūlomi CPK 663 straipsnio 1 ir 3 dalių pakeitimai nedera tarpusavyje, nes 3 dalyje siūloma įtvirtinti 25 MMA suma savo pinigine išraiška yra didesnė, nei ta, kurią būtų galima išieškoti iš vidutinio darbo užmokesčio per CPK 663 straipsnio 1 dalyje siūlomą nustatyti 50 mėnesių terminą, o turėtų būti atvirkščiai – CPK 663 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta absoliuti skolininko paskutinio būsto apsauga, kuri taikoma atsižvelgiant tik į skolos dydį ir nebūtų vertinama, ar, ir per kokį terminą skolininkas atsiskaitys, o CPK 663 straipsnio 1 dalis skirta užtikrinti didesnę skolininko paskutinio būsto apsaugą kai skola viršija CPK 663 straipsnio 3 dalyje nustatytą skolos dydį, bet skolininkas įrodo, kad skolą iš darbo užmokesčio galima išieškoti per CPK 663 straipsnio 1 dalyje nustatytą terminą. Atsižvelgiant į tai, kas paminėta, taip pat įvertinus šio punkto 1 papunktyje pateiktą statistinę informaciją, susijusią su būstų kainų pokyčiais, ir toliau šiame rašte pateiktus Teisingumo ministerijos pasiūlymus, susijusius su išskaitų iš darbo užmokesčio dydžių keitimu, Teisingumo ministerijos vertinimu, objektyviai pagrįsta būtų CPK 663 straipsnio 3 dalyje įtvirtintą skolininko paskutinio būsto apsaugą padidinti iki 15 MMA, kartu pažymint, kad apskaičiuojant šią sumą atsižvelgiama į tai, kokios pajamos skolininkui tenka atskaičius mokesčius^[2]. Nuo 2024 m. sausio 1 d. 15 MMA atskaičius mokesčius sudarys apie 8 385 Eur (ši apsauga, kaip buvo paminėta, būtų absoliuti ir taikoma nevertinant skolininko galimybės atsiskaityti), o pasinaudodamas</p>	
--	--	--	--

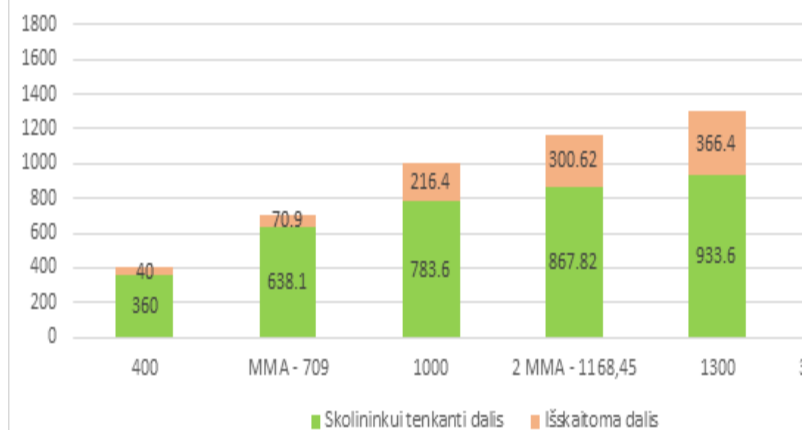
	CPK 663 straipsnio 1 dalies nuostatomis vidutinį darbo užmokestį gaunantis skolininkas galėtų susimokėti 11 714 Eur skolą ir neprarasti būsto.	
	CPK 663 straipsnio 3 dalies pakeitimais taip pat siūloma naikinti nuostatą, kad šioje dalyje nustatyti ribojimai netaikomi, jeigu skolininko paskutinio būsto vertė, kuriame jis gyvena, mažesnė nei skolos ir vykdymo išlaidų suma. Atkreipiame dėmesį, kad siūlomos naikinti nuostatos paskirtis – užtikrinti tinkamą skolininko ir išieškotojo interesų pusiausvyrą, t. y. tais atvejais, kai skolos ir vykdymo išlaidų suma neviršija CPK 663 straipsnio 3 dalyje nustatytos sumos, o skolininko būsto suma šią sumą viršija, išieškojimas į skolininko būstą nenukreipiamas, tačiau skolos grąžinimas yra užtikrintas skolininko turtu ir išieškojimas iš šio turto galės būti vykdomas (isieškotojo reikalavimai patenkinti), jeigu skolininko skolų suma ateityje viršys CPK 663 straipsnio 3 dalyje nustatytą sumą. Pritarus projektu siūlomam pakeitimui ir panaikinus paminėtą CPK 633 straipsnio 3 dalies nuostatą, įstatymas saugotų išimtinai tik skolininko interesus, o išieškotojų interesai nepagrįstai būtų pažeidžiami, nes nebūtų išieškomos ne tik esamos skolos, bet skolininkas taip pat galėtų auginti savo skolas (pvz., nemokėti su paminėtu turtu susijusių komunalinių mokesčių) – skolininkui iš anksto bus žinoma, kad jo skolos jau viršija jo turimo turto vertę ir nebėra jokios prasmės apmokėti einamųjų sąskaitų, o išieškotojai turės laukti, kol skolininko skolų suma viršys CPK 663 straipsnio 3 dalyje nustatytą ribą ir galės atgauti tik dalį skolos.	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>CPK jau yra numatyti kiti saugikliai, apsaugantys kreditorių interesus ir suteikiantys paskatų skolininkui skolos neauginti (pvz. CPK 663 str. 3 d. nustatyta skolos suma, nuo kurios galima išieškoti paskutinį būstą, nukreipimas į asmens turtą bei CPK 736 str. nustatytos išskaitos iš darbo užmokesčio). Taip pat, projekto rengėjai laiko šią išlygą diskriminacine turto atžvilgiu, nes dviem skolininkams turint tą pačią skolą, skolininkas gyvenantis mažesnės vertės būste gali prarasti paskutinįjį būstą, o gyvenantis didesnės vertės namuose – ne. Rajonuose būstų kainos gali siekti vos kelis šimtus ar tūkstančius eurų. Pagal Lietuvos antstolių rūmų rašte pateiktą informaciją, pavyzdžiui, Klaipėdos mieste parduodamas 1 kambario butas, kurio pradinė kaina 9 400 eurų, Šiaulių mieste parduodamas 1 kambario butas, kurio pradinė kaina 6 660 eurų, Mažeikiuose parduodamas 1 kambario butas, kurio pradinė kaina 9 390 eurų, Marijampolėje parduodamas 2 kambarių butas, kurio pradinė kaina 6 000 eurų. Tai užkirstų kelią nukreipti kelių šimtų ar tūkstančių išieškojimą į menkavertį paskutinį būstą ir neatimti iš asmens namų. Tokia kreditoriaus apsauga, skolininko paskutinio būsto atžvilgiu yra perteklinė, todėl naikintina. Taip pat, išieškojus itin mažos vertės paskutinįjį būstą iš skolininko, itin iškiltų valstybės socialiniai kaštai, skirti pasirūpinti būsto neturinčiu skolininku, taip perkeltiant skolos našta mokesčių mokėtojams.</p>
3)	CPK 736 straipsnio pakeitimais siūloma esmingai	Neatsižvelgta.

	<p>mažinti išskaitų iš skolininko darbo užmokesčio dydžius. Įstatymų projektų aiškinamajame rašte nurodyta, kad pagrindinis šių pakeitimų tikslas – paskatinti bedarbius skolininkus įsidarbinti ir grąžinti skolas, taip pat aiškinamajame rašte pabrėžiama, kad iš skolininko darbo užmokesčio išskaičius šiuo metu galiojančio dydžio sumas, skolininkui liekanti darbo užmokesčio dalis yra mažesnė nei skurdo rizikos riba ir tai lemia naujų skolų atsiradimą. Teisingumo ministerija neprieštarauja siūlymui iš skolininko darbo užmokesčio dalies, neviršijančios MMA, vietoje šiuo metu galiojančių 20-30 proc. išskaitų, taikyti 10 proc. išskaitą, tačiau atkreipia dėmesį, kad siūlymas skolininko pajamų dalį, viršijančią MMA, išskirti į dvi dalis ir nuo 1 MMA iki 2 MMA taikyti 30 proc. išskaitą, o šiuo metu galiojančią išskaitą palikti tik pajamų daliai, viršijančiai 2 MMA, nėra pagrįstas nei teisiniu, nei ekonominiu aspektais:</p> <p>a) Įstatymų projektų aiškinamajame rašte esančioje 5 lentelėje pateikiama informacija apie kitose Europos valstybėse taikomus išskaitų dydžius ir siūlymas iki 10 proc. mažinti išskaitų dydį iš pajamų, neviršijančių MMA, dydį grindžiamas, be kita ko, argumentais, kad kitose valstybėse iš pajamų, neviršijančių MMA, neišskaitoma arba išskaitoma mažiau nei Lietuvoje, tačiau nevertinama, kad aplinkinėse valstybėse iš pajamų, viršijančių MMA, jau ir šiuo metu išskaitoma panašiai, ar net daugiau nei Lietuvoje. Lietuvoje iš pajamų dalies, viršijančios MMA, galima išskaityti 50 proc. (jei skolininkas išlaiko nedarbingus šeimos narius ši išskaitų dalis mažinama po 10 proc. kiekvienam išlaikytiniui, tačiau aiškinamojo rašto 2 lentelėje pateiktuose skaičiavimuose į šią aplinkybę neatsižvelgiama), tuo tarpu Lenkijoje galima išskaityti iki 50 proc. viso darbo užmokesčio, tačiau skolininkui paliekant MMA (yra tam tikrų išimčių), Latvijoje galima išskaityti iki 30 proc. viso darbo užmokesčio, tačiau skolininkui paliekant MMA (yra išimčių, pvz., išieškant administracines baudas iš MMA galima išskaityti net 50 proc.), Estijoje galima išskaityti iki 2/3 viso darbo užmokesčio, tačiau skolininkui paliekama MMA (taip pat yra išimčių). Taigi,</p>	<p>Skolininkai turi ir toliau turės galimybę grąžinti skolą anksčiau siekiant išvengti papildomos palūkanų ir antstolių išlaidų naštos. Tuo tarpu finansiškai nepajėgiems skolininkams atsiranda galimybė trumpuoju laikotarpiu įsitvirtinti darbo rinkoje, susitaupyti pinigų bei grąžinti skolas.</p>
--	---	---

		<p>Lietuvoje galiojantis teisinis reguliavimas, susijęs su išieškojimu iš pajamų, viršijančių MMA, jau ir šiuo metu skolininkui yra palankesnis nei aplinkinėse valstybėse.</p> <p>b) Siūlomi pakeitimai turėtų dideles neigiamas pasekmes visų kreditorių interesams ir visam išieškojimo procesui, nes išieškomos sumos sumažėtų apie 2 kartus ir dėl to išieškojimas atitinkamai pailgėtų dvigubai: vien dėl išskaitų iš MMA sumažinimo iki 10 proc. iš MMA išieškomos sumos sumažėtų 2-3 kartus (sprendžiant iš aiškinamojo rašto 1 lentelėje pateiktų duomenų, skolininkų, kurie uždirba MMA ar mažiau, yra net 58 proc. visų dirbančių skolininkų), o dėl siūlymo iš pajamų tarp 1 ir 2 MMA išskaityti tik 30 proc. išieškojimas iš šiame intervale nurodytų pajamų taip pat sumažėtų 40 proc. (skolininkai, kurie uždirba 1-2 MMA, sudaro apie 31,5 proc. visų dirbančių skolininkų). Išskaitų iš darbo užmokesčio iki 1 MMA mažinimas yra objektyviai pagrįstas siekiu užtikrinti galimybę mažas pajamams gaunantiems skolininkams patenkinti būtiniausius poreikius, tačiau siekis taip pat mažinti išskaitas iš darbo užmokesčio dalies tarp 1 ir 2 MMA įstatymų projektų aiškinamajame rašte grindžiamas klaidingomis prielaidomis (kaip buvo paminėta, 2 lentelėje pateiktame skaičiavimų pavyzdyje apie 2 suaugusių ir 2 vaikų šeimos pajamas skolininko darbo užmokesčiui virš MMA pritaikyta 50 proc. dydžio išskaita, nors šiuo atveju, vadovaujantis CPK 736 straipsnio 3 dalimi, būtų taikoma 30 proc. išskaita, be to, pavyzdyje preziumuojama, kad skolininko darbo užmokestis yra vienintelės šeimos pajamos ir nevertinama, ar ir kokias pajamas gauna kitas suaugęs asmuo, o jeigu šis asmuo pajamų negauna – kokias pajamas šeima gauna valstybės teikiamos socialinės paramos pavidalu). Įstatymų projektų aiškinamajame rašte patvirtinama, kad pritarus siūlymams išieškojimo procesas truktų dvigubai ilgiau ir nurodoma, kad šiuo metu išieškojimo laikotarpio mediana yra 2 mėnesiai, o pritarus siūlomiems pakeitimams šis laikotarpis ilgėtų iki 4,2 mėn., t. y. pailgėtų 2,3 mėn. Įstatymų projektų aiškinamajame rašte nenurodyta, kokiais duomenimis vadovaujantis</p>	
--	--	---	--

	<p>ir pagal kokią metodiką buvo apskaičiuota, kad pagal galiojantį reguliavimą skola vidutiniškai išieškoma per 2 mėn. ir priėmus siūlomus pakeitimus neigiamos pasekmės kreditoriams pasireikštų tik tuo, kad terminas, per kurį išieškoma skola, pailgėtų tik 2 mėnesiais. Pažymėtina, kad vykdymo procesas pasižymi testinumo laike aspektu ir per nurodytą 2 mėn. laikotarpį visa skola išieškoma itin retai, pvz., Teisingumo ministerijos 2023 m. birželio mėnesį atliktos skolų į valstybės biudžetą analizės duomenimis, 2018-2022 m. laikotarpiu per pirmus 6 mėn. buvo įvykdyta tik apie 17 proc. vykdomųjų dokumentų dėl išieškojimo į valstybės biudžetą^[3]. Taigi daugumoje atvejų išieškojimas trunka kur kas ilgesnį laiką nei nurodyta įstatymų projektų aiškinamajame rašte ir tai lemia, kad, Antstolių informacinės sistemos duomenimis, šiuo metu yra daugiau kaip 1,03 mln. vykdomųjų bylų, kurių vykdymas tęsiasi jau daugiau kaip 3 metus. Taip pat pažymėtina, kad drastiškas išskaitų dydžių sumažinimas (ir išieškojimo proceso prailginimas) daugeliu atvejų bus nenaudingas ne tik kreditoriams, bet ir skolininkams: Antstolių informacinės sistemos duomenimis, šiuo metu vykdoma apie 741 tūkst. vykdomųjų bylų, kuriose kartu su skola išieškomos ir palūkanos. Atsižvelgiant į tai, kad palūkanos skaičiuojamos iki visiško skolos grąžinimo, užsitęsęs išieškojimo procesui dėl priskaičiuotų palūkanų bendra išieškoma skola itin padidėtų, taip pat bus galimi atvejai, kai dėl sumažintų išskaitų dydžių iš skolininko išieškomų sumų nepakaks net palūkanoms apmokėti (išieškojimas iš skolininko bus vykdomas, tačiau jo skola nemažės).</p>	
	<p>c) Šiuo metu išskaitas iš skolininko darbo užmokesčio atliekantys darbdaviai skolininko darbo užmokesčių turi padalinti į dvi dalis (darbo užmokesčio dalį iki MMA ir darbo užmokesčio dalį virš MMA) ir kiekvienai iš jų pritaikyti nustatyto dydžio išskaitas. Pritarus CPK projektu siūlomiems pakeitimams administracinė našta darbdaviams padidėtų, nes darbo užmokesčių reiktų dalinti jau ne į dvi, bet tris dalis (darbo užmokesčio dalį iki</p>	<p>Neatsižvelgta. Šiuo metu jau egzistuoja trys pakopos (išskaitos nuo uždarbio iki MMA turint vieną bylą, nuo uždarbio iki MMA turint dvi ir daugiau bylas, ir nuo uždarbio virš MMA). Pakopą pagal bylų skaičių siūloma keisti į pakopą pagal pajamų lygį, nes tai tiksliau atliepia skolininkų mokumo gebėjimus, o darbdaviams lengviau</p>

	<p>MMA, darbo užmokesčio dalį nuo 1 iki 2 MMA ir darbo užmokesčio dalį virš 2 MMA) ir kiekvienai jų pritaikyti atitinkamus išskaitų dydžius. Įstatymų projektų lydimosiose medžiagoje pateikti skaičiavimai, kokią administracinę naštą ir naudą darbdaviams sukels įstatymų projektais siūlomi pakeitimai, tačiau šie skaičiavimai susiję tik su siūlomais Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo pakeitimais, o analogiški skaičiavimai, susiję su CPK projektu, nėra pateikti. Šiame kontekste pažymėtina, kad Teisingumo ministerija periodiškai gauna darbdavius vienijančių organizacijų kreipimusis, kuriuose teigiama, kad darbdaviai, atlikdami išskaitas iš darbuotojų darbo užmokesčio, patiria dideles materialines ir darbo sąnaudas (šią problemą ypač akcentuoja smulkaus ir vidutinio verslo atstovai). Taip pat paminėtina, kad su skurdo kovojančios visuomeninės organizacijos taip pat nuolat pabrėžia, kad darbdaviai, siekdami išvengti sąnaudų, susijusių su išskaitų iš darbuotojų darbo užmokesčio atlikimu, vengia į darbą priimti asmenis, kurie turi įsiskolinimų, o tais atvejais, kai skolų įgyja jau esamas darbuotojas – verčia jį išeiti iš darbo.</p> <p>Atsižvelgdama į visas paminėtas aplinkybes, Teisingumo ministerija siūlo nekeisti išieškojimo tvarkos iš darbo užmokesčio dalies, viršijančios MMA (palikti galiojančią 50 proc. dydžio išskaitą su galimybe ją mažinti po 10 proc. kiekvienam skolininko išlaikytiniui). Toks reguliavimas būtų tikslingai nukreiptas į mažiausias pajamas gaunančių skolininkų interesų apsaugą (iš MMA uždirbančių skolininkų nuo 2024 m. sausio 1 d. būtų išieškoma tik 70,9 Eur, o iš didesnes pajamas gaunančių skolininkų kiekvieną mėnesį būtų išskaitoma 70,9-141,8 Eur mažiau nei šiuo metu). Toks procesas užtikrintų ir kreditorių interesų apsaugą (nebūtų situacijų, kad skolininkas gauna pajamas, tačiau dėl itin mažų išskaitų dydžių išieškojimas trunka nepagrįstai ilgą laiką), taip pat nebūtų didinama administracinė našta darbdaviams.</p> <p>Pritarus Teisingumo ministerijos siūlymams, iš skolininko išskaitoma ir jam liekanti darbo užmokesčio dalis atrodytų taip:</p>	<p>administruoti pagal pajamų dydį nei pagal bylų skaičių. Projekto rengėjai pripažįsta, jog kylanti darbdavių administracinė našta darbinant skolų turinčius asmenis yra vienas iš svarbių barjerų šalies darbingumui. Verta atkreipti dėmesį, jog minėtos su skurdo kovojančios visuomeninės organizacijos Nacionalinio Skurdo Mažinimo Tinklo (2016) tyrimo duomenimis, per didelės išskaitos yra dažniausiai minima priežastis, dėl kurios skolininkai negali dirbti legaliai ir gražinti skolas (75 %), nei darbdavių nenoras darbinti skolininkų (32,6 %), todėl prioritetas skiriamas visų pirma paskatų suteikimui skolininkams grįžti į darbo rinką.</p>
--	---	---

41. Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso (toliau – ANK) 95, 362¹, 589 straipsnių pakeitimo ir 96¹ straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymo projekto (toliau – ANK projektas) 1 straipsniu didinamos už ANK 95 straipsnio 1 dalyje numatytą administracinę nusižengimą, tačiau toks atsakomybės griežtinimas neargumentuotas aiškinamajame rašte.

Neatsižvelgta.

Vienas iš Įstatymų projektų uždavinių yra numatyti veiksmingas ir atgrasančias sankcijas už nelegalų darbą, nedeklaruotą darbą, užsieniečių įdarbinimo ir informavimo apie įdarbintus arba komandiruojamus laikinai dirbti į Lietuvos Respubliką užsieniečius tvarkos pažeidimus ir paskatas subjektams, leidusiems dirbti nelegaliai, deklaruoti darbo santykius ir sumokėti mokesčius.

Sankcijos darbdaviams – juridiniams asmenims – nedidintos 11 m. Baudos darbdaviams – fiziniams asmenims – nedidintos 6,5 m. Siūloma padidinti ANK 95 straipsnyje numatytas baudas numatant proporcingai (įvertinant ekonominę galią) didesnę baudos apatinę ribą nuo 2 000 Eur darbdaviams (fiziniams asmenims, taip pat ir ūkininkams) lyginant su UĮ projekte didinamomis baudomis darbdaviams juridiniams asmenims už nelegalų darbą nuo 3 MMA. Darbdavys fizinis asmuo atitinka tiekėjo sąvoką pagal Lietuvos Respublikos paslaugų įstatymą, įgyvendinantį 2006 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir

			Tarybos direktyvą 2006/123/EB dėl paslaugų vidaus rinkoje, kaip vykdančią ūkinę komercinę veiklą.
		46. Sistemiškai įvertinus Lietuvos Respublikos valstybės įmonės Ignalinos atominės elektrinės darbuotojų papildomų užimtumo ir socialinių garantijų įstatymo Nr. IX-1541 4 ir 5 straipsnių pakeitimo įstatymo projektu teikiamus pakeitimus kartu su jų pagrindimu, kyla abejonių dėl pasirinktų teisinio reguliavimo priemonių. Likusiomis nuostatomis nesiūloma numatyti jokių specifinių, išskirtinių taisyklių, paliekamos tik nuorodos į UĮ. Atsižvelgiant į tai, apskritai svarstyтина vertinamu projektu teikti siūlymus pripažinti netekusiais galios atitinkamus straipsnius.	Neatsižvelgta. Atsižvelgiant į tai, kad Lietuvos Respublikos valstybės įmonės Ignalinos atominės elektrinės darbuotojų papildomų užimtumo ir socialinių garantijų įstatymas Nr. IX-1541 yra specialusis, skirtas VĮ Ignalinos atominės elektrinės darbuotojams ir jų šeimos nariams, todėl tikslinga palikti nuorodas į kitais įstatymais reglamentuojamas jiems teikiamas paslaugas ir taikomas priemones.
		47. Lietuvos Respublikos garantijų darbuotojams jų darbdaviui tapus nemokiam ir ilgalaikio darbo išmokų įstatymo Nr. XII-2604 1 ir 3 ¹ straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 9 ² straipsniu įstatymo projektu (toliau – Garantijų darbuotojams projektas) teikiami siūlymai kritikuotini šiais aspektais. Pirma, tiek Garantinis fondas, tiek Ilgalaikio darbo išmokų fondas, yra valstybės išteklių fondai, kurių didžiąją dalį pajamų sudaro darbdavių mokamos socialinės įmokos. Antra, abu fondai yra itin aiškios, specializuotos (tikslinės) paskirties, jų lėšos naudojamos neindividualizuotam asmenų ratui. Tuo tarpu Garantijų darbuotojams projektu siūloma numatyti itin <i>siaurą</i> , objektyviais duomenimis nepagrįstą asmenų grupę, kurios naudai būtų naudojamos minėtų fondų lėšos. Be to, Garantijų darbuotojams projektu siūloma numatyti neapibrėžtų, jokiais kriterijais neapribotų aplinkybių, kuriomis remiantis būtų galima naudoti minėtų fondų lėšas („pagal Lietuvos Respublikos trišalės tarybos rekomendaciją“). Pagaliau turėtų būti įvertinta, ar siūlomais pakeitimais nebūtų sukuriama tokia situacija, kai tie patys asmenys naudą iš minėtų fondų gautų du kartus: gaudami išmokas ir dalyvaudami aktyvios darbo rinkos politikos	Neatsižvelgta. Lietuvos Respublikos garantijų darbuotojams jų darbdaviui tapus nemokiam ir ilgalaikio darbo išmokų įstatyme Nr. XII-2604 siekiama nustatyti, kaip vieną iš galimybių Trišalės tarybos sprendimu šių fondų lėšas skirti ne tik išmokoms, bet ir aktyvios darbo rinkos politikos (toliau – ADRP) priemonių įgyvendinimui. Numatomas ne itin siauras asmenų ratas, bet numatoma teikti pagalbą taikant ADRP priemones būtent tiems asmenims, kuriems yra mokamos išmokos iš Garantinio fondo. Trišalės tarybos sprendimas, reikštų, kad sprendimams turi pritarti visos trys šalys. Trišalės tarybos veikloje dalyvauja Vyriausybės ir Finansų ministerijos atstovai, kurie atstovauja ir formuoja Lietuvos fiskalinę politiką.

		priemonėse, finansuojamose tų pačių fondų lėšomis. Kartu turėtų būti įvertinta ir aptarta, kaip būtų užtikrinama, kad minėtuose fonduose nepritrūktų lėšų jų pirminei paskirčiai (mokėti atitinkamas išmokas); kaip būtų sprendžiamos tos situacijos, jei lėšų pritrūktų būtent dėl Garantijų darbuotojams projektu siūlomų pakeitimų įgyvendinimo.	
		48. Siūlytina įvertinti ir aiškinamajame rašte pagrįsti, ar Garantijų darbuotojams projekto 4 straipsniu neturėtų būti apibrėžta pakeitimų taikymo apimtis – kokiems subjektams (ar priemonėms), koks momentas būtų šio projekto nuostatų taikymo pradžios momentas, o kokiais atvejais būtų taikomas senasis reguliavimas.	Neatsižvelgta. Dėl pakeitimų taikymo apimties – kokiems subjektams (ar priemonėms) siūloma palikti spręsti socialiniams partneriams, pagal Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos pateiktą informaciją apie Garantinio fondo lėšas ir Užimtumo tarnybos pateiktą informaciją apie asmenis ir efektyviausias taikomas ADRP priemonės.
		50. Sistemiškai įvertinus aiškinamajame rašte pateiktą informaciją bei Lietuvos Respublikos valstybinės darbo inspekcijos įstatymo Nr. IX-1768 papildymo 13 ² straipsniu įstatymo projektu teikiamus siūlymus, prašytina nurodyti, kodėl siūloma viešinti tik tą informaciją, kuri susijusi su asmenų baudimu pagal ANK ir UĮ. Atkreiptinas dėmesys, kad darbdaviams numatyta ir baudžiamoji atsakomybė, pavyzdžiui, pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 176 straipsnį, 292 ¹ straipsnį.	Neatsižvelgta. Siūloma viešinti tam tikrą įstatyme nurodytą informaciją apie juridinių ir fizinių asmenų padarytus teisės pažeidimus, kai nutarimus priima Valstybinė darbo inspekcija. Valstybinės darbo inspekcijos kompetencijai priskiriama nelaimingų atsitikimų darbe, profesinių ligų, darbuotojų saugos ir sveikatos, norminių darbo teisės aktų pažeidimų <u>prevencija</u> ir DK, darbuotojų saugą ir sveikatą bei darbo santykius reglamentuojančių įstatymų ir kitų norminių teisės aktų laikymosi kontrolė įmonėse, įstaigose, organizacijose ar kitose organizacinėse struktūrose, nepaisant jų nuosavybės formos, rūšies, veiklos pobūdžio, taip pat tais atvejais, kai darbdavys yra fizinis asmuo, ir tais atvejais, kai savarankišką veiklą vykdo savarankiškai dirbantys asmenys, jeigu jiems taikomi darbuotojų saugos ir sveikatos norminių teisės aktų reikalavimai.
		Keičiamo įstatymo 55 straipsnyje, kurio pavadinimas yra	Neatsižvelgta.

13.	<p>Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija 2023 m. rugpjūčio 25 d. raštu Nr. 1D-4305</p>	<p>„Institucijos, vykdančios nelegalaus darbo, nedeklaruoto darbo, nedeklaruotos savarankiškos veiklos kontrolę“, nurodyta, kad Valstybinė darbo inspekcija, Valstybinė mokesčių inspekcija, Finansinių nusikaltimų tyrimo taryba prie Vidaus reikalų ministerijos ir policija vykdo nelegalaus darbo, nedeklaruoto darbo ir nedeklaruotos savarankiškos veiklos prevenciją, patikrinimus, grindžiamus rizikos vertinimu, ir atlieka kontrolę. Atkreipiamė dėmesį, kad kontrolė paprastai yra vykdoma pavaldžių subjektų atžvilgiu, o, remiantis Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 6 straipsnio 4 punkto ir 18 straipsnio nuostatomis, nepavaldžių subjektų atžvilgiu yra vykdoma priežiūra. Pagal Viešojo administravimo įstatymo 18 straipsnio 1 dalį, teisės aktų ir administracinių sprendimų įgyvendinimo ir laikymosi priežiūrai yra priskiriama teisės aktų reglamentuotos veiklos ir administracinių sprendimų įgyvendinimo ir laikymosi stebėseną, patikrinimai, vertinimas, poveikio priemonių taikymas.</p> <p>Atsižvelgdami į Viešojo administravimo įstatymo 18 straipsnio nuostatas, siūlytume patikslinti keičiamo įstatymo 55 straipsnio pavadinimą ir jį išdėstyti taip: „Institucijos, vykdančios teisės aktų, reglamentuojančių nelegalų darbą, nedeklaruotą darbą ir nedeklaruotą savarankišką veiklą, įgyvendinimo ir laikymosi priežiūrą“. Taip pat siūlytume patikslinti ir patį keičiamo įstatymo 55 straipsnį: žodžių „ir atlieka kontrolę“, kaip per daug abstrakčių ir nekuriančių pridėtinės vertės, atsisakyti, o vietoj jų nurodyti konkrečius veiksmus, kuriuos atlieka minėtos teisės aktų, reglamentuojančių nelegalų darbą, nedeklaruotą darbą ir nedeklaruotą savarankišką veiklą, įgyvendinimo ir laikymosi priežiūrą vykdančios institucijos (nurodyti, kad taiko poveikio priemones ir pan.).</p> <p>11. Atsižvelgdami į siūlomus keičiamo įstatymo 57 straipsnio pakeitimus, manome, kad kartu su Užimtumo įstatymo projektu būtų tikslinga teikti ir Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ pakeitimus, kuriais būtų</p>	<p>Pagal Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 31 straipsnio 2 dalį laikoma, kad viešojo administravimo subjektas vykdo ūkio subjekto veiklos priežiūrą, jeigu atlieka ūkio subjekto veiklos patikrinimus. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad teisės aktuose gali būti įvairiai reglamentuojama viešojo administravimo subjekto, atliekančio ūkio subjekto veiklos patikrinimus, veikla, tame tarpe gali būti nustatyta, kad viešojo administravimo subjektas kontroliuoja atitinkamą veiklą. Įvertinus tai, kad VDI pagal Lietuvos Respublikos valstybinės inspekcijos įstatymo 9 straipsnio 1 dalies 1 punktą gali tikrinti bet kurią darbo vietą bei į tai, kad žodžiai, „kontroliuoja Valstybinė darbo inspekcija“, „kontrolė“ plačiai vartojami ne tik UI, bet ir kituose teisės aktuose, pvz., DK, Lietuvos Respublikos valstybinės darbo inspekcijos įstatyme, Lietuvos Respublikos potencialiai pavojingų įrenginių priežiūros įstatyme, Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatyme ir šiuos įstatymus įgyvendinančiuose teisės aktuose, laikytina, kad teikiamas pasiūlymas yra netikslingas atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 1 punkto nuostatas.</p> <p>Neatsižvelgta. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija pritaria Vidaus reikalų ministerijos pozicijai dėl atsižvelgimo į dalį Lietuvos nacionalinės vežėjų automobiliais asociacijos</p>
-----	--	--	---

	<p>atsižvelgta į Lietuvos nacionalinės vežėjų automobiliais asociacijos „Linava“ siūlymą dėl neproporcingų sankcijų taikymo įmonėms, kurios pagal keičiamą įstatymą laikomos pažeidusios užsieniečių įdarbinimo tvarką.</p> <p>Taip pat, atsižvelgiant į tai, kad nuo 2024 m. sausio 1 d. įsigalios Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo pakeitimai, galėtų būti atitinkamai patikslintos Įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ nuostatos.</p>	<p>„Linava“ pasiūlymų. Tačiau, manome, kad šie pakeitimai kartu su pakeitimais, susijusiais su įsigaliosiančiu Neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymu, turi būti įtraukiami į Vidaus reikalų ministerijos inicijuojamą Įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ pakeitimą.</p>
--	---	---